

MAATALOUSTUOTTAJAIN ETELÄ-SAVON
LIITTO
MTK-ETELÄ-SAVO RY.

TOIMINTAKERTOMUS

2018

10.4.2019

102. TOIMINTAVUOSI

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan katsaus vuoteen 2019.....	3
Toiminnan tarkoitus.....	4
MTK-Etelä-Savon 100 -vuotishistoria.....	5
Johtokunta, valiokunnat ja toimihenkilöt.....	6
Jäsenet.....	7
Elinkeinot.....	7
Maaseudun ja maatalouden kehittäminen.....	9
Vuoden 2018 toimintaa.....	11
Edustukset MTK:n valiokunnissa ja verkostoissa vuonna 2017.....	12
Liiton osallistuminen maakunnallisiin toimielimiin ja hankkeisiin.....	13
Kannanotot, kirjelmät ja tiedotteet.....	14
Maakunnallinen edunvalvonta.....	16
Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta.....	27
Maatalouden erityiskysymyksiä.....	29
Sosiaalipolitiikka.....	41
Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys.....	43
Maaseutunuorten toiminta.....	44
Kuluttajatyö.....	46
Liiton kokoukset.....	46
Liiton talous.....	46
Arvio talouden tulevasta kehityksestä.....	48
Katsaus tulevaan.....	50
MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt.....	53
Jäsenedut.....	55

TAPAHTUMIEN VUOSI - PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2018

Jouni Paunonen, MTK-Etelä-Savon johtokunnan puheenjohtaja vuonna 2018, Juva

Sanonta vuodet eivät ole veljeksiä pitää näköjään paikkaansa. Edellinen sateinen vuosi vaihtui ennätys kuumaan ja helteiseen kesään. Tämän seurauksena rehupula varsinkin karjatililla oli erittäin vaikea. Eläimiä on jopa jouduttu osalla tiloista vähentämään tämän seurauksena.

Kahden huonon satokauden vaikutukset näkyvät vielä seuraavana ja seuraavina vuosina monella tilalla. Alueelliset vaihtelut ovat tosin erittäin suuria.

Rehun hinnan korotusta ei olla saatu täysimääräisenä siirtymään lopputuotteen hintaan. Joustava elementti elintarvikeketjussa on aina vaan alkutuottaja. Itsekin kanamunantuottajana on voinut nähdä, että tuottajahinta nousee vasta neljä kuukautta jäljessä eikä korotus riitä edes nollatasolle ja uusi hintajakso on vain neljä kuukautta pitkä. Takkiin tulee, mutta onhan tähän jo totuttu.

Isot kaupparyhmät kirjoittivat korkein kirjaimin maatalouden puolesta ja, miten huolissaan ovat maatalouden tilasta. On helppo puhua, mutta milloin ne teot oikein alkavat?

Keskivertokuluttajalta kuluu rahaa noin 11 % käytettävistä olevista tuloista ruokaan. Se on kolmanneksi vähiten EU-maista suhteutettuna palkkatasoon. Tämän vuoksi ei ainakaan halpuutukseen pitäisi olla tarvetta.

MTK-liittojen puheenjohtajat tutustuivat ruotsalaisiin ammattiveljiin Tukholmaan järjestetyllä retkellä. Suurin ero Suomeen nähden on, ettei LRF:llä eli paikallisella MTK:lla ole suoraa yhteyttä ministereihin eikä muihin päätöksentekijöihin.

Lainatakseni Copa Cogecan pääsihteeri Pekka Pesosta moni antaisi vaikka toisen käden (välillä joutaa) siitä suorasta kanavasta, mikä Suomen MTK:lla on päättäjiin, mutta monet ei sitä ymmärrä. Toivoisinkin nuoria mukaan toimintaan ja toteamaan tämän eurooppalaisen ihmeellisyyden.

Liiton toiminnanjohtaja on ansiokkaasti puhunut yhteneväisen Etelä-Savon puolesta. Mielestäni pitäisi ymmärtää yhteinen etu kaikilla rintamalla ja se toisi myös uskottavuutta maakunnalle. Matkailu oli vahvasti esillä Grune Woche -messuilla Saksassa ja Saimaa oli esillä yhtenä osoituksena hyvin onnistuneesta yhteistyöstä.

Toivottavaa on, että ruokaviennistä saadaan apua maatalouden heikkoon tilaan, mutta siihen tarvitaan yksi yhteinen nimi (esimerkiksi Arctic Taste, Arctic Food tms.). Tämä nimen takana olisivat sitten kaikki yritykset ja koko vienti. Lisäksi olisi oltava organisaatio, joka markkinoi tätä yhteisesti. Jos jokainen elintarvikeyritys lähtee yksin puskemaan maailmalle, menestys ei ole helppoa.

Suomi omalla tuotemerkillä olisi vahva ja kaikki myös yli puoluerajojen olisivat mukana tukemassa vientiä. Ei tämä mikään uusi ajatus ole, sitä ovat tuoneet myös edeltäjäni esille. Meillä suomessa on kuitenkin maailman mittakaavassa ihmeellinen järjestelmä, jossa voidaan jokaisesta lihapaketista tietää, kenen tilalla se on tuotettu.

Tulevat vaalit ovat todella tärkeitä maaseudun kannalta. Ikävä kyllä äänestysinto on maaseudulla ollut laskeva. Jatkossa on entistä tärkeämpää, että jokainen maaseudun ihminen käy äänestämässä.

Jouni Paunonen
Puheenjohtaja
MTK Etelä-Savo
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

TOIMINNAN TARKOITUS

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry, toimii jäsenistönsä taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja edistämiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on toimia vahvasti maakunnallisella tasolla maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksien ja yrittäjien toimeentulon kehittämiseksi. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin. Muita keskeisiä tavoitteita ovat vaikuttaminen kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon tuomalla esille eteläsavolle tärkeitä tekijöitä.

Vaikka päätöksenteko sekä niihin vaikuttaminen useilla politiikan lohkoilla on siirtynyt entistä kauemmaksi jäsentiloista, ei edunvalvonnan tarpeiden muodostuminen ole muuttunut aiemmasta. Edunvalvonnan tarve lähtee edelleen jäsenten tarpeista, jolloin edunvalvonnan tulee olla nykyisenkaltaisessa MTK:n organisaatiossa katkeamaton ketju jäsentilasta yhdistyksen ja liiton kautta keskusliittoon. Edunvalvonnan keskeinen lähtökohta on, että sen tarpeet muodostuvat ja vaikutukset realisoituvat jäsentiloilla.

Maaseudun elinkeinotoiminnan harjoittamiseen ja maaseudulla asumiseen vaikuttavia päätöksiä tehdään valtakunnan ja EU-tason lisäksi edelleen paljon myös kunta- ja maakuntatasolla. Maakuntaudistuksen myötä liittotason edunvalvonta tulee jatkossa olemaan entistä tärkeämmässä roolissa. Liiton toiminnalla vaikutetaan sekä valtakunnallisen lainsäädännön ja ohjelmien laatimiseen tuomalla esille alueellisia erityispiirteitä ja tarpeita, että niiden alueelliseen toteuttamiseen, tulkintaan ja soveltamiseen. Tässä tehtävässä on merkittävä rooli myös yhdistyksillä.

Alueilla sijaitsevat ELY –keskukset, aluehallintovirastot, maakuntaliitot, kunnat, yrittäjä- ja ammattijärjestöt, osuuskunnat, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, maaseutukeskukset ja metsäkeskus sekä maatilataloutta lähellä olevat muut viranomaistahot (verottaja, maanmittaus yms.) ja kaupalliset toimijat ovat liittojen keskeisiä yhteistyökumppaneita, mutta myös edunvalvonnan kohteita.

MTK-yhdistysten vastinparina toimivat erityisesti kunnat, mutta myös monet liittotason yhteistyökumppanit paikallisen toimintansa kautta. Liitot ovat myös keskeinen toimija tukemaan ja ohjaamaan yhdistysten toimintaa. Paikallinen MTK-yhdistys on järjestön tärkein kontakti jäseniin.

Elintarvikeyritysten markkinat ovat kansainvälistyneet, jolloin yritysten toimintaa ohjataan entistä enemmän valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. Kaupan ketjut ja ostajayritykset toimivat myös yhä valtakunnallisemmin ja kansainvälisemmin. Harvan yrityksen markkinoita johdetaan maakunnallisesti. Maakunnallinen näkökulma tulee esiin raaka-aineiden hankintojen ohjailussa.

Kasvava rooli on paikallisilla lyhyen toimitusketjun markkinoilla. Näillä markkinoilla maatalousyrittäjä markkinoi ja usein myös jalostaa itse oman tilansa tuotteet joko suoraan paikallisille kaupoille tai myy ne omilla kauppa- paikoillaan. Nämä markkinat luovat tervetulleen vaihtoehdon kauppaketjujen ketjuohjatuille myyntikanaville. Järjestön tehtävä on omalta osaltaan tukea kaikkia niitä toimintamuotoja, joilla jäsenten on mahdollista saada korkeampaa tuottajahintaa. Tämä pätee niin valtakunnallisiin kuin paikallisiin markkinoihin.

Toimintasuunnitelma 2019

VIHREÄÄ KASVUA JA MENESTYSTÄ MAALLE!

Jäsenet ja järjestö yhdessä varmistavat maaseutuelinkeinojen kannattavuuden ja arvostuksen.

Vahva ja yhtenäinen järjestö on merkittävä ja aktiivinen markkina- ja yhteiskuntavaikuttaja.

Otamme biotalouden kasvusta täyden hyödyn jäsenillemme!

- vahvistamme biotalouden perustana olevaa, yksityisen viljelijän ja metsänomistajan maaomaisuutta koskevaa omistusoikeuden suojaa
- osallistumme jäsentemme elinkeinoja edistäviin kehittämishankkeisiin
- toteutamme valtakunnallisia toimenpiteitä liitto- ja yhdistystasolla
- viestimme jäsentemme asemasta ja roolista maaseudulta lähtevissä tuote- ja arvoketjuissa
- edellytämme maaseutuvaikutusten (biotalousvaikutusten) arvioinnin sisällyttämistä alueellisiin hankkeisiin, suunnitelmiin ja kaavoihin
- viestimme ympäristöasioista jäsentemme näkökulmasta.

Parannamme jäsentemme asemaa markkinoilla!

- vahvistamme markkinavaikuttamista ja vaikutamme kotimaisten luonnonvarojen hyödyntämiseen pohjautuvien tuotteiden kysyntään, tuotteista saatavaan hintaan ja tuotantokustannuksiin
- tiedotamme siitä, mikä on tuottajan osuus elintarvikkeiden kuluttajahinnoissa
- tuomme esille kotimaisen tuotannon vastuullisuutta
- korostamme elintarvikkeiden alkuperää, jotta kotimainen tuote erottuu tuontituotteista
- vaikutamme elintarvikkeiden reilujen kauppatapojen ja sopimuskäytäntöjen luomiseksi
- edistämme lyhyiden toimitusketjujen kehittymistä tuottajilta suoraan kuluttajille
- tarjoamme yhdistysten käyttöön materiaalia kuluttaja- ja kuntapäätävävaikuttamiseen
- kannustamme yhdistyksiä toteuttamaan koululaisten maatilavierailuja.

Vaadimme parempaa poliittista päätöksentekoa ja lainsäädäntöä!

- vaikutamme kansanedustajiin, jotta eduskunnan ja hallituksen päätöksissä otetaan huomioon eteläsavolaiset erityispiirteet
- vaikutamme EU- ja kansalliseen politiikkaan siten, että niillä parannetaan maatalouden kannattavuutta ja edistetään maaseudun yrittäjyyttä, yhteisöllisyyttä ja palvelujen saatavuutta
- teemme yhteistyötä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa, jotta maaseudun yrittäjien ja asukkaiden saamat palvelut kannustavat ja edesauttavat maaseudulla yrittämistä ja asumista
- huolehdimme, että maakuntauudistuksessa maaseudun asiat otetaan huomioon ja maaseudun asukkaiden ja yrittäjien tarvitsemat palvelut hoidetaan parhaalla mahdollisella tavalla
- kannustamme jäseniä asettumaan ehdokkaaksi ja äänestämään maakuntavaaleissa, eduskuntavaaleissa ja EU-parlamenttivaaleissa.

Vahvistamme järjestön toimintaa jäsentemme edunvalvojana!

- huolehdimme yhdistysten ja liiton taloudellisesta asemasta edunvalvonnan tason ja toiminnallisen aseman ylläpitämiseksi
- arvioimme edunvalvonnan tulevaisuuden rakenne- ja toimintamalleja
- lisäämme yhteistyötä muiden MTK -liittojen välillä
- kehitämme luottamushenkilöihin perustuvaa valiokuntatoimintaa
- vahvistamme luottamus- ja toimihenkilöiden osaamista
- lisäämme viestintää jäsenille järjestön toiminnasta
- parannamme nuorten osallistumismahdollisuuksia järjestön toimintaan.

MTK-ETELÄ-SAVON 100 -VUOTISHISTORIA

MTK-Etelä-Savon 100 -vuotisesta toiminnasta kertova historiateos valmistui heinäkuussa 2018. Teosta painettiin 3 400 kappaletta, mistä riittää jokaiselle jäsentilalle oma kirja ja jakoon myös monelle muulle taholle, sidosryhmille ja muille kiinnostuneille. Alla toiminnanjohtaja Vesa Kallion kirjoittama kirjan esipuhe.

Sata vuotta yhdessä itsenäisen Suomen ja Etelä-Savon kanssa

Maatalous on tulevaisuuden ala, sanotaan. Niin on sanottu aina. Ja aina on oltu oikeassa. Paitsi ehkä ei ajankohdan määrittämisen osalta. Maatalouden parempi tulevaisuus onkin ollut kuin horisontti, joka on siirtynyt sitä mukaa, kun sitä on tavoiteltu.

Suomalaisen maatalouden historia on ollut sekä hetkessä elämistä että tulevaisuuden tavoittelua. Samaa voi sanoa koko Suomen historiasta. Vaikeimpina aikoina on katse ja ajatus ollut juuri siinä hetkessä, jossa on pahimmillaan ollut kyse selviytymisestä. Kuitenkin aina taustalla on kytynyt toive paremmasta ja sen eteen on myös heti ryhdytty tekemään työtä, kun mahdollisuus siihen on tullut.

MTK-Etelä-Savon sadan vuoden historiaa lukiessa nousee esille erityisesti kaksi asiaa.

Jokaisella vuosikymmenellä ja sukupolvella on ollut ratkaistavana isoja kysymyksiä. Kaikki ajankohtaansa suhteutettuina merkittäviä eteläsavolaisen maatalouden ja koko maaseudun sekä sen väestön kannalta. Vertailukelpoisia eri vuosikymmenten koettelemukset eivät keskenään ole, eikä niitä pidäkään verrata.

Jokainen vuosikymmen ja jokainen sukupolvi eteläsavolaisia viljelijöitä ja heidän luottamushenkilöitään sekä myös toimihenkilöitä ovat vuorollaan osoittaneet äärimmäistä yhtenäisyyttä ja sitoutumista yhteisten asioiden

hoitoon. Meillä on nähty, että viljelijäväestön pärjääminen aina kullekin ajalle osuneissa haasteissa vaatii tiivistä yhdessä toimimista. Tässä eteläsavolainen talonpoika on ollut esimerkkinä muillekin.

Nämä kaksi asiaa osaltaan osoittavat, että suomalainen talonpoika ja -tyttö on ollut keskeisessä roolissa suomalaista hyvinvointivaltiota rakennettaessa. Moni nykyisinkin yhteiskunnassa vaikuttava organisaatio ja yhteisö on luotu suomalaisen maaseudun ja sen ihmisten rakentamalle perustalle. Tuon perustan päälle on aikaa myöten noussut uusia kerroksia, osa on purettu ja osa peruskorjattu. Perusta ei ole kuitenkaan hävinnyt mihinkään, vaikka joku sen saattaa välillä unohtaakin.

Sata vuotta suomalaisen maatalouden, maaseutuyrittämisen ja maanomistuksen edunvalvontaa on tarkoittanut tulevaisuuden tavoittelua yhdessä ja yhtenäisenä järjestönä. MTK ei ole koskaan ollut eikä toivon mukaan tule koskaan olemaan jäsenistään irrallaan toimiva organisaatio, jolla on historiasta jäljellä pelkkä perusta. Jokaisella sukupolvella on tehtävänänsä uudistaa järjestöä, purkaa tarpeettomaksi jääneitä osia pois sekä rakentaa uusia ja peruskorjata sen tarpeessa olevia. Kaikissa tapauksissa jäsenet tekevät järjestön, ei kukaan muu.

Eletystä sadasta vuodesta eteläsavolaista maatalouden ja maaseudun edunvalvontaa kiitos menneille ja nykyisille luottamushenkilöille. MTK on jäsentensä näköinen ja jäseniään varten olemassa oleva järjestö. Mitään muuta syytä sen olemassaoloon ei ole eikä tule olemaan.

”On muistettava, että huonoa aikaa seuraa aina hyvä aika aivan yhtä varmasti kuin yötä seuraa päivä”, kannustettiin lukijoita vuoden 1932 Etelä-Savon maataloustuottajain liiton vuosikertomuksessa. Hyvä aika ei synny kuitenkaan yksin, vaan se vaatii tekijänsä. MTK-Etelä-Savo tulee jatkossakin olemaan jäsentensä työkalu tässä tehtävässä.

Kiitos tämän kirjan tekijälle FL Leena Hangasmaalle. Varsin nopeasti työn aloittamisen jälkeen kävi ilmi, miten suuri aineisto häntä odotti. Voi sanoa, että toinen vuosi ja tuplamäärä sivuja olisi vaadittu, jotta kaikki MTK-Etelä-Savon ja myös MTK-Itä-Savon historiaa olisi tullut käytyä läpi. Leena onnistui kuitenkin hyvin tuomaan esille juuri MTK:n roolin kaikessa siinä, missä järjestö on sadan vuoden aikana koko Etelä-Savon alueella ja myös valtakunnallisesti ollut mukana.

Kiitos myös kaikille haastatteluihin osallistuneille sekä erilaista aineistoa toimittaneille. Erityiskiitos Arja Kuosmaselle, joka antoi käyttöömme isänsä Lauri Kuosmasen henkilökohtaiset muistelmat.

JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT

Liiton johtokunta ja kokoukset vuonna 2018 sekä jäsenten osallistuminen niihin

		9.1.	12.3.	27.6.	27.9.	29.10.
Jouni Paunonen, puheenjohtaja	Juva	x	x	x	x	x
Riina Pöyry, varapuheenjohtaja	Ristiina	x	x	x	x	x
Hannu Auvinen	Sulkava	x	x	x	x	x
Pasi Häkkinen	Mikkeli	x	-	-	-	x
Sanna Hämäläinen	Savonlinna	x	x	x	x	x
Mervi Kervinen	Heinävesi	x	x	x	x	x
Kimmo Laamanen	Punkaharju	x	x	x	-	x
Juha Liukkonen	Kangasniemi	x	x	-	x	x
Taneli Pajunen, nuorten edustaja	Mikkeli	x	-	-	-	x
Anna Siiriäinen	Hirvensalmi	x	x	x	x	x
Eero Taskinen	Joroinen	x	-	x	x	-
Virpi Valkonen	Rantasalmi	x	x	x	x	x
Otto Makkonen, valtuuskunta	Savonranta	x	-	x	x	-
Hanna Lokonen, maas.nuorten pj.	Ristiina	x	x	x	-	x

Tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat:

	varsinainen	vara
Tilintarkastajat	Aki Rusanen, HT, JHT	Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHT
Toiminnantarkastaja	Ilpo Kiema, maanviljelijä	Keijo Laitinen, maanviljelijä

Valiokunnat:

Työvaliokunta, ei kokoontunut

-Jouni Paunonen, Riina Pöyry, Kimmo Laamanen

Jäsenpalveluvaliokunta 10.1. 26.3. 7.11.

-Virpi Valkonen, Vesa Kallio

Maitovaliokunta 22.3.

-Juha Liukkonen, Taneli Pajunen

Lihavaliokunta 13.2. 9.11.

-Jukka Nousiainen, Paavo Sävilammi, Otto Makkonen

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta 4.4. 19.10

-Petri Pekonen, Juha Liukkonen

Erikoiskasvivaliokunta 15.1. 4.4. 7.11.

-Esa Aholainen, Antti Vauhkonen

Elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta 13.6. 20.9.

-Pasi Häkkinen, Kimmo Ihalainen

Luomuvaiokunta 16.3. 6.11.

-Perttu Muhonen, Mervi Kervinen

Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta 20.2. 21.9.

-Virpi Valkonen, Sanna Hämäläinen

Maaseutunuorten valiokunta 17.2. 26.4. 9.7. 13.10. 12.12.

-Minna Juutila, Tero Lahikainen, Tiina Kohonen, Ville Korhonen, Hanna Lokonen, Satu Naukkarinen, Otto Makkonen,

Taneli Pajunen, Jarkko Parkkinen, Mikko Tiainen

Peltokasvivaliokunta 12.11.

-Yrjö Ehrnrooth, Kimmo Laamanen

Kuluttajatyöryhmä 16.3.

-Anna Siiriäinen, Jukka Leikkinen

Etelä-Savon metsävaliokunta 5.3. 20.9. 5.12.

-Jouni Paunonen, Kimmo Laamanen, Riina Pöyry, Vesa Kallio

Toimihenkilöt:

Vesa Kallio toiminnanjohtaja 1.10.1999 alkaen

Nina Kallio toimistosihteri ostopalveluna MTK:lta

Hanna Lokonen maaseutunuorten asiamies ostopalveluna

JÄSENET

Vuonna 2018 liiton jäsenistö koostui 18:sta maataloustuottajayhdistyksestä sekä kuudesta yhteisöjäsenestä. Yhteisöjäseninä ovat liiton alueella toimivat osuustoiminnalliset maito- ja liha-alan yritykset sekä ProAgria Etelä-Savo. Liiton alueen yhdistyksissä oli 31.12.2018 yhteensä 2 820 jäsentilaa (2017: 2 993) ja kokonaisjäsenmäärä oli 6 949 jäsentä (2017: 7 314).

ELINKEINOT

Etelä-Savo on Suomen maaseutuvaltaisinta aluetta. Alla olevissa taulukoissa esitettyjen myyntitulolaskelmien (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy) lähtökohdista ovat kunkin tuotteen tuotantomäärät sekä maksetut tuottajahinnat. Tuottajatilitysten yhteydessä maksetut tuet (maidon tuotantotuki) eivät sisälly myyntituloihin. Laskelmat eivät sisällä arvonnisäveroä.

Tilastolähteinä on käytetty sekä julkisia että Elintarviketiedon itse keräämiä tilastoja. Maatalouden tilastot ovat pääsääntöisesti Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja metsätilastot Metsäntutkimuslaitoksen keräämiä tilastoja. Sivuanriotulot lasketaan Tilastokeskuksesta saatavaan aineistoon perustuvana (Maatalouden tulo- ja verotilasto).

Maitotulot

- tuottajahintainen meijerimaitotulo

- meijerien laatulisät ja jälkitilit

Teurastulot (naudan-, sian-, siipikarjan-, lampaan- ja hevosen liha)

- tuottajahintainen teurastulo

- teurastamojen jälkitilit

Kananmunatulot

- tuottajahintainen myyntitulot (pakkaamot ja suoramyynnit)
- pakkaamoiden jälkitilit

Viljatulot

- kaupan kautta kulkeva vilja
- tuottajahintainen myyntitulo

Muut kasvinviljelytulot (öljykasvit, peruna, sokerijuurikas, herne, avomaavihannekset sekä puutarhamarjat ja hedelmät)

- tuottajahintainen myyntitulo

Tulotuki (=maatalouden kansallinen ja EU:n maksama tuki; ei sis. kasvihuonetuotannon tukia)

- EU-tuet (CAP, LFA, ympäristötuki ja muut EU-tuet)
- Kansalliset tuet (pohjoinen tuki, Etelä-Suomen kansallinen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki, perunantuotannon tuki, siementuotannon tuet, satovahinkokorvaukset, muut kansalliset tulotuet)

Metsätulot

- yksityismetsänomistajien metsänmyyntitulot (kantorahat ja hankintakauppojen työtulo)

Sivuansiot

- aktiivitulojen viljelijöiden ja puolison veronalaiset työtulot, tulonsiirrot ja muut tulot

Maatilojen tulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tiloja		3 089	2 949	3 026	2 915	2 904	2 847	2 700	2 627	2 522
Myyntitulot	milj. €	78,37	77,95	82,23	83,31	87,83	88,77	80,48	80,06	78,94
	%	30	28	29	30	30	31	29	28	29
Tulotuet	milj. €	66,52	67,47	65,19	65,84	63,14	64,95	54,24	63,16*	58,45
	%	26	24	23	24	22	23	20	22	21
Metsätulot	milj. €	39,49	63,84	62,24	53,42	64,49	63,86	67,08	67,38	70,38
	%	15	23	22	19	22	22	24	24	25
Sivuans/liitännäiset	milj. €	74,81	71,41	73,33	75,43	77,5	70,75	73,57	73,85	69,19
	%	29	25	26	27	26	25	27	26	25
Yhteensä	milj. €	259,09	280,67	282,99	277,99	292,99	288,33	275,37	284,44	276,97

*Vuoden 2015 tuista merkittävä osa tuli maksuun vuoden 2016 puolella.

Maatalouden myyntitulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Maito	milj. €	46,55	46,64	50,29	50,33	52,31	52,21	45,17	44,33	42,83
	%	60	60	61	60	60	59	56	55	54
	tiloja	722	686	643	587	558	516	495	466	427
Naudanliha	milj. €	11,23	10,54	11,35	11,86	13,39	13,00	12,24	12,29	12,50
	%	15	14	14	14	15	15	15	15	16
	tiloja	306	292	283	264	247	236	229	230	229
Sianliha	milj. €	3,44	3,01	2,37	2,36	2,67	2,07	1,96	1,54	1,42
	%	4	4	3	3	3	2	2	2	2
	tiloja	54	46	39	35	35	29	27	25	20
Muu liha	milj. €	0,06	0,04	0,05	0,18	0,18	0,18	0,21	0,84	0,67
	%	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	tiloja	165	172	170	171	170	168	149	143	136
Kananmunat	milj. €	0,89	2,13	2,91	2,11	2,23	2,57	3,50	3,03	3,18
	%	1	3	4	3	3	3	4	4	4
	tiloja	14	11	10	8	8	8	7	7	6
Viljat	milj. €	1,97	4,23	3,57	4,48	3,68	3,34	2,78	2,56	2,11
	%	3	5	4	5	4	4	3	3	3
	tiloja	711	709	698	682	700	679	650	632	591
Muut kasvit	milj. €	13,30	11,35	11,69	11,98	13,36	15,39	14,63	15,47	16,24
	%	17	15	14	14	15	17	18	19	21
	tiloja	953	1 033	1 080	1 020	1 122	1 151	1 089	1 072	1 066

Pellon käyttö, ha (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy).

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Syysvehnä	5	40	71	96	89	85	65	170	96	111
Kevätvehnä	1 638	1 346	1 404	1 548	1 658	1 572	2 060	1 847	1 735	1 838
Ruis	473	437	525	558	467	435	619	734	613	507
Ohra	12 070	11 846	9 802	9 701	9 757	10 610	10 457	10 383	9 716	8 362
Kaura	11 662	10 935	9 121	9 500	9 815	10 146	9 374	9 237	8 617	7 722
Seosviljat	949	1 275	1 310	1 474	1 805	2 070	2 202	2 239	2 467	2 659
Muut viljat	111	122	87	133	121	151	122	1 209	1 254	1 290
Rypsi, rapsi	405	645	1 164	937	852	826	680	851	761	998
Peruna	454	453	399	406	360	356	332	314	326	298
Sokerijuurikas	24	36	30	36	31	42	-	-	1	1
Herne	37	44	41	24	19	20	28	333	375	350
Nurmet yhteensä	33 531	32 742	33 160	34 322	33 970	33 429	33 127	33 496	35 196	37 188
Puutarhakasvit	1 304	1 298	1 289	1 359	1 353	1 387	1 353	1 368	1 473	1 450
Muut kasvit	1 638	2 395	1 666	1 735	-	2 075	1 565	277	1 232	1 958*
Ruokohelpi	1 580	1 561	1 359	1 161	593	396	308	290	300	266
Kesanto ja hoidettu viljelemätön pelto	7 461	9 118	10 910	10 573	11 154	11 400	11 867	8 966	8 391	7 922
Monivuotiset nurmet ja niityt (yli 5 v)	1 012	957	912	993	953	1 046	949	2 119	2 049	1 962
Käyt. maat.maa	74 354	75 254	74 836	74 554	74 531	75 232	75 109	74 920	74 955	74 812

*Kuminan tilastointi on vaihdellut eri vuosina, sisältyy vuonna 2017 Muut kasvit -ryhmään.

MAASEUDUN JA MAATALOUDEN KEHITTÄMINEN

Lähde: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 vuoden 2018 kertomus, Etelä-Savon ELY-keskus.

Maatilojen lukumäärä vähenee Etelä-Savossa kahden prosentin vuosivauhdilla, mikä on hieman koko maan tahtia hitaampaa. Alueen päätuotantosuunnissa tilaluvun aleneminen on maitotiloilla 6,7 % ja naudanlihan tuotannossa 1,6 %. Kotieläintuotannon lopettaneilla tiloilla on jatkettu yleensä nurmen viljelyä tai muuta kasvituotantoa. Muun kasvinviljely onkin jo alueen yleisin tuotantosuunta, joskin nautakarjatalous tuottaa edelleen 70 % alueen maatalouden myyntituloista. Vuonna 2018 Etelä-Savossa oli noin 2 300 maatilaa. Alueen tilat ovat maan pienimpiä, keskimäärin 32 ha peltoa, josta 41 % vuokrattua. Nautakarjatiltoilla on peltoa noin 60 ha, josta noin puolet on vuokratonta. Metsämaa ja muut maankäyttölajit huomioon ottaen eteläsavolaiset tilat ovat koko maan keskimäärää suurempia, noin 113 ha/tila (Luke/Maataloustilastot).

Heikosta kannattavuudesta huolimatta maatalouden investoinnit ovat olleet viime vuosina pitempiäaikaista keskimäärää korkeammalla tasolla niin Etelä-Savossa kuin suurimmassa osassa maata. Maatalouden investointirahoitusta myönnettiin 67 hakijalle yhteensä 3,2 milj.€ avustuksena ja 3,4 milj.€ korkotukilainana. Lypsy- ja lihakarjatalouden rakennusinvestointeihin kohdentui 58% avustuksista ja 75% korkotukilainasta. Esim. energiantuotannon rakennusinvestointeihin kohdentui 11% avustuksista, varastojen yms. rakentamiseen 7 % sekä työympäristön ja tuotantohygienian investointeihin 10 %. Kasvihuonetuotannon investoinnit olivat edellisvuotta pienemmät. Nuorten viljelijöiden aloitustukia oli 14 kpl ja niihin kohdentui 0,4 milj. € avustusta ja 2,0 milj. € korkotukilainaa.

Maaseutuohjelman yritysrahoitusta on haettu Etelä-Savon ELY-keskuksesta tällä ohjelmakaudella aiempia ohjelmakausia vähemmän. Hakemusten määrään on vaikuttanut yleisesti heikko taloudellinen tilanne sekä muiden muassa kehittämissuunnitelmaan soveltuvien rahoitusvälineiden muutokset. Toisaalta yritysten hankkeet ovat olleet aiempaa ohjelmakautta suurempia ja haetut ja myönnetty tukimäärät hakijaa kohden ovat nousseet.

Itä-Suomen maaseutuohjelman mukaan maaseudun mikroyritysten investoinnit tulisi voida rahoittaa pääasiassa maaseutuohjelman kautta. Alueen yrittäjiä on pyritty rohkaisemaan investointeihin rahoitusmahdollisuuksista eri kanavien kautta tiedottamalla sekä järjestämällä monenlaisia yritysrahoitus-tilaisuuksia. Esimerkkejä

ja uutisia maaseutuohjelman yritysrahoituksesta on kerrottu myös Etelä-Savon ELY-keskuksen rakenne-rahoitusyksikön facebook-sivuilla <https://www.facebook.com/Yritys-ja-hankerahoitus-Itä-Suomi-1514598488849753/> sekä maaseutuviestintähankkeen Maaseutukuriirin sivuilla.

Kehittämishankkeita on ohjelmakaudella käynnistynyt ennätysmäärä Etelä-Savossa Maaseutuohjelman rahoituksella. Hankkeet kohdentuvat alueen maaseutuohjelman mukaisesti maa- ja metsätalouden sekä maaseudun yritystoiminnan monipuolistamiseen ja kehittämiseen. Elinkeinojen kehittämistä tukeva hanketoiminta luo uutta pohjaa maatalojen ja muiden maaseudun yritysten toimintaympäristölle ja parhaimmillaan tuottaa uudenlaisia mahdollisuuksia alueen yrityksille ja varmentaa investointien kannattavuutta tulevaisuudessa.

Leader-ryhmien rahoitustoimet ovat Etelä-Savossa vilkastuneet. Etelä-Savossa toimii Piällysmies ry Savonlinnan seudulla, Veej'jakaja ry Mikkeliin seudulla, Rajupusu Leader ry maakunnan keskiosissa ja Päijänne-Leader Pertunmaan osalta. Kaikilla Leader-ryhmillä on alueensa erityispiirteet tunnistava oma kehittämisstrategia. Näiden pohjalta alueen paikallisia hankkeita ja yrityksiä on tuettu. Myös nuoret on huomioitu. Kansainvälinen Amaze me Leader –hanke toteutui osin Skotlannissa.

Ohjelman vaikutus alueen toimintaympäristöön

Maaseutuohjelman avulla on uudistettu maa- ja puutarhataloutta, kehitetty maaseudun elinkeinoja ja työllisyyttä sekä edistetty asukkaiden hyvinvointia Etelä-Savossa. Maatalojen keskikoko on peltoalalla tai eläinmäärillä mitattuna Etelä-Savossa maan pienimpiä. Maatalouden investointien tukeminen parantaa erityisesti kotieläintilojen rakennetta. Tilakoon kasvattaminen ja/tai tuotannon monipuolistaminen ovat pitemmällä tähtäimellä kannattavan tuotannon ja maatalojen jatkamisen edellytyksiä. Tuotantoaan laajentaneet kotieläintilat keskittyvät yleensä joko maidon tai naudanlihan tuotantoon. Pienemmällä kotieläintiloilla ja kasvinviljelytiloilla harjoitetaan myös muuta yritystoimintaa ja/tai käydään tilan ulkopuolella palkkatyössä.

Etelä-Savossa on järvistä ja metsäisyydestä johtuen syrjäisiä alueita, joissa maatilat muodostavat edelleen merkittävän osan vakinaisesta asutuksesta. Maa- ja metsätalouden ylläpitämällä tiestöllä ja muulla infrastruktuurilla on Etelä-Savon kaltaisessa mökkimatkailemisen ykkösmaakunnassa erittäin tärkeä merkitys. Palvelujen lisäksi maataloilla on myös huomattava sosiaalinen merkitys matkailijoille.

Puutarhataloudella on suuri ja kasvava merkitys eteläsavolaisessa elintarviketuotannossa ja mm. salaattien ja kaalin kohdalla myös valtakunnallisesti. Alueella sijaitsee paljon keksikokoisia ja sitä pienempiä kasvihuoneita ja avomaan puutarhaviljelmiä, mutta myös verraten suuria kasvihuoneyrityksiä. Alueen laaja puutarhatalous lasinalaisviljelyllä työllistää ja luo erinomaisen perustan paikallista ja lähiruokaa korostavalle elintarviketaloudelle sekä ruokakulttuurille ja matkailulle.

Etelä-Savossa suuri osa maataloista on monialaisia ja maaseudulla on myös ilman maatalataustaa olevaa pienyritystoimintaa. Ruoka, metsä ja vesi ovat Etelä-Savon strategiset painoalueet, joiden keskelle on maakuntauudistuksen myötä liitetty hyvinvoiva ihminen. Strategiassa huomioidaan alueen vakinaisten asukkaiden toimeentulomahdollisuudet kuten myös laajan vapaa-ajan asukkaiden tarpeet sekä matkailijoiden merkitys alueella.

Maaseutuohjelman rahoituksella on voitu käynnistää laaja ja monipuolinen kehittämishankkeiden kirjo tukemaan alueen yritysten toimintaympäristön kehitystä ja luomaan edellytyksiä kannattavalle yritystoiminnalle. Yritysten investointien käynnistyminen on silti viime vuosina ollut Etelä-Savossa muita alueita hitaampaa. Taloudellisen suhdanteen yleisen paranemisen, yrittäjiä rohkaisevan viestinnän ja erilaisten yritysryhmähankkeiden myötä yritysinvestointien odotetaan kuitenkin vilkastuvan ohjelman loppupuolella.

VUODEN 2018 TOIMINTAA (poimintoja kuukausittaisista tapahtumista)**Tammikuu**

- Liiton johtokunta
- Itä- ja Keski-Suomen jäsenpalveluvaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- MTK toimihenkilöpäivät
- Ilmastoviisas karjatalous -seminaari, LUKE
- Maatalouden varautumiskoulutus
- Itä- ja Keski-Suomen ympäristöasiamiesten koulutuspäivä
- MMM:n maakuntauudistusseminaari
- Maatilatalouden verokoulutuspäivä
- Ohjausryhmiä, muita palaverieita ja tilaisuuksia

Helmikuu

- MTK-liittojen puheenjohtaja- ja varapuheenjohtajakokous
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luottamushenkilöpäivät
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Maaseutunuorten valiokunta
- Maaseutunuorten Manulle lounas -tilaisuus
- Etelä-Savon maitoryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Ohjausryhmiä, muita palaverieita ja tilaisuuksia

Maaliskuu

- Kansanedustajatapaaminen, Punkaharju
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön hallitus
- Riistanhoitoyhdistysten hallitusten maanomista- ja edustajien koulutuspäivä
- MTK-liittojen puheenjohtajakokous
- Maakuntauudistuksen kasvupalveluseminaari
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen kuluttajatyöryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen luomuvalliokunta
- Liiton ja säätiön tilintarkastus ja toiminnantarkastus
- Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa -sidosryhmätilaisuus, ELY-keskus
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantar ryhmä, ELY-keskus
- Itä- ja Keski-Suomen maitovalioikunta
- Itä- ja Keski-Suomen jäsenpalveluvaliokunta
- Maaseutunuorten traktoriralli -lahjoituspolkutraktoreita Mäntyharjun päiväkodeille
- Ohjausryhmiä, muita palaverieita ja tilaisuuksia

Huhtikuu

- Tuottajayhdistysten kokouskierros

- C-liittojen kokous
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen ympäristö- ja maankäyttövaliokunta
- Kesätyöpaikkakysely yhdessä Etelä-Savon Yrittäjien ja Etelä-Savon Kauppakamarin kanssa
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantar ryhmä, ELY-keskus
- Itä- ja Keski-Suomen lihasseminaari
- Liiton kevätkokous, Mikkeli
- MTK -liittojen puheenjohtajakokous
- MTK:n valtuuskunta
- EU-avustajien koulutus
- Maaseutunuorten valiokunta
- Ohjausryhmiä, muita palaverieita ja tilaisuuksia

Toukokuu

- Etelä-Savon maaseutuohjelman työpaja, ELY-keskus
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Lehmien laiumelle laskijaiset, Otava
- Maakuntauudistuksen maatalous -työryhmä
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Oma maakunta -maakuntapäivä, Maakuntaliitto
- Ohjausryhmiä, muita palaverieita ja tilaisuuksia

Kesäkuu

- Vaikeat keskustelut – Välitä viljelijästä -seminaari
- Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka ja yrittäjyysvaliokunta yhdessä MTK:n valiokunnan kanssa
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Liiton johtokunta
- Ohjausryhmiä, muita palaverieita ja tilaisuuksia

Heinäkuu

- Maatalouden kannattavuuspalaveri, Reijo Karhinen
- Välitä viljelijästä iltamat
- MTK-liittojen puheenjohtajakokous

Elokuu

- MTK-Juva 100 -vuotisjuhla
- Itä-Suomen maakunnan yhteistyöryhmien yhteiskokous
- Kangasniemen Elomessut
- Itä-Suomen maaseutuohjelmien arviointitilaisuus
- MTK-Etelä-Savon 100 -vuotishistorian julkistaminen
- Maaseutunuorten valiokunta
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Syyskuu

- Alueelliset kehitysnäkymät -paneeli, ELY-keskus
- Yrittäjän päivän Syke -tapahtuma, Mikkeli
- Itä- ja Keski-Suomen liittojen toimihenkilöpäivät

- Maatilojen kehitysnäkymät -tutkimuksen julkistaminen, TNS Kantar, ELY-keskus
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Osta tilalta -päivä
- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka ja yrittäjyysvaliokunta
- Maistuva maaseutu -yrityksen palkitseminen, Luomutila Siiriäinen
- Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta

Lokakuu

- Etelä-Savon luottamushenkilöpäivä
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- MTK:n kuluttajatyön peräkärryjen luovutus
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantar ryhmä
- Maaseutunuorten valiokunta ja Syysmyrsky -syyskokous
- ELY-keskuksen neuvottelukunta ja työvoimatoimikunta
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Liiton johtokunta
- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Marraskuu

- Maatilojen yhtiöittämispäivä, ProAgria ja Suur-Savon Osuuspankki
- Etelä-Savon maaseutuohjelman arviointitilaisuus
- Itä- ja Keski-Suomen luomuvaiokunta
- Itä-Suomen MTK-liittojen yhteinen tiedotuslehti
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen jäsenpalveluvaiokunta
- Maaseutunuorten syysparlamentti
- Itä- ja Keski-Suomen lihavaiokunta
- Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta
- Väliä viljelijästä -hyvinvointipäivä, Savonlinna
- Kaakkois-Suomen kansanedustajatapaaminen, eduskunta, MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Joulukuu

- tuottajayhdistysten kokouskierros
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Maaseutunuorten valiokunta
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Liiton syyskokous, Savonlinna
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Maaseutunuorten joulutulet
- Tiedotusvälineiden edustajien joulupuuro
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

EDUSTUKSET MTK:N VALIOKUNNISSA JA VERKOSTOISSA 2018

MTK:n valiokuntaudistus

Vuonna 2016 toimeenpantiin koko järjestöä koskettava valiokuntaudistus. Uudistuksella pyritään lisäämään valiokuntatoiminnan tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Hyvin toimiessaan valiokunnat ja jaostot palvelevat MTK-järjestön kannanmuodostusta, järjestön sisäistä yhteistyötä sekä järjestön ja jäsenten kehittyvää vuorovaikutusta.

Keskusliiton valiokunnat ovat MTK:n johtokunnan pysyviä asiantuntijaelimiä omalla alallaan. Valiokuntien jäsenvalinnoissa painotetaan osaamista ja sitoutumista. Uudistuksella pyritään osaltaan MTK-järjestön kentällä olevan osaamisen hyödyntämiseen valiokuntatyössä. Valiokuntien toimintatapoja nykyaikaistamalla ja sähköisiä työvälineitä hyödyntämällä järjestön kantojen valmisteluun on mahdollista saada mukaan moninkertainen määrä henkilöitä nykytilanteeseen verrattuna. Valiokunnat viestivät ajantasaisesti ja koordinoitusti yhdistyksille, jäsenkuntaan ja muille tahoilla.

Lisäksi valiokuntaudistuksessa jaostot korvautuvat pääsääntöisesti sähköisessä ympäristössä toimivilla verkostoilla. MTK:n valtuuskunta nimeää kullekin verkostolle puheenjohtajan ja tälle varahenkilön. Verkoston puheenjohtaja on jäsen siinä valiokunnassa, jonka yhteydessä verkosto toimii.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään MTK:n normaalissa päätöksentekojärjestyksessä: liitot tekevät esitykset verkostojen henkilövalinnoiksi ja MTK:n johtokunta valmistelee valtuuskunnan kokousasiat.

Verkoston puheenjohtaja edustaa oman tuotantosektorinsa asiantuntemusta valiokunnassa ja toimii oman tuotantosektorinsa aktiivisena edushenkilönä järjestön sisällä ja ulospäin. Puheenjohtaja vastaa oman verkoston kokousten ja verkoston avulla järjestettävän tiedonkeruun sekä muun yhteydenpidon järjestämisestä yhdessä verkostosta vastaavan toimihenkilön kanssa.

Verkoston puheenjohtajalta, varapuheenjohtajalta ja keskusliiton vastualueen toimihenkilöltä edellytetään siten vahvaa substanssiosaamista verkoston toimialasta sekä erityisesti käynnistysvaiheessa aktiivista ja aloitteellista sähköistä viestintää. Uusien sähköisten työkalujen käyttöönottoon tarjotaan keskusliiton toimesta valmennusta. Verkoston avainhenkilöiden kuuluu huolehtia oman osaamisensa kehittymisestä myös sähköisten työvälineiden hyödyntämisen osalta.

Verkosto on foorumi, jossa käytävää keskustelua ja kannanmuodostusta verkoston puheenjohtaja ja asiantuntija hyödyntävät alan tarpeiden ja näkemysten välittämiseksi valiokunnalle. Verkoston toimintaan pääsevät mukaan MTK:n ja SLC:n jäsenet.

MTK-Etelä-Savo teki valiokuntaudistuksen mukaiset tarvittavat muutokset valiokuntarakenteeseen ja valitsi niihin jäsenet. Keskusliiton valiokuntien jäsenistä sovittiin yhdessä valinta-alueen muiden liittojen (Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) kanssa.

Itä-Suomen valinta-alueen edustukset:

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyys	varsinainen vara	Kimmo Ihalainen, Etelä-Savo Outi Sirola, Pohjois-Karjala
Osaaminen ja hyvinvointi	varsinainen vara	Paula Pusa, Keski-Suomi Kaija Korhonen, Pohjois-Savo
Ympäristö ja maankäyttö	varsinainen vara	Kari Pennanen, Pohjois-Karjala Esko Luttinen, Pohjois-Savo
Jäsenpalvelut	varsinainen vara	Tuomo Tikkanen, Pohjois-Savo Minna Häkkinen, Keski-Suomi
Peltokasvit		Kalle Hankamäki, Keski-Suomi
Erikoiskasvit		Noora Räsänen, Pohjois-Savo
Maaseutunuoret		Henrik Kähönen, Pohjois-Savo Suvi Peiponen, Pohjois-Karjala
Lammasverkosto	varapuheenjohtaja	Otto Makkonen, Etelä-Savo
Kananmunaverkosto	varapuheenjohtaja	Jouni Paunonen, Etelä-Savo

LIITON OSALLISTUMINEN MAAKUNNALLISIIN TOIMIELIMIIN JA HANKKEISIIN

MTK-Etelä-Savolla on edustus seuraavissa ohjausryhmissä ja toimielimissä:

Maakunnan yhteistyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Laajakaista kaikille, ohjausryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Tulevaisuusloikka –työvoima- ja koulutustarpeet, ohry	Etelä-Savon maakuntaliitto
Maakuntaudistus, maatalous -työryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Suomi 100 -vuotta ohjausryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELMO – Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa pilotti	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELY-keskuksen neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon jäteasiain neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Freshabit Life Puruvesi, ohjausryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Puulan padotus- ja juoksutusselvityksen yhteistyöryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Pohjavesialueiden uudelleenluokitus -ryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus

Etelä-Savon riistaneuvosto	Suomen riistakeskus
Kauppan ja palvelujen valiokunta Team Finland Etelä-Savon alueverkosto	Etelä-Savon Kauppakamari Etelä-Savon Kauppakamari
Maanomistajien arviointikeskus Asunto Oy Maaherrankatu 34, Mikkeli Mikkelin Ravirata Oy ProAgria Etelä-Savo	kokousedustajat kokousedustajat kokousedustajat kokousedustajat
Kilpailukykyä kasviyrityksiin Etelä-Savon maitoryhmä Yhteistyöllä synergiaa ja kannattavaa energiantuotantoa -hanke Menesty maidolla -hanke ProYritys -pienyryityshanke Työllistävä maaseutu -hanke Uutta virtaa -hanke Byrokratian hyödyntäminen maatalo- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa -hanke	ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo
Ravinnepiika -hanke Unelmakauppa -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Maaseutu-ICT2 -hanke	Etelä-Savon ammattiopisto, Esedu
Nuori yrittäjyys -start up -hanke	Suomen 4H-liitto
Kilpailukykyinen ja uusiutuva elintarvikeala Etelä-Savossa	LUKE, Luonnonvarakeskus
Etelä-Savon ruokaviestit -hanke	Ekoneum ry./Ruralia Instituutti
Resurssitehokas Maanosaja -hanke	Envitecpolis Oy
Lomituksen yhteistyöryhmä	Mikkelin lomituspalveluyksikkö
Työterveyshuollon yhteistyöryhmä	Etelä-Savon työterveys Oy

KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET

MTK-Etelä-Savo antoi lausuntoja, otti kantaa, kirjelmöi ja tiedotti seuraavista asioista (nähtävissä kokonaisuudessaan liiton sivuilla www.mtk.fi/liitot/etelasavo tai saatavissa liiton toimistolta).

- 9.1. Tiedote liiton johtokunnan järjestäytymisestä, puheenjohtajaksi valittiin Jouni Paunonen Juvalta ja varapuheenjohtajaksi Riina Pöyry Ristiinasta.
- 20.2. Itä- ja Keski-Suomen MTK liittojen lihavalioikunnan tiedote: Kato ja alhaiset tuottajahinnat pahentavat lihatilojen talousvaikeuksia.
- 26.2. MTK-Etelä-Savon lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
- 5.4. Itä- ja Keski-Suomen maaseutunuorten valiokuntien aloite maaseutunuorten asiamiestoiminnan kehittämiseksi MTK:n valtuuskunnalle.
- 5.4. Itä- ja Keski-Suomen kuluttajatyövaliokunnan aloite kuluttajatyövaliokunnan valtakunnallisesta resurssoinnista.
- 17.4. MTK-liittojen toiminnanjohtajien kirjelmä investointi- ja aloitustukien riittävydestä.

-
- 30.4. MTK-Etelä-Savon lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi elintarvikemarkkina- ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta.
- 29.6. MTK-Etelä-Savon ja MTK metsälinja Etelä-Savon muistutus Hirvensalmen rakennusjärjestys ehdotukseen.
- 15.6. MTK-Etelä-Savon ja MTK metsälinja Etelä-Savon lausunto Heinäveden kunnan pohjavesialueiden luokitus- ja rajausmuutoksista.
- 28.6. MTK-Etelä-Savon ja MTK metsälinja Etelä-Savon lausunto vaikuta vesiin – vesienhoidon keskeiset kysymykset ja työohjelma Vuoksen vesienhoitoalueilla 2022-2027.
- 8.8. Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen tiedote, suomalaista ruokaa ei ole ilman suomalaista maataloutta.
- 28.8. Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen esitys maa- ja metsätalousministeriölle - poikkeukselliset sääolosuhteet ja maatalouden kannattavuuskriisi.
- 30.8. MTK-Etelä-Savon lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi ilmoituksenvaraisista eläin-suojista.
- 21.9. Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunnan aloite - sijaisapumaksujen takaisinperinnät ja viljelijän muutosturva
- 23.9. Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunnan lausunto maatalousalan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon perusteista.
- 27.9. MTK-Etelä-Savon aloite MTK:n valtuuskunnalle - järjestöremontti tulee saattaa valmiiksi
- 11.10. Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunnan kannanotto maa- ja metsätalousasiakkaiden oikeusturvasta tulevassa verouudistuksessa.
- 11.10. Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta aloite tilusjärjestelyjen kehittämiseksi.
- 15.11. Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunnan tiedote - suomalaista lihaa, kiitos!
- 23.11. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaiokunnan kannanotto luomutuen rahoitukseen, luomusopimuksen ehtoihin ja luomuruoan käyttöön julkisissa ruokapalveluissa.
- 3.12. Liiton syyskokouksen julkilausuma - Etelä-Savossa on panostettava yhdessä tekemiseen.
- 12.12. Maaseutunuorten valiokunnan tiedote - Lapsista säästäminen on virhe.

MAAKUNNALLINEN EDUNVALVONTA

Vuoden 2018 keskeiset maakunnalliset edunvalvontatehtävät liittyivät erityisesti maakuntauudistukseen, vesienhoitoon, maaseudun elinkeinojen maakunnalliseen edunvalvontaan sekä muihin yleisiin ja erityisiin maaseudulla yrittämisen ja asumisen edellytyksiin vaikuttamiseen.

Merkittävässä roolissa edunvalvonnan näkökulmasta on suora epävirallinen yhteydenpito eri toimijatahoihin. Erityisesti asiat, jotka koskettavat yksittäisten jäseniä, tulee hoitaa luottamuksellisesti. Vaikka yksittäisten jäsenten asiat nousevat esille yksilöiden kautta, on niillä pääsääntöisesti laajempaa vaikutusta, kuten esim. viranomaisten harjoittamisissa lupa- tai valvonta-asioissa.

MTK-Etelä-Savon syyskokouksen julkilausuma - Etelä-Savossa on panostettava yhdessä tekemiseen

Etelä-Savon maakunnan kasvun kärjiksi on valittu ruoka, vesi ja metsä. Kaikkien näiden pohja löytyy maaseudulta, jota Etelä-Savo on käytännössä kauttaaltaan. Jakolinjat taajamamerkin eri puolille ovat keinotekoisia.

Maakunnan kärkien terävöittäminen edellyttää niitä tukevaa toimintaympäristöä. MTK-Etelä-Savo edellyttää sen vuoksi seuraavia asioita kaikilta maakunnan toimijoilta:

- Maaseutu- ja yritysvaikutusten arviointi käyttöön kaikessa päätöksenteossa ja viranomaisvalmistelussa – jokaisessa kunnassa ja kaupungissa sekä maakuntatasolla.
- Ruoka osaksi julkista päätöksentekoa – etusija paikallisille hankinnoille, vähintäänkin kotimaisille, vanhusten ”menumaateista” lasten päiväkoteihin.
- Etelä-Savosta puurakentamisen mallimaakunta - elinkaariajattelua ei voi enää jatkossa olla julkisten rakennusten remontoiminen purkukuntoon toinen toisensa perään.
- Kuntien ja kaupunkien elinkeinotoimintaa kehitettävä enemmän maakuntatason yhteistyössä ja kaikki toimialat huomioiden – siiloutumisesta ja toimialarajoista on päästävä eroon.
- Etelä-Savon vetovoimatekijäksi sujuvat viranomaispalvelut - asiakaslähtöisyys ykkösasiaksi, palvelujen käyttäjät ovat asiakkaita, eivät alamaisia.
- Etelä-Savon vetovoima ei ole keskittämässä - maankäytön suunnittelulla tulee huolehtia haja-asutusalueiden elinvoimasta, ruoka, vesi ja metsä ovat maaseudulla.
- Alueiden käytön suunnittelun tulee luoda elinvoimaa – maaseudulla elinvoimaa luo vapaampi ja mahdollistavampi oikeus rakentaa ja luoda elinkeinoille toimintaedellytyksiä.
- Kiinteistöverotuksen on oltava tasapuolista – maaseudun kiinteistöjen vastikkeettomalla verottamisella ei Etelä-Savoon luoda sen enempää elin- kuin vetovoimaa.
- Maakuntauudistuksessa on huolehdittava nykyisen laajan sidosryhmätyön jatkumisesta asioiden valmistelussa – yhteinen valmistelu antaa parhaan lopputuleman.

Yhdessä tekeminen on ollut Etelä-Savon vahvuus koko MTK-Etelä-Savon 100 -vuotisen historian ajan. Maakunnan tulevaisuuden ja sen ihmisten paremman tulevaisuuden turvaaminen edellyttää tänä päivänä entistä parempaa yhtenäisyyttä ja yhdessä tekemisen kulttuuria. MTK-Etelä-Savo on osaltaan valmis olemaan siinä työssä mukana.

Savonlinnassa 3.12.2018

MTK-Etelä-Savon syyskokous

Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa - ELY -keskuksittain laadittavat raportit

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Etelä-Savo tunnetaan runsaista, hyvin kasvavista metsistään, puhtaista vesistöistään ja vahvasta mökkikanastaan, maaseutumaisuudestaan ja sijainnistaan lähellä pääkaupunkiseutua ja Venäjän rajaa. Maakuntastrategian kärkiä ovat vesi, metsä ja ruoka ja näiden kärkivalintojen pohjalle rakennetaan myös maakunnan tulevaa kasvua.

Etelä-Savon kehitys nojaa metsävaroihin ja niiden tehokkaaseen hyödyntämiseen, joka on luonut maakuntaan vahvaa metalli- ja metsäteollisuutta. Metsätalouteen kohdistuvat suuret investoinnit ovat vaikuttaneet positiivisesti myös Etelä-Savoon mm. puun kysynnän kasvuna ja teknologiateollisuusyritysten myönteisenä kehityksenä. Uusia kasvunäkymiä nähdään avautuvan puun kysynnän kasvusta mm. biotuotteiden valmistukseen.

Potentiaalia Etelä-Savossa nähdään olevan myös bioenergiaosaamisessa, metsäbiomassan prosessointiosaamisessa ja ympäristöteknologiassa liittyen puhtaaseen veden teknologioihin ja konsepteihin.

Monimuotoisuus, kaunis ja puhdas luonto, laajat vesistöt, runsaat luonnonvarat ja maakunnan maine puhtaana ja turvallisena alueena ovat luoneet edellytyksiä myös matkailulle ja vapaa-ajanasumiselle. Laadukkaiden elintarvikkeiden tuotantoon ja jalostukseen on panostettu ja sekä luomu että lähiruokien kysyntä on kasvussa. Uuden haasteen Etelä-Savolle tuo lisääntynyt puun kysyntä ja siitä johtuva tehostuvan metsätalouden, matkailun sekä luonnon- ja vesiensuojelun näkökulmien yhteensovittaminen.

Maan- ja puutarhatalous

Maatalous Etelä-Savossa on nautakarjavaltaista, sillä maatalouden myyntitulosta 54 % saadaan maidosta ja 16 % naudanhastasta. Eteläsavolaisista maitotiloista noin 70 % on ilmoittanut jatkavansa maidontuotantoa vuonna 2022, mutta vuonna 2025 maidontuotantoa jatkaisi enää 41 % maitotiloista, kun koko maassa puolet maitotiloista suunnittelee jatkavansa myös pitemmällä tähtäimellä.

Alkuvuodesta toteutetun Maatilojen kehitysnäkymät 2025 kyselytutkimuksen (Kantar TNS Agri Oy) mukaan Etelä-Savon maidontuotanto alenisi nykyisestä 110 milj. litrasta vuonna 2022 mennessä 97 milj. litraan (-12 %) ja edelleen vuoteen 2025 mennessä 90 milj. litraan (-7 %). Maidontuotannosta luopumista suunnittelevat tilat tuottavat Etelä-Savossa lähes 40 prosenttia maidosta. Luopujilla karjakoko on 23 lehmää ja jatkajilla 53 lehmää. Luopujista puolet jatkaa kasvinviljelytiloina ja keskimääräistä useampi naudanhantatuotannossa, mutta viidennes on ilmoittanut lopettavansa koko maatalouden. Naudanhinnan tuotantoon erikoistuneiden tilojen tuotanto tulisi alenemaan Etelä-Savossa 4,19 milj. kg:sta 3,26 milj. kg:aan vuoteen 2025 mennessä. Näiden lisäksi maitotilat tuottavat merkittävän osan naudanhastasta.

Maatalouden kannattavuus koetaan Etelä-Savossa heikoksi eikä sen nähdä nautakarjataloudessa paranevan lähivuosina. Kyselyä edelsi kaksi poikkeuksellisen heikkoa vuotta ja myös kuluva kesä on osoittautunut kiihtyvän vaikeaksi monilla tiloilla. Maito- ja nautakarjatiloihin 28 % ilmoitti suunnittelevansa maito- ja nautakarjatalouteen liittyvää rakennusinvestointia. Ei-investoivia tiloja oli kuitenkin suhteessa muihin maakuntiin eniten Etelä-Savossa.

Kasvituotannossa kannattavuus koettiin kotieläintuotantoa heikommaksi, mutta vihannesviljelyä lukuun ottamatta kannattavuuden arveltiin paranevan lähivuosina. Marjanviljelyssä kannattavuus koettiin muita tuotantosuuntia parempana ja kannattavuuden arvioitiin lähivuosina vielä paranevan.

Luomutuotannon osuus peltoalasta kasvaa lähivuosina 17 %:sta 20 %:iin ja kiinnostus luomuun siirtymiseen on alueen tiloilla maan keskimäärää vastaavaa. Noin neljännes maatalouden bruttotuloista tulee Etelä-Savossa kasvituotannosta ja varsinkin puutarhatalous ja erikoiskasvituotanto marjanviljelyn lisäksi ovat suhteellisen merkittäviä työllistäjiä.

Metsätalouden ja myös muun yritystoiminnan kannattavuus koetaan eteläsavolaisilla tiloilla hyvänä ja kannattavuuden arvioidaan lähivuosina edelleen paranevan. Vuonna 2017 alueen maatilat saivat puolet tuloistaan maatalouden myyntituloista ja tuista sekä neljänneksen metsätaloudesta ja neljänneksen muusta yritystoiminnasta.

Myös ilman maatilataustaa olevissa maaseudun mikro- ja pienyrityksissä investoinnit ovat piristyneet ja rahoitettujen hankkeiden koko kasvanut. Maaseudun hankerahoitusta on suunnattu yritysryhmä-hankkeisiin, joiden myötä varsinkin matkailupuolella yritysten yhteistyö on lisääntynyt ja markkinointi ja palvelut monipuolistuneet.

Maakuntaudistus

Maakuntaudistuksesta löytyy tietoa Etelä-Savon maakuntaliiton sivuilta www.es2019.fi ja valmisteluvaiheen esivalmisteluvaiheen raportti löytyy sivuilta http://www.es2019.fi/resources/public//Aineistot/esivalmisteluvaiheen_raportti.pdf.

Maaseutu ja maaseudun yrittäjyys maakuntaudistuksessa

Etelä-Savon maakunnan yritysten toimipaikoista merkittävä osa on alkutuotannon piirissä. Niissä harjoitetaan maatalouden lisäksi myös muuta yritystoimintaa. Monella maatilalla sivuelinkeinosta onkin kasvanut pääelinkeino.

Ei ole yhdentekevää, miten maakunnassa järjestetään maaseudun yrittäjiä koskettavat viranomaispalvelut. Kyse on yritysten mahdollisuudesta kehittyä ja luoda lisäarvoa sekä yrittäjien hyvinvoinnista. Viranomaispalveluissa on kyse yrittäjien palvelemisesta, hyvästä ja laadukkaasta asiakaspalvelusta.

Maatalousyrittäjien näkökulmasta keskeisiä asioita on kolme: maaseutuhallinto, lomitussjärjestelmä ja eläinlääkintä. Nämä kaikki tulevat olemaan maakunnan hoidettavia toimintoja.

Maakuntaudistuksen rahoituksessa on huolehdittava, että eläinlääkintähuoltoon ja lomitukseen on riittävät resurssit. Väestöpohjaan painottuva rahoitusmalli syrjii harvaan asuttuja vähäväkisiä maakuntia, joissa on suhteessa paljon alkutuotantoa.

Virkaeläinlääkärijärjestelmä on paras tapa turvata tuotantoeläimille ja pieneläimille palvelut sekä niiden kohtuullinen hintataso. Pääkaupunkiseudulla on nähty, miten yksityisiin toimijoihin perustuvat eläinlääkäripalvelut ovat nostaneet kustannuksia.

Uudistuksessa on huolehdittava eläinlääkintäpalvelujen saatavuudesta myös maakuntien reuna-alueilla. Tällöin päivystysalueet eivät saa olla liian suuria ja päivystäjiä on oltava riittävästi. Vaikka kotieläintilojen määrä laskee, ei resursseja voida samassa suhteessa vähentää, koska tilakoot sekä tilojen etäisyydet kasvavat.

Myös kotieläintilojen lomitussjärjestelmässä on vastaava tilanne. Tilamäärän väheneminen ei suoraan vähennä lomitusspalvelujen tarvetta tilakoon kasvaessa. Maakuntaudistus on hyvä kohta myös korjata osalle tiloista laaditut liian alhaiset työajan mitoitukset, mikä tarkoittaa, ettei lomittaja pysty suoriutumaan vaadituista tehtävistä annetussa ajassa.

Maaseutuhallinnossa uudistus ei välttämättä tarkoita suurtakaan muutosta asiakkaan näkökulmasta. Parhaimmillaan maakuntamalli mahdollistaa toiminnan kehittämisen, kun muutos tehdään onnistuneesti.

Maaseutuhallinnon palvelujen sähköistyminen, paljon puhuttu digitalisaatio, ei poista henkilökohtaisen palvelun tarvetta. Aina on tilanteita, joissa asiakas tarvitsee henkilökohtaista kontaktia ao. viranomaiseen.

Maatalousyrittäjillä on huonoja kokemuksia valtakunnallisesti viljelijöiden asioita hoitavasta Maaseutuvirastosta eli Mavista. Tukien eli elintarvikkeiden hinnanalennuskorvausten maksatusten myöhästymiset ja kohtuuttomaksi paisunut byrokratia ovat saaneet niidenkin yrittäjien lasin vuotamaan yli, joilla se on aina puoliksi täynnä.

Maakuntaudistuksessa on huolehdittava, että maakunnallisesta maaseutuhallinnosta ei muodostu ”maakunnallista mavia”. Vaikka hallinnossa siirrytään yhteen isoon yksikköön, on jokaisen viranomaisen sisäistettävä asiakaspalvelijan rooli, jossa asiakkaan etu on aina ensisijainen.

Yksi keskeinen ratkaistava asia on, millä tavoin asiakkaiden ääni tulee kuulluksi uudessa maakuntahallinnossa. Niin kunnissa kuin myös ELY:ssä on nykyisellään voitu huolehtia erilaisten lautakuntien ja neuvottelukuntien kautta keskusteluyhteydestä viranomaisten ja asiakkaiden välillä.

Myös tulevassa maakunnallisessa mallissa tämä on syytä varmistaa. Tällöin neuvottelukunta tms. on hyvä olla pitämässä yllä kosketuspintaa asiakaskuntaan.

Koko maakuntaudistuksen idea on lisätä paikallista päätösvaltaa. Joka tapauksessa uudistus tulee tehdä niin, että asiat ovat nykyistä paremmin.

Valmistelun tilanne Etelä-Savossa

Alla on poimittu keskeisimmät maakuntauudistuksen teemat, joissa MTK-Etelä-Savo on ollut vaikuttamassa sekä niiden valmistelutilanne. Kyseessä on siten vielä kesken olevia asioita, joihin voi tulla muutoksia. Tähän vaikuttaa niin maakunnan oma valmistelu kuin valtakunnan tason lainsäädännön valmistuminen ja poliittiset linjaukset.

Maataloushallinnon ja -palvelujen järjestäminen tulevassa maakunnassa

Seuraavassa on hahmoteltu yhteen Etelä-Savon ELY-keskuksen tehtävät maaseudun kehittämissuunnitelman toteutuksen ja valvonnan osalta sekä viljelijätukia koskevat kuntien YT-alueiden tehtävät sekä lomitukseen liittyvät tehtävät. Tehtävien ryhmittelyssä on pyritty ottamaan huomioon niihin liittyvä eriyttämisvelvoite sekä yhteistyö muiden tehtävien toteutukseen kiinteästi liittyvien tahojen kanssa.

Maaseutuohjelman hallinnointiin liittyy päätöksenteon, maksatuksen ja oikeudellisten seuraamusten eriyttäminen. Näin ollen tukipäätösten ratkaisun ja maksatuksen eriyttämiseksi maksatustehtävät tulisi hoitaa erillisessä hallintoyksikössä myös maaseutupalveluiden maksatusten osalta. Vastaavasti tukien takaisinperinnät ym. oikeudelliset tehtävät tulisi hoitaa vähintäänkin henkilötasolla eriteltynä edellä mainituista tehtävistä.

Kehittämishankkeilla ja maaseudun yritystuilla on rajapinta maakuntauudistuksessa Alueiden kehittämisen ja Kasvupalvelujen valmisteluryhmissä tarkasteltaviin tehtäviin (muista ohjelmista rahoitetut hanke- ja yritystuot). Näihin liittyvän koordinaatio tulisi voida hoitaa nykyisiä hankeryhmä- ja yritysryhmä -käytäntöjä hyödyntäen ja kehittäen.

Maaseutupalvelujen toimeenpanoon liittyvät takaisinperintä- ym. vastaavat oikeudelliset tehtävät tulisi hoitaa erillään päätöksenteosta ja maksatuksesta omassa hallintoyksikössään. Tältä osin todettiin, että myös viljelijätukiin liittyvät vastaavat tehtävät olisi syytä hoitaa ko. yksikössä.

Toimintamallissa tulee kiinnittää huomiota myös viljelijätukihallinnon valvonnan rajapintaan ympäristöterveydenhuollon valvontaeläinlääkärin tehtäviin.

Tukipäätökset kuten myös maksatukset tehtäneiden esittelystä myös uudessa maakuntahallinnossa. Valtionhallinnon päätöksentekoon liittyy kiinteästi esittelijä-ratkaisija -menettely, joka on käytäntönä myös ELY-keskusten, maakuntien ja kuntien päätöksenteossa.

Maa- ja elintarviketuotannon palveluissa esim. yritys- ja rakennetukien rahoituksen saajina ovat ensisijaisesti maaseudun yritykset ja maatilat. Viljelijätukiin liittyvät palvelut kuten myös maatalouden tukivalvonta ja osa kasvintarkastuksen tehtävistä kohdistuvat kokonaan maatalouteen ja maatilayrityksiin. Maaseudun kehittämisessä yhteistyötahoina ovat laajasti muut viranomaiset ja kumppanit, esim. hanketoiminnassa palvelunsaajina ovat julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt kuten oppilaitokset, kunnat, yhdistykset, järjestöt ja osuuskunnat. Leader-toimintaan liittyvissä hanke- ja yritystukirahoituksen tehtävissä palvelun ensisijaisina saajina ovat toimintaryhmät ja tätä kautta yksittäiset kansalaiset.

Lomituspalvelujen järjestäminen ja tuottaminen maakunnassa

Maatalous- valmistelutyöryhmän lomitusasiantuntijat muotoilivat lomituspalveluille vaikuttavuustavoitteen, jonka mukaisesti toteutetaan lomituspalveluja, jotka tukevat karjatalousyrittäjän työssäjaksamista ja mahdollistavat yritystoiminnan jatkumisen myös poikkeustilanteissa, esimerkiksi yrittäjän sairastuessa. Lomituspalvelujen järjestämisen lähtökohtana valmistelutyöryhmällä oli, että lomituspalvelut ovat maakunnan hallinnoima tehtävä tai mahdollisesti maakunnan liikelaitoksen yksi toimiala.

Lomitustoimen johtaminen kuuluu lomituspäällikölle. Lomituspäällikön alaisuudessa toimisivat lomituspalveluohjaajat, joita kohti olisi noin 20 lomittaja-htv/ohjaaja-henkilötyövuosi. Keskimäärin lomittaja-henkilötyövuotta kohti olisi noin neljä tilaa tai 5,8 lomansaajaa, mutta tällöin tulee huomioida, että osalla tiloista tarvitaan kaksi lomittajaa ja toisaalta osa lomittajista on osa-aikaisia.

Alueidenkäyttö, luonnonsuojelu ja vesitehtävät maakunnassa

Uuden toimintamallin lähtökohtana on maakuntaliiton ja ELY:n nykyisten tehtävien ja resurssien kokoaminen yhteen viranomaiseen eli maakuntaan. Tehtävät hoidetaan pääosin maakunnan omana työnä, jota ostopalvelut täydentävät. Maakunnan, valtion (Luova) ja kunnan roolit, toimivaltasuhteet sekä kahdensuuntaiset palveluketjut täsmentyvät jatkossa, mm. ympäristöministeriön vetämän Aamu -hankkeen 2017-2018 kautta. ELY-keskuksen rooli suhteessa kuntiin on jo muuttunut 1.5.2017 MRL:n muutoksen myötä.

Luonnonsuojelu- ja kulttuuriympäristöasioiden osalta nykyiset tehtävät jaetaan kahteen viranomaiseen maakuntaan ja valtion virastoon. Maakunta hoitaa suunnittelua ja edistämistä, valtionvirasto tekee päätöksiä ja antaa lupia. Tehtäväkokonaisuuteen kuuluvat seuraavat maakuntaliitosta ja ELY-keskuksesta siirtyvät tehtävät:

- maakunnan suunnittelu (strategia ja ohjelmatyö) alueidenkäytön vastuualueen osalta (liitto)
- maakunnan luonnonvaroja ja ympäristöä koskevien suunnitteluprosessien käynnistäminen ja yhteistyön johtaminen (liitto)
- liikennejärjestelmätyö sekä maankäytön ja liikenteen yhteen sovittaminen (liitto, ELY)
- maakuntakaavoituksen tehtäväkokonaisuus (liitto)
- kuntien alueiden käytön ja rakennustoimen edistäminen, ei enää ohjaaminen (ELY)
- alueiden käytön ja kulttuuriympäristön (rakennetun ympäristön) seuranta (ELY, liitto)
- kulttuuriympäristön hoito ja avustukset (ELY, liitto)
- luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistäminen (ELY)
- ulkoilureittitehtävät (ELY)
- muinaismuistolain tehtävät (ELY)
- ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietoisuuden parantaminen (ELY)
- ampumarataverkoston kehittämisen suunnittelu (liitto)
- maakunnallinen, ylimaakunnallinen ja valtakunnallinen edunvalvonta alueidenkäytön vastuualueella (liitto, ELY)

Vesienhoito siirtyy maakunnan tehtäväksi. Vesilain laillisuusvalvonta siirtyy valtion lupa- ja valvontavirastoon. Maakuntien on tarpeen sopia yhteistyöstä tehtävien hoidossa ylimaakunnallisesti. Valtion vesirakenneomaisuus ja hydrologisen havaintotoiminnan järjestäminen keskitetään Etelä-Pohjanmaan maakuntaan. Vesienhoitosuunnitelmat laaditaan vesistöalueittain ja vesienhoidon toimenpidesuunnitelmat maakunnittain. Etelä-Savon ELY-keskus on koordinoitunut Vuoksen vesistöalueen vesienhoitotyötä ylimaakunnallisesti (ES, PS, EK, PK ja K). Etelä-Savon maakunta on valmis jatkamaan Vuoksen vesistöalueen vesienhoitotyön koordinaatiota, mikäli maakunnat niin keskenään sopivat. Kymijoen vesistöalueella vesienhoidon koordinaatiosta on vastannut Uudenmaan maakunta. Myös tältä osin maakuntien tulee sopia tehtävien hoidosta.

Kalataloustehtävät siirtyvät maakuntiin. Maakuntien on sovittava vesistö- ja kalataloustehtävien hoidosta. Etelä-Savolle vesi- ja kalataloustalousasiat ovat strategisesti tärkeitä. Tällä hetkellä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousyksikkö vastaa valtion alueellisen kalataloushallinnon tehtävistä seitsemän maakunnan alueella: Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä. Kaikki alueellisen kalatalousviranomaisen tehtävät perustuvat lainsäädäntöön ja erityisesti elinkeinokalataloudessa suoraan sovellettaviin EU-säädöksiin. Ratkaisuväliltä on määritetty Pohjois-Savon ELY-keskuksen työjärjestyksessä. Jatkossa maakunnat sopivat keskenään kalatalousasioiden hoidosta ylimaakunnallisesti. Eteläisen Saimaan (Etelä-Karjalan) kalataloustehtävien hoitamista yhteistyössä muiden Saimaan maakuntien kanssa on syytä tarkastella. Kalataloustehtävillä on vahva yhteys vesienhoitoon.

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen maakunnassa

Maakunnallisen ympäristöterveydenhuollon toteuttamisessa asiakaslähtöisyys on keskiössä. Asiakaslähtöisen ajattelun mukaisesti ympäristöterveydenhuollossa halutaan taata alueen eri osissa asuville henkilöille ja yrityksille mahdollisimman kohtuullinen välimatka toimipisteisiin. Tämän johdosta esitetään, että ympäristöterveydenhuollon toiminnat käynnistetään maakunnassa hyödyntäen nykyisiä toimipisteitä.

Ympäristöterveydenhuollon on syytä olla maakunnassa omana toiminnallisena kokonaisuutena huomioiden ympäristöterveydenhuollon toiminnan erityisluonteet viranomaistoimintoihin. Yksikköön on syytä perustaa

toiminnallisia tiimejä, jolloin viranhaltijoiden asiantuntemus omalta osaamisalueelta syvenee. Tällöin myös asiakkaat hyötyvät viranhaltijoilta saatavasta ajantasaisesta ja oikeasta ohjauksesta, opastuksesta ja neuvonnasta sekä tasapuolisesta ja -laatuisesta valvonnasta mm. ruokaan ja vesiin liittyvissä asioissa ja hankkeissa.

Keski-Savon ympäristötoimen hajaantuessa kolmen maakunnan alueelle tulee harkittavaksi yhteistyö toisen maakunnan kanssa. Pieksämäen ja Kangasniemen eläinlääkäripalveluiden päivystysalue olisi asiakas- sekä toimintanäkökulmasta tarkasteltuna järkevää järjestää yhteistyössä Etelä- ja Pohjois-Savon kesken. Muu toiminta eli eläinlääkinnän tehtävien päiväaikainen järjestäminen sekä terveysvalvonnan tehtävät on syytä järjestää maakunnittain eli Etelä-Savon maakunta hoitaa Pieksämäen alueen, Pohjois-Savo Varkauden, Joroisen ja Leppävirran sekä Pohjois-Karjala Heinäveden. Tehtävien järjestämisen mahdollisuuksiin liittyy oleellisesti Keski-Savon henkilöstön siirtyminen maakuntiin Keski-Savon ympäristötoimen lakkautuessa.

Eläinlääkintähuolto

Maakunnallisen eläinlääkintähuollon tarkoituksena on taata pelloilta pöytään ketjun toimivuus sekä asianmukaiset lähipalvelut koko maakunnan alueella hyöty- ja lemmikkieläimille eläinten ja ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi. Puhdas ja turvallinen ruoka, eläintautien hallinta sekä hallittu lääkkeiden käyttö ovat vahvuuksia, jotka halutaan säilyttää. Hyvin järjestetty eläinlääkintähuolto mahdollistaa kokonaisvaltaisen turvallisen elintarvikeketjun ja eläinten hyvinvoinnin.

Kotieläintuotanto on merkittävä elinkeino Etelä-Savossa. Kiireellinen eläinlääkäriapu ja tuotantoeläinten terveyden- ja sairaudenhoito sekä terveydenhuoltotyö on taattava koko maakunnan alueella, myös siellä, missä tilat ovat harvassa. Matkasubventiot on tärkeä säilyttää pitkien etäisyyksien vuoksi. Lemmikkieläinten peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen ensiavun turvaaminen on tärkeää maakunnan vakituisten asukkaiden lisäksi vapaa-ajan asukkaille ja muille matkailijoille. Lemmikkieläimillä on suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille. Lisäksi eläinsuojelunäkökulma on tärkeä.

Lähipalvelut turvataan parhaiten niin, että praktikkoeläinlääkärit hoitavat sekä tuotanto- että harraste-eläimiä. Näin praktikolle riittää riittävästi työtä myös alueilla, jossa tuotantoeläintilat ovat harvassa. Pieneläinpotilaiden hoitaminen virka-aikana mahdollistaa riittävän tietotaidon ja lääkevaraston kiireellisten pieneläinpotilaiden hoitamiseen päivystysaikana.

Maaseutuhallinnon asiointipisteet

Kuntien viljelijätukihallinnon tehtävät hoidetaan nykyisin Mikkelin, Rantasalmen ja Itä-Savon yhteistoiminta-alueiden toimesta nykyisen palvelupisteverkoston puitteissa.

Maakuntaudistuksen myötä on tarkoituksenmukaista, että Etelä-Savon ELY-keskuksen viljelijätukien toimeenpanoon liittyviä tarkastus- ja valvontatehtäviä sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten maakunnalle siirtyviä maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan yhtenä tehtäväkokonaisuutena.

Maakuntaudistuksen myötä Joroinen ja Heinävesi jäävät pois Etelä-Savosta, mutta paikallinen palvelupisteverkosto säilyy muilta osin edelleen. Palveluiden sähköistymisen myötä tapahtuu tulevaisuudessa jossain määrin siirtymistä jatkuvasta paikallaolosta päivystys/ajanvaraus -luonteiseen palveluun.

Uuden toimipisteverkoston suunnittelussa lomituspalvelujen järjestämistä valmistelutyöryhmässä selvittänyt asiantuntijaryhmä huomioi alueellisen edustavuuden (lomitettavien yrittäjien määrä ja alueellinen jakautuminen) ja vakiintuneet asiointisuunnat. Lomituspalveluja käyttäneiden yrittäjien määrä vuonna 2016 sekä suunniteltu uusi toimipisteverkosto on esitetty seuraavassa kaaviossa.

Vakituiset toimipisteet olisivat ehdotuksen mukaan Mikkelissä, Juvalla ja Savonlinnassa. Viikoittain toistuvat päivystyspäivät järjestettäisiin Mäntyharjulle (tarvittaessa hoitaisi myös asiointin Pertunmaalla), Kangasniemelle (tarvittaessa hoitaisi myös asiointin Pieksämäellä) ja Rantasalmella (tarvittaessa hoitaisi myös asiointin Sulkavalla). Hirvensalmella ja Puumalassa ei olisi omia päivystyspäiviä, mutta Puumalan maaseutuhallinnon toimipiste voisi toimia lomittajien työasujen ym. varusteiden noutopisteenä.

Toimiva maaseutupalveluiden toimipisteverkosto ja palveluiden läheisyys koettiin 7.3.2017 pidetyssä viljelijöiden kuulemistilaisuudessa erittäin tärkeäksi säilyttää maakuntaudistuksessa. Viljelijän tulee saada nopeasti

yhteys aina tarvittaessa maatalouden tukiasiantuntijoihin, lomituspalveluista vastaaviin tahoihin, eläinlääkäreihin ym. maaseutupalveluita tarjoaviin viranomaisiin. Samalla kuitenkin nähtiin sähköisten palveluiden muuttavan palveluiden tarjontamahdollisuuksia siten, että osa vastaavista palveluista voidaan tarjota resurssitehokkaammin esim. videoneuvotteluyhteyksillä paikallisessa yhteispalvelupisteessä. Sähköisten palveluiden käytön neuvonta ja opastus tulee tällöinkin olla järjestetty siten, että kaikki kyseisiä palveluita tarvitsevat kansalaiset voivat niitä saada asuinpaikasta ja sähköisen asioinnin taidoista riippumatta.

MTK-Etelä-Savon ja MTK metsälinja Etelä-Savon lausunto vaikuta vesiin – vesienhoidon keskeiset kysymykset ja työohjelma vuoksen vesienhoitoalueilla 2022-2027

MTK-Etelä-Savon ja MTK Metsälinja Etelä-Savon (jatkossa MTK) lausuntona Vuoksen osalta esitämme seuraavaa.

Seurantatietojen riittävyys ja luotettavuus

Vuoksen raportissa todetaan sivulla 54 seuraavasti: ”Seurantatietoja ja muita resursseja tarvitaan myös vesienhoidon toimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämiseksi. Pahimmassa tapauksessa toimenpiteitä ja rahoitusta suunnataan väärin luotettavan seurantatiedon puuttuessa tai vesien tilan heikkenemistä ei havaita riittävän ajoissa. Erityisesti pohjavesien tilasta ei ole monin paikoin edelleenkaan riittävästi seurantatietoja”.

Tähän voidaan todeta, että jo ennen kuin vesienhoitotoimenpiteistä päätetään, tulee niiden päätösten perustua todennettuun ja mitattuun tietoon. Näiden osalta tilanne ei ole hyväksyttävällä tasolla, koska mittauskohteita ja aikasarjoja on riittämättömästi. Vaarana ja erittäin todennäköisenä lopputulemana on tilanne, jossa toimenpiteet eivät perustu todennettuun tietoon, vaan enemmän arvioihin. Tämä käy esille myös Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen tutkija Pasi Valkaman Helsingin yliopistolle tekemässä väitöskirjatutkimuksessa. Sen keskeisiä havaintoja on, että vesiensuojelutoimenpiteiden vaikutukset on arvioitu alakanttiin ja suurena yksittäisenä syynä tälle on mittauksen liian pieni määrä. Automaattimittauksilla on mahdollisuus päästä tarkempiin ja luotettavampiin tuloksiin ja sen myötä paremmin kohdennettuihin vesiensuojelutoimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella MTK pitää selvänä, että seurantatietoja kiireellisempänä tarvitaan mittauksia ja todennettua tietoa jo ennen kuin vesienhoitotoimenpiteistä päätetään. Tämä on tehokkaampaa kuin, että toimenpiteistä ensin päätetään puutteellisilla tiedoilla ja näiden toimenpiteiden vaikutuksia seurataan. Jos lähtötilanne sisältää virheitä, ei myöskään seuranta anna valideja tuloksia.

Seurantatietojen kerääminen sekä vesientilan kaikenpuolinen arviointi tulee olla kaikissa tapauksissa viranomaisien hyväksymää sekä pääsääntöisesti viranomaisten tekemää. Näin voidaan varmistaa seurannan ammattimaisuus sekä todennettavuus. Muussa tapauksessa yksittäisiin näytteisiin perustuva seurantatieto saattaa sisältää inhimillisiä virheitä ja pahimmassa tapauksessa näytteiden tahallista manipuloitua. Mikäli seuranta tekee muu kuin viranomaisen, tulee nämä toimijat perehdyttää näytteiden ottoon ja heistä pitää olla viranomaisilla rekisteri sekä kirjallinen sitoumus toiminnan tason ja laadun varmistamiseksi. Seurantatiedon keräämisellä ei tule lisätä toiminnanharjoittajien velvollisuuksia. Mikäli kyseessä on luvanvarainen toiminta, seuranta suoritetaan lupaehtojen määrittämällä tavalla.

Keskeistä seurantatietojen keräämisessä on myös, että niitä kerätään erityyppisistä vesistä ja, että mittauksia tehdään riittävän usein. Kerran tai kaksi kertaa vuodessa tehtävillä mittauksilla saatavat tulokset eivät anna käyttökelpoisia ja luotettavia tuloksia. Riittävän usein ja eri tyyppisistä vesistöistä tehdyillä mittauksilla saadaan aineistoa mm. erilaisten mallien ja kaukokartoitusaineistojen kalibrointiin ja validointiin. Edellisen lisäksi kattava ja luotettava mittausaineisto tulee olla kaikista vesistöalueiden kuormituslähteistä. Vain tällä tavoin voidaan toimenpiteet kohdentaa oikeisiin kohteisiin ja oikealla mitoituksella. Vaikka vesienhoitotyössä on pula resursseista, on tässä kohtaa resurssien oikean kohdentamisen kautta mahdollista saada säästöjä, kun toimenpiteet pystytään nykyistä tehokkaammin ja luotettavammin kohdentamaan oikein.

Erinomaisessa ja hyvässä tilassa olevien vesien tilan turvaaminen

Sivulla 55 todetaan, että Vuoksen vesienhoitoalueen vedet ovat tällä hetkellä pääosin erinomaisessa tai hyvässä tilassa. Vesien hyvä tila on osoitus siitä, että ympäristössä tehdyt toimintatavat toimenpiteineen ovat olleet vesistöjen kannalta pääosin kunnossa. Tärkeää on, että hyviä toimintatapoja pidetään jatkossakin yllä. Tärkeää on myös tunnustaa, että kuormitus syntyy yleensä useista eri lähteistä. Mikäli maankäytön suunnitte-

lua tehdään, tulee se tehdä yhteistyössä maanomistajien ja alueen toimijoiden kanssa. Uusien, vapaaehtoisuuteen perustuvien, toimintojen kohdalla toimien tulee kuitenkin perustua tutkimustietoon ja olla realistisia toteuttaa, ei ylimitoitettuja ja kustannuksiltaan kohtuullisia. Parhaita käytännön sovelluksia tulee viedä kentälle ja kouluttaa ammattilaisia niiden käyttöön. Hyvässä tai erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen lisäksi, paikoin jopa ensisijaisesti, tulee kiinnittää huomiota heikommassa kunnossa olevien vesistöjen tilan parantamiseen.

Yhdyskunnat ja teollisuus

Vuoksen raportissa todetaan sivulla 60, että voimakkaiden sateiden ja sulamisvesien aiheuttamissa tilanteissa puhdistamatonta jätevettä purkautuu ympäristöön. Käytännössä tämä tarkoittaa jätevesien purkamista suoraan vesistöihin. Vuoksen raportissa todetaan useammassa kohtaa, että purkuvesien ongelmat johtuvat purkupaikkojen huonoista laimenemisolosuhteista.

Jätevesilaitosten toimintahäiriöistä tai muista syistä johtuvat puhdistamattomien jätevesien ohijuoksutukset ovat toistuneet vesienhoitotyön raporteissa ja ohjelmissa koko ohjelmien teon ajan. Ongelmat on myös toistuvasti kuitattu purkupaikkojen ”hyvillä laimenemisolosuhteilla”. Tämä selitys ei enää vuosien toistamisen jälkeen ole hyväksyttävä, vaan asialle on tehtävä konkreettisesti jotakin.

Jäteveden puhdistamojen puhdistusteho tulee saattaa kaikissa laitoksissa parhaalle mahdolliselle tasolle. Tämän lisäksi huomiota on kiinnitettävä merkittävästi nykyistä enemmän siihen, että jokainen laitos toimii aina ja kaikissa tilanteissa moitteettomasti. Selityksenä ei enää voida hyväksyä, että purkupaikoissa on riittävästi puhdasta vettä, jonka sekaan jätevedet lasketaan. Tämä selitys ei kelpaa muillekaan toimijoille, joten se ei voi enää kelvata julkisille toimijoille.

Pohjavedet

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ovat hyvä väline tärkeiden pohjavesialueiden suojelemiseksi. Suunnitelmien teossa on tärkeää, että ne tehdään yhteistyössä kaikkien niiden tahojen kanssa, joihin suunnitelmilla voi mahdollisesti olla vaikutuksia. Tältä osin Etelä-Savossa voidaan todeta tehdyn hyvää yhteistyötä.

On kuitenkin syytä muistaa, että pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ovat luonteeltaan suosituksia, joita hyödynnetään maankäytön suunnittelussa sekä käsiteltäessä lupahakemuksia. Tällöin on aina hyvä suunnitelman teon yhteydessä tarkistaa myös pohjavesialueiden rajaukset, jotta alue on määritelty oikein. Suunnitelmissa annettujen suositusten tulee olla perusteltuja eikä niiden tulee aiheuttaa kohtuutonta haittaa maankäytölle tai elinkeinotoiminnalle.

Sivulla 64 todetaan, että pohjavedestä suoraan riippuvaisten pintavesi- ja maaekosysteemien säilyttäminen luonnontilaisina pohjavesialueina on tärkeää. Pohjavesiasetuksen mukaiset luonnontilaiset muun lainsäädännön mukaisesti suojellut ekosysteemit tulee säilyttää luonnontilaisina. Tekstistä voi helposti saada käsityksen, että luonnontilaisena säilyttäminen tarkoittaa koko pohjavesialuetta. Pohjavesialueella toimiminen on mahdollista, kun ko. ekosysteemit otetaan huomioon. Asia tulee selventää tekstiin.

Vesistötietoisuuden lisääminen

Vuoksen raportissa sivulla 54 todetaan, että ”Vesienhoidon tavoitteiden toteutuminen edellyttää vesistötietoisuuden lisäämistä kaikilla tasoilla, koululaisista ammatinharjoittajiin.” Tämä on hyvä ja tarpeellinen tavoite, jonka toteuttaminen tulee järjestää siten, että sen hoitaa jokin puolueeton ja neutraali taho. Vain tällä tavoin voidaan taata, että jo nykyisellään mm. maataloudesta koulujen oppikirjoissa annettavaa väärää tietoa ei enntisestäään vahvisteta. Vesistötietoisuuden lisäämistä ei voida jättää ns. yhden asian liikkeiden tai muiden järjestöjen tehtäväksi, vaan se on oltava viranomaisten kontrolloimaa ja eri tahojen laajasti ja yhteisesti hyväksyttävään aineistoon perustuvaa.

Maatalous

Maatalouden kohdalla nostetaan aiempien raporttien tavoin esille, että lannoitteiden käytön vähentäminen ja viljelytekniikan kehittäminen sekä ympäristönhoidossa tehdyt toimenpiteet eivät vielä ole selvästi näkyneet

vesien tilassa. Kirjausta on lievennetty aiemmista raporteista, mutta edelleen maatalouden tekemä työ esitetään negatiivisessa valossa.

Maatalouden osalta on syytä siten edelleen kerrata seuraavia tekijöitä, jotka on otettava huomioon maatalouden ravinteiden käytöstä puhuttaessa. Vesientilaan vaikuttaa monia tekijöitä, yksistään vuosittainen valunnan vaihtelu voi peittää kuormituksen vähenemisen alleen. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii vuosi 2017, jolloin satoi historiallisen paljon, minkä seurauksena myös valuntaa tuli paljon. Mikäli peltomaan fosforiarvot ovat olleet korkeat (johtuen toimista, jotka on tehty aina kulloistenkin lakien, asetusten ja ohjeiden puitteissa), kesää niiden aleneminen tyydyttävään luokkaan jopa vuosikymmeniä

Raportissa on hyvin tuotu esille maan rakenteen ja kasvukunnon merkitys sekä talviaikainen kasvipeitteisyys ja kasvien tehokas ravinteiden käyttö. Kun näille toimenpiteille annetaan aikaa ja samalla hyväksytään se, että peltoviljelyä harjoitetaan luonnon ja säiden armoilla, voidaan hyväksyä tapahtuva positiivinen kehitys. Vaikka se hidasta olisikin.

Lannan käytön osalta sen ensisijainen käyttökohde on sellaisenaan lannoitteena. Mikäli lannan prosessointiin saadaan rahoitusta ja sitä myötä sen kannattavuutta parannettua, tulevat nämä toimenpiteet varmasti lisääntymään. Nykyisessä kannattavuustilanteessa maatalojen on hyvin vaikea investoida mihinkään ylimääräisiin toimenpiteisiin. Kyse ei ole niinkään halusta, vaan kyvystä.

Maataloudessa jo aloitetuille toimenpiteille tulee antaa aikaa toimia ja vaikuttaa. Huonoista toimenpiteistä voidaan tulosten myötä luopua tai niiden toteutustapaa parantaa. Hyvin toimiviin toimenpiteisiin tulee panostaa.

Kaiken kaikkiaan maatalouden tilanteen voi tiivistää yhteen lauseeseen: Tasapainoinen lannoitus, hyvä maan rakenne sekä hyvä sato ovat yhtä kuin pieni ravinnetase.

Maatalouden toimenpiteiden rahoitus lasketaan vahvasti tulevan ympäristökorvausohjelman varaan. Nykyinen ohjelmakausi päättyy vuoden 2019 loppuun ja sille on kaavailtu kolmen vuoden jatkokautta vuoden 2022 loppuun. Tällä hetkellä ei kuitenkaan ole mitään tietoa jatkokauden rahoituksesta ja myös nykyisellä ohjelmakaudella on rahoitusvaje vuodelle 2019. Joka tapauksessa näyttää selvältä, että rahoitus tulee merkittävästi pieneneeseen, mistä seuraa toimenpiteiden karsintaa. Mikäli vesiensuojelutoimenpiteistä aiheutuvista kuluista ei tule kompensatiota, vähentää se mahdollisuuksia niiden toteuttamiseen, vaikka kiinnostusta ja halua niihin olisikin.

Edellisessä kappaleessa esitetyn perusteella raporteissa (Vuoksi sivu 57) mainittu lause ”Vesienhoidon maataloutta koskevat toimenpiteet vuosina 2022-2027 toteutetaan suurelta osin maaseutuohjelman uuden ohjelmakauden rahoituksen turvin” ei ole millään tavoin vielä varma, ennemminkin epätodennäköistä. Tilanne on erityisen ongelmallinen Vuoksen alueella, johon jo nykyisellä ohjelmakaudella ei saada vastaavaa ympäristökorvausta kuin Etelä- ja Länsi-Suomessa. Tämä epäkohta tulee korjata seuraavalla ohjelmakaudella, jotta pystymme jatkamaan toimia, joilla vesien hyvä tila saadaan turvattua myös jatkossa.

Lopuksi on maatalouden osalta syytä huomioida myös tällä hetkellä käynnissä oleva erittäin nopea maatalojen lopettamistahti. Erityisesti tätä tapahtuu maidontuotannossa, mikä näkyy myös karjanlannan määrän vähenemisenä. Pelto säilyy yleensä viljelyssä, mutta lannasta saatavien ravinteiden määrä vähenee. Ravinteiden hyödyntämisen kannalta on tärkeää, että kaikki pelto säilyy tehokkaassa viljelyssä, jolloin myös ravinteet tulevat tehokkaasti käytetyksi.

Metsätalous

Vuoksen asiakirjassa sivulla 57 todetaan, että metsätalouden osuus vesistöjen kokonaiskuormituksesta on vähäinen ja että kuormitus kohdistuu paikoitellen lähinnä pieniin latvavesiin. Samassa yhteydessä todetaan, että vesistökuormitus vaihtelee, koska samalla alueella tehdään metsätaloustoimenpiteitä kohtalaisen harvoin. Lisäksi vesiensuojelutoimenpiteiden vaikutukset näkyvät vesistöissä vasta pidemmällä aikavälillä, kun kuormitus vähenee. Nämä lähtökohdat on syytä huomioida, kun vesistökohtaisia kuormituksia arvioidaan ja toimenpiteitä suunnitellaan. Lisäksi on huomioitava, että Etelä-Savossa metsätaloudella on suuri merkitys biotalouden kehittymisessä ja sen mukana tuleviin positiivisiin ilmastovaikutuksiin.

Asiakirjassa sivulla 57 on kerrottu, että vesiensuojelun suunnittelun taso on kehittynyt hyvään suuntaan. Metsätaloudessa vesiensuojelutoimenpiteiden käyttöä on ohjattu kohdennettuun, tehokkaampiin vesiensuojelu-

menetelmien käyttöönottoon. Niitä viedään käytäntöön ja käyttöä tehostetaan koulutuksella. Uusia suunnittelun ja toteutuksen apuvälineitä kehitetään luotettavan tutkimustiedon karttuessa ja menetelmäkehityksen edessä. Toimenpiteiden tulee yleensäkin olla kustannustehokkaita, kohdekohtaisesti soveltuvia ja sovitettavissa yhteen puuntuotannon kanssa.

Turvemaiden kunnostusojituksen huolellista suunnittelua ja tarveharkintaa korostetaan Vuoksen asiakirjan sivuilla 57 ja 58. Metsälaki mahdollistaa erilaisia kasvatus- ja uudistamismenetelmiä, joilla voidaan myös vaikuttaa kunnostusojituksen ajankohdan valintaan. Kohdekohtainen suunnittelu on tärkeää. Yhtä ainoaa oikeaa menetelmää tuskin on olemassa. Tutkimustietoa niiden soveltuvuudesta, vaikutuksista, kannattavuudesta ja kustannustehokkuudesta tarvitaan lisää.

Vuoksen asiakirjassa todetaan, että ”Vesistöjen kannalta erityistä huolta aiheuttaa hakkuukypsiksi kasvaneiden 1960-luvulta lähtien ojitettujen suometsien hakkuut ja muokkaaminen metsänuudistamiseksi. Puun käytön lisääntymisestä johtuen on myös paineita metsän kasvun parantamiseen kunnostusojituksilla ja lannoituksilla.” Aikanaan suometsiä ojitettiin kehittyvän metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseksi, metsänkasvun ja metsätalouden kannattavuuden parantamiseksi. Nykyisin ei enää tehdä uudisojituksia vaan aikaisempaa ojituksen toimivuutta ylläpidetään kunnostusojituksilla. Puustoisten suometsien hyödyntämisellä on suuri merkitys kansantalouden ja yksityistalouden lisäksi biotalouden kasvun kannalta. Kasvavan käytön yhteydessä huolehditaan myös vesiensuojelusta, nykyiset menetelmät tehostaen ja tutkimustiedon kehittämiä uusia apuvälineitä käyttöön ottaen.

Asiakirjoissa todetaan, että uudet tutkimukset antavat viitteitä siitä, että ojitusten pitkäaikaisvaikutukset ovat aiemmin arvioitua suuremmat ja että tutkimustietoa aiheesta tarvitaan lisää. Nyt on syytä odottaa lisäselvityksien ja tutkimusten tuloksia ja vasta sen jälkeen on aika arvioida asiaa tarkemmin.

Haja- ja loma-asutus

Vuoksen raportissa sivulla 58 todetaan, että haja-asutus lisääntyisi. Tämä vaatii tarkennusta, mihin väite perustuu ottaen huomioon koko Itä-Suomen väestökehityksen ja keskittymisen kaupunkeihin. Myös loma-asuntojen varustetason kasvun näkeminen haja-asutuksen kuormitusosuuden kasvuna on hieman erikoinen. Käsitteemme lainsäädäntö jo nykyisellään edellyttää loma-asuntojen jätevesijärjestelmiltä jopa tiukempia toimenpiteitä kuin esimerkiksi Helsingin kaupungilta, joka voi johtaa jätevedet ja hulevedet samoja putkia myöten ajoittain suoraan Itämereen.

Turvetuotanto

Turvetuotannossa on huomioitava kotieläintilojen tarvitseman kuiviketurpeen saatavuus. Tällä on suuri merkitys niin eläinten hyvinvoinnin kuin ravinteiden tehokkaan hyödyntämisen kannalta, kun virtsaa ja lantaa imeytetään turpeeseen. Kuiviketurpeen osuus on erittäin pieni koko turvetuotannossa, mutta sillä on erittäin suuri merkitys kotieläintuotannon kannalta.

Vesielinympäristölle vaaralliset aineet

Vesistöihin kerääntyvään lääkejäämä- ja muoviongelmaan huomion kiinnittäminen on hyvin tärkeä asia.

Vesielinympäristöjen parantaminen ja vaelluskalakantojen vahvistaminen

Sivulla 59 todetaan, että sisäiseen kuormitukseen voidaan vaikuttaa vesienhoidon toimenpiteillä, jolloin saadaan osittain nopeutettua vesien tilan paranemista. Tehtyjen ns. roskakalan poistokalastuksella on saatu vesistön fosforikuormaa alennettua. Toistuvilla ja pitkällä aikajänteellä tehtäviä poistokalastuksilla voidaan siten vaikuttaa vesistön ravinnetasapainoon positiivisesti. Tähän ja muihin vesistöä sisältäpäin rehevöittävien kuormituslähteiden poistoon tai vähentämiseen tulee yhtä lailla panostaa kuin ulkoisen kuormituksen vähentämiseen.

Metsälain mukaisesti pienvesiin, kuten puroihin, jätetään pienilmaston vaatimaa suojapuustoa, joka samalla varjostaa ja tuottaa kariketta. Sertifiointin vaatimuksissa vesistöjen ääreen jätetään vaihtelevan levyinen suojakaista maaperän mukaan. Suojakaista estää kiintoaineen kulkeutumista vesistöön. Suojakaistalle jätetään pienpuustoa, etenkin lehtipuuta, ja säästöpuiden sijoittelua suositellaan vesistöjen ääreen. Maanomistajat jättävät lisäksi omaehtoisesti vesistöjen ääreen suojavyöhykkeelle puustoa mm. kalastollisista syistä. On huomattava, että näistä aiheutuvat kustannukset jäävät maanomistajalle.

Vastuu toimeenpanosta ja toimeenpanon rahoitus

Toimenpiteiden toteuttaminen on maanomistajille luontevaa, kun toimenpiteet ovat sellaisia, että ne ovat luonnollinen osa maa- ja metsätalousyrittäjän arkipäivästä toimintaa sekä niistä aiheutuvat kustannukset ovat maanomistajille kohtuulliset. Kustannustehokkuus toimeenpanossa on ensiarvoisen tärkeää huomioida. Yhteistyö maanomistajien kanssa on erittäin tärkeää. Maanomistajat tulee ottaa mukaan jo suunnitteluvaiheessa. Vapaaehtoisuuteen perustuen, kaikkien tahojen yhteistyöllä ja kustannusten oikeudenmukaisella jaolla saadaan paremmin vaikuttavuutta toimintaan.

Raportissa tuodaan vahvasti esille, että vastuu ja taloudellinen rasite ovat jäämässä toiminnanharjoittajien kannettaviksi. Kun luonnoksessa kuvataan useassa eri kohtaa, että viranomaisilla on liian pienet resurssit vesistöjen riittävään nykytilan selvittämiseen, vesienhoidon toimenpiteiden vaikutusten arviointiin ja sitä kautta uusien toimenpiteiden ja vaihtoehtojen määrittämiseen, on suuri riski, että vesienhoito ei tapahdu parhaalla mahdollisella tavalla eikä kohdennu oikeudenmukaisesti eri toiminnanharjoittajiin ja kansalaisiin. Tähän yhdistettynä valtion viranomaisille osoittaman rahoituksen väheneminen ja mm. maatalouden ympäristökorvausjärjestelmän huononnuksia, ollaan tilanteessa, jossa erityisesti maatalouden harjoittajat joutuvat kohtuuttomaan tilanteeseen.

Edellä kuvatun perusteella on perusteltua vaatia, että vesienhoitosuunnitelmien osalta käydään suuri periaatteellinen keskustelu siitä, ketkä siitä hyötyvät ja sitä kautta osallistuvat rahoitukseen. Esimerkiksi yksityisten tahojen, säätiöiden ja osakaskuntien osallistumisesta rahoitukseen ei ole kokemusta ja niidenkin tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Maanomistajien kohdalla on huomioitava, että he voivat usein olla jo muuta kautta vesistöjen kunnostushankkeiden rahoituksessa mukana.

Kestävän metsätalouden tukijärjestelmä määräaikaisuus loppuu 2020 vuoden lopussa. Mitä jatkossa tulee, on suunnittelutyön alla. Suometsien vesiensuojelu on ollut mukana keskusteluissa.

Ilmaston muutokseen varautuminen

Ilmaston muutokseen tulee varautua. Valuma-alueen maankäytön suunnittelussa ehdotetaan jätettävän alueelle nykyistä enemmän kosteikkoja ja muita vesiä pidättäviä rakenteita. Kuitenkaan niistä aiheutuvia kustannuksia ei esitetä mitenkään huomioitavan tai kompensoitavan maanomistajille. Jos kosteikkoja tai muita vesienpidätys ratkaisuja tehdään, tulee niiden perustua vapaaehtoisuuteen ja kustannusten korvautuvuuteen. Uudelle tutkimustiedolle on edelleen tarvetta.

Vesienhoidon työohjelma

Alueellisilla yhteistyöryhmien merkitys suunnittelutyössä on tärkeä. Kuitenkin toimeenpanon suunnittelussa on tärkeää tehdä sektorikohtaista ryhmätyöskentelyä, jolloin asioihin kyetään paneutumaan syvällisemmin.

KOTIMAINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA EDUNVALVONTA

Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta –luvussa on poimintoja vuoden 2018 aikana esillä olleista kansallisista kysymyksistä, joihin liitto on ollut vaikuttamassa.

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen tiedote - suomalaista ruokaa ei ole ilman suomalaista maataloutta

Suomalaista ruokaa ei maailmanmarkkinahinnoilla saa mistään. Nyt on linjauksen aika, halutaanko Suomessa syödä myös tulevaisuudessa suomalaista ruokaa vai ei.

Markkinataloudessa tuotteiden ja palvelujen hinnoittelu perustuu niiden tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Näiden kustannusten päälle hintaan lisätään riittävä kate, jolla toimijat pystyvät maksamaan itselleen palkan ja tuotantoa varten hankkimilleen pääomille koron. Tällä tavoin tuotantoa voidaan kehittää mm. tekemällä investointeja.

Maatalous toimii sekä markkinataloudessa että tukipolitiikan kautta yhteiskunnan ja EU-maissa Euroopan unionin ohjauksessa. Markkinatalous ei näin ollen toimi edellä kuvatulla tavalla, kun maataloustuki alentaa kuluttajahintoja.

Maatalouden saama tuki eli hinnanalennuskorvaus on siirtynyt hyödyttämään kuluttajan lisäksi myös muuta elintarvikeketjua. Kilpailu markkinaosuuksista niin kaupassa kuin teollisuudessa on maksettu tuottajan pussista.

Maatalouden eli suomalaisen ruoan tuotannon kannattavuus saadaan oikealle tasolle kuitenkin vain markkinoiden kautta. Tässä kohtaa elintarvikeketjun täytyy tehdä iso uudistuminen, jolloin ruoan hinta muodostuu tavalla, jossa koko ketju tulee toimeen.

Tällä hetkellä elintarvikemarkkinoita ohjaa yksi iso toimija, joka haluaa olla yhtä aikaa sekä hintajohtaja, valikoimajohtaja että markkinaosuusjohtaja. Tämän seurauksena Suomessa ainoa markkinoita ohjaava voima on mahdollisimman alhainen kuluttajahinta. Ruoan tuottajan saama hinta on jäännöserä, jos jotain matkalla kuluttajalta tuottajalle sattuu jäämään.

Kaupan keskusliikkeet kertovat myyvänsä entistä enemmän kotimaista. Ongelma vain on siinä, ettei kohta ole, mitä myydä, kun kauppa ja teollisuus ovat siirtäneet kulut ja halvan hinnan alkutuotannon maksettaviksi.

Onkin erikoista, että elintarvikeketjun kaikissa muissa kohdissa syntyvät kustannukset ovat peruste hintojen nostolle tai vyöryttämiseksi maataloudelle, mutta maatalouden nousevat kustannukset eivät kelpaa perusteeksi tuottajahintojen nostolle.

Aika on käytetty loppuun kotimaan markkinoiden korjaamiseksi. Toimenpiteiden aika on välittömästi. Kauppa ei voi vetäytyä teollisuuden selän taakse hintojen osalta. Teollisuuden tulee välittömästi tehdä päätöksiä, millä tavoin kaikki niiden toimenpiteet tähtäävät tuottajahintojen nostoon.

Samaan aikaan voimakkaasti edistettävä asia on viennin lisääminen. Jos Suomessa ei haluta maksaa ruoan raaka-aineesta oikeaa hintaa, maailmalta löytyy varmasti niitä, jotka haluavat. Viisi ja puoli miljoonaa kuluttajaa on vain 0,07 % koko maailman väkiluvusta. Sen löytäminen viennin kautta ei ole ylivoimainen tehtävä.

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen esitys maa- ja metsätalousministeriölle - poikkeukselliset sääolosuhteet ja maatalouden kannattavuuskriisi

Maatalouden kannattavuus on tällä hetkellä 2000-luvun heikointa. Suuri pudotus alkoi 2014, kun elintarvikkeille tuli venäjäpakotteet ja uuden ohjelmakauden seurauksena maatalouden tuet alenivat. Samalla EU:ssa poistettiin maitokiintiöt, mikä sekoitti maitomarkkinat, kaupassa alkoi kova hintakilpailu ja tuontipaine on kasvanut. Maataloutta on koetellut myös poikkeukselliset sääolosuhteet ja satovahinkojärjestelmät on lopetettu. Samaan aikaan maatalouden kustannukset ovat jatkaneet nousua.

Viime vuonna menetettiin viljasadosta pahimmalla katoalueella Itä- ja Pohjois-Suomessa 30 % märkyiden ja kylmyyden johdosta ja korjuukustannukset nousivat yli kaksinkertaisesti normaaliin verrattuna. Katovahingot jäivät tilojen tappioksi, koska kompensaationa luvattu energiaveronpalautus kohdistui koko Suomeen kaikille

tiloille ja on yhä maksamatta. Tämän vuoden kuivuus on koskettanut koko Suomea. Heikko sato nostaa kustannuksia ja tilat menettävät myyntituloja.

Maatalousyritysten liikevaihto jää tänä vuonna 135 000 euroon. Tuotantokustannusten vähentämisen jälkeen maatalous- ja puutarhayritykset jäävät keskimäärin 35 000 euroa tappiolle. Yrittäjätuloa jää keskivertomaatilla enää 7 200 euroa, eli lähes 40 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017. Huomattavalla osalla maataloista yrittäjätuloa ei synny lainkaan, katoalueilla yrittäjätuloa ei syntynyt viime vuonnakaan.

Vastoinkäymiset ovat muuttumassa ylivoimaisiksi. Viljelijät eivät ole enää vuosiin voineet varautua katovuoden varalle viljelytyön tuomilla tuotoilla. Toimialan kannattavuus on heikentynyt ja tilanne vain jatkuu entistä huonompana. Viljelijöiden jaksaminen on koetuksella kovassa työpaineessa ja vaikeassa taloustilanteessa.

Toivomme teiltä ministerinä, että maatalouden kannattavuus ja sääilmiöiden ongelmiin haetaan ratkaisut, jotka tukevat aktiivista maatalouden jatkamista, kohdistuvat tuotantoon ja ovat alueellisesti oikeudenmukaiset. Esi-tämme, että voitte olla ajamassa ja puoltamassa esimerkiksi seuraavia keinoja viljelijöiden vaikean tilanteen helpottamiseksi:

1. Tuottajahintojen nostaminen: Keinoina kustannusklausulit käyttöön viljelijöiden ja teollisuuden sekä teollisuuden ja kaupan välisissä sopimuksissa. Teollisuuden ja kaupan sopimusneuvottelut käyntiin, force majeure -perusteella. Kohtuuttomat kauppasopimukset on voitava purkaa.
2. Kuivuuspaketti: De minimis -tuki suuruus enintään 15 000 euroa tila vuosi, jakoperuste kuten ruotsissa: kotieläintilat ostorehumenoihin euroa per ey ja vilja/kasvinviljelytilat euroa per menetetty sato keskisaatton verrattuna. Hehtaarit saadaan tukihakemuksesta ja satomäärä viljelijältä. Järjestelmä voidaan muokata vanhasta satovahinkojärjestelmästä.
3. Rahoituspaketti: Valtion takaama korkotukilaina korko 1 % käyttöpääomaan.
4. Verotuksen keventäminen: Energiaveron palautus ja maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron huojennus alemmalla verokannalla. Kiinteistöveron maksulle lisäämällä tälle vuodelle tai valtion maksettavaksi tämän vuoden osalta.
5. Myel- maksuihin kevennys: Valtion osuutta voidaan lisätä, alennus voi tulla jo loppuvuoden maksuun.
6. Kuljetustuki rehu- ja eläinlääkintäkuljetuksiin.
7. Elintarvike- ja maatalouden valvontamaksujen alentaminen. Valvontamaksut merkittävä kustannuserä esim. jalostuksessa, siemen- ja luomutuotannossa.

MTK-Etelä-Savon lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi elintarvikemarkkina- ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry. pitää lausunnolla olevaa lakiluonnosta erittäin tarpeellisena ja se tuleekin saada voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla.

Lakiluonnoksessa on käyty perusteellisesti läpi elintarvikemarkkinoiden nykytilan ongelmat, jotka ovat seurausta kaupan voimakkaasta keskittymisestä Suomessa. Tämä yhdessä kaupan keskusliikkeiden yrityskulttuurissa tapahtuneiden muutosten myötä on heikentänyt alkutuottajan asemaa erittäin voimakkaasti viime vuosina. Yhtenä esimerkkinä tästä voidaan pitää ketjuohjauksen lisääntymistä, jolloin paikallisten pienten toimijoiden pääsy markkinoille on vaikeutunut. Ketjuohjaus ja siihen liittyvä valtakunnallinen logistinen järjestelmä osaltaan vaikeuttaa alkutuottajan ja pienten tavarantoimittajien asemaa, kun heiltä vaaditaan kohtuuttomia toimenpiteitä ja ehtoja logistiikan ollessa rakennettu isoja toimijoita varten ja täysin kaupan keskusliikkeiden ehdoilla.

Edellisten seurauksena sekä kaupan käyttäessä ylivoimaista markkina-asemaansa hyväksi, on tuottajien ja tavarantoimittajien saamat hinnat tuotteistaan alistettu käytännössä kokonaan kaupan sanelemiksi. Tähän problematiikkaan liittyy myös se, että kauppa kieltää kategorisesti sen, että heillä olisi vaikutus alkutuottajan

saamaan tuottajahintaan polkiessaan teollisuudelle maksamia hintoja. Elintarvikemarkkinat tuo toivottavasti tullessaan suomalaisen elintarvikeketjuun lisää kokonaisvastuuta koko ketjun elinvoimaisuuden palauttamiseksi ja turvaamiseksi. Tämä on myös Suomen kansantalouden ja kuluttajien etu pitkällä aikavälillä.

Elintarvikemarkkinoita valvova valtuutettu

MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä myös elintarvikemarkkinoiden toimivuutta valvovan valtuutetun asettamista. Tässä kohtaa on erityisen tärkeää, että valtuutetulla on riittävän suuret valtuudet epäkohtiin puuttumiseksi sekä se, että hän pystyy toimimaan riippumattomasti. Tämän vuoksi lakiluonnoksessa esitetyistä vaihtoehdoista valtuutetun sijoittumista Kilpailu- ja kuluttajavirastoon (KKV) ei voida pitää toivottavana. KKV:n toiminta on osoittanut käytännössä, että se ei tarkastele elintarvikeketjua kokonaisuutena, vaan keskittyy pelkästään kuluttajan asemaan. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa lyhytnäköinen kuluttajan edun valvominen on vaarantanut suomalaisen elintarvikeketjun pidemmän ajan toimintakyvyn, mikä ei ole myöskään suomalaisen kuluttajan etu.

Lain antamat keinot lain soveltamista koskeviin rikkomuksiin puuttumiseksi

Lakiehdotuksessa valtuutetulle annettavia keinoja rikkomuksiin puuttumiseksi ovat neuvottelu, huomautus, julkinen varoitus ja asian saattaminen tuomioistuimen ratkaistavaksi sekä kielto ja uhkasakko.

Kuten koko lakiehdotuksessa on tuotu esille alkutuottajan ja pienten tavarantoimittajien heikko asema suhteessa suuriin elintarvikealan toimijoihin ja erityisesti kauppaan, tulee tämä ottaa huomioon myös valtuutetun käytettävissä olevasta keinovalikoimasta säädettäessä.

Lakiluonnoksen 4 § perusteluissa on todettu ”Viljelijältä ei siten kohtuudella voida edellyttää esimerkiksi saman tasoista sopimusoikeuden erityisasiantuntemusta kuin valtakunnalliselta keskusliikkeeltä, jolla on palveluksensa siihen erikoistuneet asiantuntijat”. Tämä täytyy ottaa huomioon valtuutetun keinovalikoimassa. Keskusliikkeiden erikoistuneet asiantuntijat pystyvät pitkittämään asioiden käsittelyä ja aiheuttamaan tulkinallisilla näkemyseroilla tilanteita, joissa alkutuottaja tai tavarantoimittaja joutuu entistä huonompaan tilanteeseen hänen asiansa käsittelyn kestäessä pitkiäkin aikoja. Vastapuoli pystyy myös lain antamissa puitteissakin vaikeuttamaan tällaisissa tilanteissa alkutuottajan ja tavarantoimittajan asemaa ja näin painostamaan heikommissa asemassa olevaa osapuolta.

Lakiin tuleekin lisätä selkeä kirjaus asioiden käsittelyajoista sekä sanktioista, jotka lain rikkomisesta seuraavat. Vain liikevaihtoon sidottu merkittävä taloudellinen uhka saattaisi vaikuttaa epäreilujen kauppatapojen lopettamiseen. Mikäli sanktiouhka on pieni, voi toimija arvioida sen riskin niin vähäiseksi, että sen voi jättää huomioimatta. Tässä yhteydessä on otettava huomioon myös se, että isoilla elintarvikealan toimijoilla, kuten kaupan keskusliikkeillä on etuna juridisen ylivoiman lisäksi viestinnällinen ja markkinoinnillinen etu suhteessa alkutuottajaan tai tavarantoimittajaan. Toisin sanoen kuluttajan etuun vedoten on helppo isolla koneistolla luoda mielikuva, jossa tätä etua halutaan lainsäätäjän, valtuutetun ja tavarantoimittajien taholta heikentää. Tästä käytännön esimerkkinä voidaan pitää S-ryhmän lanseeraamaa halpuuttamista, jossa kuluttajan väitettyyn etuun vedoten on heikennetty muun elintarvikeketjun toimintaedellytyksiä.

MAATALOUDEN ERITYISKYSYMYKSIÄ

MTK-Etelä-Savon lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry. pitää lausunnolla olevaa lakiluonnosta lähtökohtaisesti varsin perusteltuna ja suomalaisen korkealaatuisen elintarvikeketjun toimintaa tukevana. Elintarviketuotantomme perusta on kotimaisessa maataloudessa, jonka kilpailuetuina nyt ja tulevaisuudessa ovat korkea laatu, jäljitettävyytensä ja vastuullisuus. Yhtenä elementtinä tässä on tuotantoeläinten hyvinvointi.

Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi on käytettävissä sekä lainsäädännöllisiä että vapaaehtoisuuteen perustuvia välineitä. Näiden osalta on haettava tasapaino, jossa huomioidaan lain kohteena oleville toiminnanharjoittajille aiheutuvat kustannukset sekä lain ja vapaaehtoisten toimien luomat mahdollisuudet kilpailussa elintarvikemarkkinoilla niin kotimaassa kuin enenevässä määrin myös viennissä.

Lausunnolla oleva laki ei itsessään toimi elintarvikemarkkinoiden kehittämisen strategisena välineenä, mutta on osa sitä luomalla pohjan eläinperäisten tuotteiden tuotannon kriteereille ja sitä kautta erilaisilla hyvinvointiväittämille, joilla suomalainen elintarvike voi erottua kilpailussa muiden maiden kanssa.

Lausunnossamme haluamme kuitenkin korostaa ja selventää joitakin kohtia, joiden osalta on vielä syytä harjoittaa luonnoksen ja erityisesti lain yksityiskohtaisten perustelujen sisältöä sekä muotoilua.

Yleisiä huomioita

Yleisenä huomiona tähän lakiluonnokseen ja lakivalmisteluun laajemminkin, että niiden valmistelussa tulee olla paremmin edustettuina tahot, joita ko. laki tulee erityisesti koskettamaan. Tämän lausunnolla olevan lain osalta tämä tarkoittaa, että ammattimaisesti tuotantoeläimiä pitävien maatalousyrittäjien edustus tulisi olla MTK:n lisäksi mukana.

Lakiluonnoksen perustelut on kirjoitettu suurelta osin konditionaalissa sekä muutoinkin muotoon, joka jättää paljon tulkinnanvaraa. Lakiehdotus itsessään on kirjoitettu hyvin lyhyesti, mikä korostaa lain perustelujen merkitystä. Tällöin on syytä tarkastella niitä erityisellä tarkkuudella, jotta lain tulkinta on koko maassa samanlaista ja tasalaatuista.

Lain perustelujen merkitys korostuu edelleen sillä tavoin, että laaja tulkinnanvaraisuus lisää yksittäisten viranhaltijoiden tulkintojen kirjoa, mikä voi johtaa mm. valvonnoissa ongelmatilanteisiin. Jo nykyisen eläinsuojelulain osalta on nähty, että mm. valvontaeläinlääkärien tulkinnat vaihtelevat merkittävästi.

Useassa kohtaa todetaan, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia vaatimuksia. Tämä jättää osaltaan useita lain kohtia avoimiksi siltä osin, mikä niiden lopullinen vaikutus eläinten pitäjiin tulee olemaan.

Eläimen asema yhteiskunnassa

Luvussa 2.3 Nykytilan arviointi käsitellään eläimen asemaa yhteiskunnassa. Luvussa todetaan, että yhteiskunnassa on tapahtunut asenneilmapiirin muutos ja, että eläinsuojelu ja eläinten hyvinvointi ovat vahvasti esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja poliittisina teemoina. Edelleen jatketaan, että eläinten asema on noussut keskeiseksi eettiseksi kysymykseksi. Tekstissä todetaan myös, että nyky-yhteiskunnassa keskustellaan yhä enemmän myös eläinten arvosta ja kunnioittamisesta.

Edellä mainittujen pohjalta todetaan, että lain tavoitteiden ja sisällön tulee peilata yhteiskunnassa vallitsevaa tahtotilaa suhtautumisessa eläimiin ja niiden hyvinvointiin. Tästä johdetaan myös lakiluonnokseen esitettävä eläinten kunnioittaminen ja sen taustalla, että eläimellä on itseisarvo. Toisaalta myöhemmin lain perusteluissa todetaan, että yhteiskunnassa vallitseva käsitys siitä, miten eläimen hyvällä kohtelulla tarkoitetaan voi vaihdella.

MTK-Etelä-Savo ei kiistä eläimen asemasta yhteiskunnassa esitettyjä näkemyksiä. Niiden käsittely on kuitenkin jätetty lakiluonnoksen perusteluissa vaillinaiseksi siltä osin, että niitä on pohdittu vain yhdestä näkökulmasta. Näkemyksille ei ole myöskään esitetty esimerkiksi tutkimuksellisia tai muita perusteluja.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on ollut havaittavissa, että eniten esille ovat nousseet ja myös päässeet tahot, jotka ajavat eläinten oikeuksien lisäämistä, mutta samalla myös voimakkaasti kyseenalaistavat koko kotieläintuotannon oikeutuksen ja olemassaolon. Tämä on usein myös kytketty poliittisen kontekstin lisäksi vahvasti puoluepoliittiseen kontekstiin. Nämä tekijät huomioiden luvussa tulisi olla esitettynä laajempi ja tasa-puolisempi näkemys erityisesti tuotantoeläinten asemasta yhteiskunnassa. Kyse on kuitenkin ruoan tuotannosta, joka voidaan toki kyseenalaistaa ideologisten näkemysten perusteella, mutta jota tulee käsitellä lain valmistelussa tätä laajemmin.

On tiedossa, että lakia valmistellessa on käyty voimakasta keskustelua eläimen itseisarvon kirjaamisesta lakiin. Luonnoksessa tätä kirjausta ei ole ja lain 6 § on todettu, että eläimiä tulee kohdella hyvin ja niitä kunnioitetaan. MTK-Etelä-Savo näkee, että tämä esitetty muotoilu on hyvä. Lain perusteluissa kuitenkin korostetaan erittäin voimakkaasti, että kunnioittamisen taustalla on eläimen itseisarvo ja, että eläimen kohtelu perustuu ajatukseen sen itseisarvosta. Ongelmalliseksi itseisarvon tulkinta tulee, kun sama laki kattaa kaikki eläimet lemmikeistä luonnonvaraisten eläimien kautta tuotantoeläimiin.

Tekstissä on todettu Eläinlajien pitoa koskevilla rajoituksilla, että eläintenpidon tulisi perustua tieteelliseen tai kokemusperäiseen tietoon siitä, mitä eläinlajeja voidaan pitää ja, millaisissa olosuhteissa. Tällä samalla perusteella tulisi tarkastella puolueettomasti ja laaja-alaisesti eläimen asemaa yhteiskunnassa

MTK-Etelä-Savo pitää lain 6 §:n muotoilua hyvänä, mutta lain perusteluissa monisanaisesti kuvattu eläimen itseisarvon määrittely ei saa johtaa kohtuuttomiin tulkintoihin kotieläintuotannon näkökulmasta ja eläimen asemaa yhteiskunnassa tulee käsitellä laaja-alaisemmin.

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

MTK-Etelä-Savo esittää lisättäväksi 6 §:ään luvattoman kotieläinrakennuksiin tunkeutumisen. Tällainen luvaton toiminta tulee määrittää hyvinvointilain rikkomiseksi, koska se vaarantaa eläinten fyysisen terveyden ja elintarviketurvallisuuden sekä lisää merkittävästi eläinten stressiä. Pahimmissa tapauksissa esimerkiksi kanaalaan tehty luvaton tunkeutuminen voi aiheuttaa kanojen joukkokuoleman.

Eläinlajeja koskevat rajoitukset

Luvussa todetaan, että tiettyyn eläinlajiin kuuluvalla eläimelle voi olla mahdollista luoda hyväksyttävät pitoolosuhteet, kun sitä pidetään seura- ja harrastuseläimenä, kun taas vastaavien olosuhteiden luominen olisi mahdotonta tuotantotarkoituksessa pidettäville eläimille. Avoimeksi jää, mitä tällä tarkoitetaan ja, millä tavoin se vaikuttaa lain sisältöön? Tämä tulee selvittää lain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Viranomaiset ja valvonta

Lakiluonnoksessa esitetään, että valvontaviranomainen voisi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Avustajan tehtävät olisi perustelujen mukaan varsin rajattuja, mutta epäselväksi jää, kuka tällaisena avustajana voisi toimia, millä tavoin hänen pätevyytensä todettaisiin ja, millä tavoin vastuukysymykset on ratkaistu mahdollisissa riita-, salassapito- tai muissa tilanteissa. Lakiin tai sen perusteluihin tulee lisätä tarkennus tältä osin.

Yritysvaikutukset

Yritysvaikutusten osalta arviot yrittäjille aiheutuvista lisäkustannuksista vaikuttavat yrittäjien omien näkemysten mukaan alimitoitetuilta. Esimerkiksi 600 emakon emakkosikalan kohdalla arvioitu lisäkustannus tiineytshäkeistä luopumisesta on noin 14 000 euroa vuodessa lisääntyvän työmäärän kautta. Myös lisätilan tarpeesta aiheutuvat kustannukset ovat arvioitua suuremmat, koska joudutaan rakentamaan kokonaan uusia osastoja.

Kuten lausunnon alussa toteamme, suomalaisen elintarvikeketjun vahvuus on korkeassa laadussa ja sitä kautta eläinten hyvinvoinnissa. Tämä ei kuitenkaan toteudu, mikäli tuotteista ei makseta sellaista hintaa, joka kattaa laadun tuottamisen kustannukset. Tällä hetkellä näin ei tapahdu eikä markkinoilla ainakaan kotimaassa ole nähtävissä mitään sellaista, joka olisi muuttamassa tilannetta. Lain perusteluissa lyhyesti mainittu suomalaisen sianlihan asema markkinoilla jää tältä osin tyhjäksi toteamukseksi, ellei samaan aikaan tehdä toimenpiteitä koko suomalaisen elintarvikeketjun osalta. Myös eläinlääkärin käytöstä lypsykarjatiljoilla aiheutuu suuremmat kustannukset, mitä lain perusteluissa on esitetty.

MTK-Etelä-Savo esittää, että yritysvaikutuksissa otetaan paremmin huomioon erilaisille tiloille aiheutuvat lisäkustannukset ja ne huomioidaan esimerkiksi eri tukijärjestelmien kautta. Nyt esitetyllä tavalla lakiin siirretyt toimenpiteet pienentävät hyvinvointikorvausta, jolloin vaikutus käytännössä kertaantuu tilatasolla. Pidemmällä aikavälillä voi olla markkinoilta saatavissa taloudellista kompensatiota lain aiheuttamista kustannuksista, mutta ensin on turvattava tilojen mahdollisuudet harjoittaa tuotantoa myös lyhyemmällä aikavälillä.

Vastuu eläinten hyvinvoinnista

MTK-Etelä-Savo pitää erittäin tervetulleena, että lain perusteluissa korostetaan eläinsuojeluviranomaisen velvollisuutta neuvontaan. Neuvonnallisuudella pystytään korjaamaan mahdollisia puutteita nopeasti ja ilman, että yrittäjillä on pelko mahdollisista sanktioista. Neuvonnan tasosta ja tasalaatuisuudesta tulee huolehtia, jotta koko maassa on yhtenäiset käytännöt.

Luonnoksen perusteluissa on syytä tarkentaa lomittajan asemaa eläinten hoitajana. Lomittajalle on mitoitettu tilakohtaisesti työaika eikä lomittaja ole siten kokoaikaisesti vastuussa tilan toiminnasta ja eläimistä.

Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Luonnoksessa todetaan, että asetuksella on tarkoitus säätää keinosiementäjien kelpoisuusvaatimuksista. Tällä hetkellä arviolta 25 % lypsylehmiä siemennyksistä tapahtuu toimilupasiementäjien toimesta. MTK-Etelä-Savo pitää tärkeänä, että toimilupasiementäjien toiminta voi jatkua myös tulevaisuudessa.

Ruokinta ja juotto

MTK-Etelä-Savo pitää eläinten ruokinnasta ja juotosta esitettyä lain kohtaa kohtuullisena sekä eläinten hyvinvoinnin turvaavana. Koska tiedossa on, että myös tältä osin on esitetty tiukempia näkemyksiä, on toivottavaa, ettei valtioneuvoston asetuksella kiristetä laissa esitettyjä vaatimuksia.

Eläinjalostus

Eläinjalostuksen kohdalla todetaan, että eläimen luonteen periytyminen tulee ottaa huomioon jalostuseläinten valinnassa. Lain perusteluissa tulee tarkentaa, millä tavoin ja, mikä taho arvioi tämän. Tällä on merkitystä varsinkin siinä vaiheessa, jos joudutaan arvioimaan jalostetun eläimen aiheuttamia taloudellisia tai muita vahinkoja.

Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

Ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävälle osoitetaan velvollisuus huolehtia siitä, että eläimiä on hoitamassa riittävästi päteviä henkilöitä. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin eläinten pitäjän pätevyysvaatimuksista, mutta millä tavoin arvioidaan hoitavien henkilöiden riittävyys?

Pitopaikan olosuhteet

Eläinten pitopaikan olosuhteiden osalta todetaan, että jatkuvaa melua voivat aiheuttaa esimerkiksi ilmastointi- ja lämmityslaitteet sekä myös muu melu esimerkiksi eläinten ruokintatilanteissa tai pitopaikan puhdistuksen yhteydessä. Edelleen todetaan, että käytännössä säännöksessä tarkoitettuja koneellisia ilmanvaihtojärjestelmiä on käytössä sika- ja siipikarjatiljoilla.

MTK-Etelä-Savo edellyttää, että tekstiä tarkennetaan seuraavista syistä: koneellisia järjestelmiä on käytössä myös muilla kuin sika- ja siipikarjatiljoilla, minkä lisäksi on ristiriitaista, että eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät laitteet tulkitaan lain perustelujen mukaan eläimille haitallisiksi. Teksti on kirjoitettava tältä osin uudelleen.

Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimuksiin

MTK-Etelä-Savo katsoo, että lakiluonnoksessa esitetyt eläinten pitopaikan vaatimukset ovat pääosin kohtuullisia ja hyväksyttäviä. Niin Etelä-Savossa kuin todennäköisesti Suomessa muuallakin on kuitenkin lypsykarjatiljoja, joilla on ns. tilasonni, joka hoitaa muussa tapauksessa keino- tai toimilupasiementäjän hoidettavaksi jäävät tehtävät. Usein tällaisilla tiloilla tilasonnin käyttöön perustuvalla lehmiä siementämisellä on pitkä historia, jopa kymmeniä vuosia. Pääsääntö on myös, että samaa tilasonnia pidetään vain joitain vuosia, minkä jälkeen se menee teuraaksi ja tilalle on ostettu uusi tilasonni kasvamaan tehtävään. Kyseiset tilat ovat usein pienehköä parsinavetoita, joissa tilasonni on lehmiä tapaan talviajan parteen kytkettynä. Kesäajan tilasonni laidunaa lehmiä tavoin.

MTK-Etelä-Savo esittää harkittavaksi, voisiko tilasonnin kohdalla pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista esitettyihin siirtymäsääntöihin lisätä erillisen siirtymäsääntöksen, jolla tilasonnin pitämistä parteen kytkettynä voisi jatkaa 31.12.2030 saakka.

Maakunta

MTK-Etelä-Savon näkemyksen mukaan eläinten hyvinvoinnin valvontatehtäviä suorittavalta viranomaiselta tulee jatkossakin vaatia eläinlääketieteellinen koulutus.

Tiedonsaantioikeus

Lain perusteluissa käytetään termiä ”laihanpuoleinen”. Termi tulee poistaa ja korvata jollain vähemmän tulkinnanvaraisella termillä. Käytetty ilmaisu on epätarkka ja muutoinkin lakiin soveltumaton.

Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Valvontaviranomaiselle säädetään oikeus käyttää avustajaa ja asiantuntijaa. MTK-Etelä-Savon näkemyksen mukaan tulisi vastaavalla tavalla lakiin kirjata valvonnan tai tarkastuksen kohteena olevan tahon oikeudesta käyttää avustajaa. Tämä parantaisi valvonnan kohteena olevan tahon oikeusturvaa ja mahdollisuutta oikeudenmukaiseen kohteluun.

Tarkastusmenettely

MTK-Etelä-Savo esittää, että lakiin kirjataan maininta tarkastuspöytäkirjan täyttämisestä ja luovuttamisesta asianosaiselle tarkastuksen kohteelle heti tarkastustilanteen päätyttyä. Tällä tavoin varmistetaan, että tarkastuskertomus vastaa mahdollisimman hyvin tarkastuksen kulkua.

MTK-Etelä-Savon lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi ilmoituksenvaraisista eläinsuojista

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta

Hallituksen asettamat tavoitteet normien purkamisesta ja hallinnon keventämisestä eivät toteudu lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa. Luonnoksen mukaan ilmoitusmenettely tulisi olemaan vähintään yhtä raskas menettely kuin nykyinen ympäristölupamenettely. Joiltain osin lupamenettely tulisi olemaan toiminnanharjoittajalle jopa houkuttelevampi vaihtoehto kuin luonnoksessa esitetty ilmoitusmenettely. Esitetty ilmoitusmenettely sisältää vaatimuksia, jotka eivät ole välttämättömiä vaadittavan ympäristönsuojelun tason toteutumiseksi.

Arviot ilmoitusmenettelyn kustannusten alenemisesta ovat varsin optimistisia. Jo nykyisellään kuntien välillä on erittäin suuria eroja erilaisten maksujen suhteen. Todennäköisesti näin tulee käymään myös tässä tapauksessa, mikä johtaa epätasa-arvoiseen kohteluun toiminnanharjoittajien välillä.

Myös toiminnanharjoittajalle aiheutuvia kustannuksia on arvioitu liian vähän. Esitetyt vaatimukset mm. sijaintipaikan suhteen tullevat monessa tapauksessa nostamaan kustannuksia, kun rakennuksia ei voida rakentaa jo olemassa olevien rakennusten yhteyteen tai muullakaan tavoin parhaalle mahdolliselle rakennuspaikalle.

Tarkennusta vaatii myös tulkinta pohjavesialueista, joissa on erotettava toisistaan muodostumisalue ja muu pohjavesialue.

Asetuksen tarkoitus (2 §)

Asetuksen tarkoituksena olevan ympäristönsuojelun tason saavuttamisen lisäksi on huomioitava sen tarkoitus toiminnanharjoittajan hallinnollisen taakan vähentämisestä, mikä ei nyt luonnoksessa täyty.

Määritelmät (3 §)

Säänsuojat tulee poistaa luonnoksesta niiden tulkinnanvaraisuuden takia. Myös häiriintyvien kohteiden osalta luonnos on epätarkka. Esitettyssä muodossa mikä tahansa kohde voidaan tulkita häiriintyväksi riippumatta sen käyttöasteesta tai käyttötarkoituksesta. Myös toiminnanharjoittajien omien rakennusten tulkinta on epäselvä tältä osin. Asetusta tulee näiltä osin selkeyttää ja jättää enemmän tapauskohtaista harkintavaltaa.

Vähimmäisetäisyydet (4 §)

Asetusluonnoksessa esitetyt etäisyysvaatimukset ja niiden kaavamainen sekä monimutkainen laskentatapa vaatii vielä tarkennusta. Luonnoksen perusteella vaikuttaa siltä, että etäisyysvaatimukset olisivat tiukemmat kuin nykyisessä ympäristölupamenettelyssä. Tämä ei voi olla asetuksen tarkoitus, kun sillä on tavoitteena

vähentää toiminnanharjoittajan hallinnollista taakkaa eikä vaikeuttaa toimintaa. Eri rakennusten eläinyksiköiden ja eri eläinlajien yhteen laskeminen johtaa tilanteisiin, jossa ei sen enempää täyty ympäristönsuojelun taso kuin hallinnollisen taakan keventäminen, puhumattakaan järkevästä kotieläintuotannon kehittamisestä.

Asetukseen tulee lisätä paikallista harkintavaltaa, jossa otetaan todelliset olosuhteet huomioon kaavamaisen taulukoiden lisäksi. Uusien kotieläinrakennusten sijoittaminen epäedullisiin paikkoihin lisää kustannuksia usealla eri tavalla sekä merkittävästi työmäärää. Epäselväksi jää myös se, kuinka kaukana toisistaan sijoitettavat, mutta toiminnanharjoittajan omistamalla maalla olevat rakennukset tulkitaan niin, että niiden eläinmäärät lasketaan yhteen. Ilmoitusmenettely esitettyssä muodossa vaikeuttaa kotieläintuotannon kehittämistä järkevällä tavalla ja on johtamassa nykyistä ympäristölupamenettelyä raskaampaan ja todelliset olosuhteet sivuuttavaan menettelyyn.

Lannan hyödyntäminen (6 §)

Lannan käsittelyä ohjataan jo nykyisellään lainsäädännöllä ja erilaisilla tukiin liittyvillä välineillä. Tällä asetuksella ei ole tarvetta kiristää lannan käyttöä entisestään. Asetukseen riittää teksti, jossa todetaan, että lanta hyödynnetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Jätteiden ja kuolleiden eläinten käsittely (8 §)

Eläinjätteiden varastointiin käytettävän tilan vaatimuksena riittää, että tila on viileä. Siihen, millä tavoin viileä -määritelmä täyttyy, ei ole tarvetta ottaa asetuksessa kantaa.

Toiminnan seuranta ja raportointi (9 §)

Maatilojen toiminnasta monella tapaa kerättävän tiedon hyödyntäminen ja osoittaminen tarvittaessa on riittävä vaatimus. Säännöllisesti viranomaisille näytettäväksi vaadittavat tiedot tulee olla vain sellaisia, joilla on todellista merkitystä ja vaikutusta siinä mittakaavassa, että niitä on tarve toimittaa säännöllisesti. Pyydettyä osoitettavat tiedot riittävät useimmissa tapauksissa.

Liite 1, eläinsuojien vähimmäisetäisyystaulukot

Katso 4 §. Etäisyysvaatimustaulukot ovat kaavamaisia eivätkä ota huomioon tapauskohtaisia olosuhteita. Harkintavaltaa lisättävä tältä osin.

Liite 2, eläinmäärään perustuva lannan levitysalan tarve

Katso 6 §.

MTK-liittojen toiminnanjohtajien kirjelmä maa- ja metsätalousministeriölle maatalouden aloitus- ja investointitukien riittävydestä

MTK -liittojen toiminnanjohtajat ovat huolissaan maatilojen sukupolvenvaihdosten vähenemisestä. Heikosta kannattavuustilanteesta huolimatta on huolehdittava riittävästä määrärahoista aloitustukiin ja investointeihin, jotta maatalouden investoinnit eivät patoutuisi ja tilojen toiminnalle saadaan jatkajia.

Aloitustuessa ohjelman mukainen yrittäjätulovaatimuksen alaraja on korkeammassa luokassa 25 000 euroa, joka edellyttää nykyisellä maatalouden tulotasolla merkittävää peltopinta-alaa ja rajaa aikaisempaa enemmän tiloja tuen ulkopuolelle. Tämä yhdessä luopumistuen päättymisen kanssa haittaa merkittävästi tilarakenteen tervettä kehittymistä ja rapauttaa viljelijöiden ikärakennetta. Myös aloitustuen alemman luokan yrittäjätulovaatimus, 17 000 euroa, on keskikokoisillekin kasvinviljelytiloille mahdoton saavuttaa. Maaseutualueiden kehityksen kannalta on tärkeää, että myös pienemmät tilat voisivat päästä aloitustuen piiriin.

Investointituessa korkeampi avustustaso on mahdollista, jos tila investoi viiden vuoden kuluessa tilanpidon aloittamisesta. Usein nuoren viljelijän velkamäärä on korkea tilanpidon aloittamisen jälkeen ja tämä yhdessä rahoituslaitosten kiristyneen luottopäätös politiikan kanssa siirtää tarpeettomasti investointeja ja pahimmillaan yrittäjät luopuvat kokonaan suunnitelluista investoinneista.

Investointituen ja aloitustuen määrärahojen riittävydestä eri alueilla on huolehdittava maa- ja metsätalousministeriön toimesta. Esitämme, että aloitustuessa yrittäjätulovaatimuksen alarajaa lasketaan molemmissa luokissa. Investointituessa korkeamman avustuksen edellytystä tulee muuttaa nykyisestä 5 vuodesta 10 vuoteen tilanpidon aloittamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriöltä odotetaan toimenpiteitä tilojen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Liha – Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta

Kato ja alhaiset tuottajahinnat pahentavat lihatilojen talousvaikeuksia

Lihatilojen talousvaikeudet pahenevat. Viime syksyn 2017 satovahingot nostivat kustannuksia erityisesti rehun ja kuivikkeiden korjuussa. Rehukustannukset nousevat suuren ostotarpeen johdosta. Kuivikkeista on pulaa ja vaihtoehtoiset kuivikeratkaisut ovat kalliita. Kevään kylvöihin valmistautumien on käsillä ja siemenhuolto on täysin ostojen varassa, omaa siementä tilat eivät voi käyttää huonon itävyyden johdosta. Siementen hinnat ovat kääntyneet nousuun ja myös saatavuudessa voi tulla haasteita. Syystyöt jäivät monella tilalla tekemättä ja ne odottavat keväällä. Työt ja kustannukset ovat tältäkin osin vasta edessäpäin.

Lihatilojen talous on ollut pitkään heikko ja tuotanto on ollut velkavetoista. Korvausinvestoinnit ja osa tuotantopanostenkin hankinnasta on jouduttu rahoittamaan lainarahalla. Maatilojen velka on kasvanut uuteen ennätykseen. Velan suuri määrä estää lisärahan saantia tai se on kallista. Maskuvalmiusongelmat kasvavat. Lihatilojen oma talouden kantokyky ei riitä hoitamaan satovahingoista johtuneita tappioita varsinkin, kun markkinahinnat ovat pysyneet edelleen hyvin alhaisella tasolla, osin jopa laskeneet.

Satovahinkojen korvaamisesta on hallituksen päätös, että se tehdään energiaveronpalautuksen muodossa 25 milj. euron suuruisena. Summa on pieni ja korvaus kohdistuu huonosti lihatilojen kokemuksiin satotappioihin. Kohonneita ostorehukustannuksia ei energiaveronpalautuksella hoideta. Hallituksen tavoitteena oli saada korvaukset maksuun mahdollisimman nopeasti jo syksyn 2017 aikana. Korvaukset ovat tulossa vasta syksyllä 2018. Kevätkylvöjen rahoitus olisi hoidettava tiloilla jo nyt. Suomi toivoi, että EU huomioisi Suomen kadon ja sieltä tulisi meille apua. EU:sta ei tullut apua juuri pahimmille Itä- ja Pohjois-Suomen katoalueille. EU:ssa päätetty korvaus kylvämättömille syysvilja-aloille, ei sovellu lainkaan meidän kärsimiin vahinkoihin.

Energiaveronpalautus satovahinkojen korvaamiseksi on tarpeen, mutta täysin riittämätön toimi vahinkojen korvaamiseen ja tilojen auttamiseksi hädässä. Lihavaliokunta edellyttää, että tilojen taloutta helpottavien toimenpiteiden valmistelua jatketaan niin, että ne ovat käytössä jo tämän kevään aikana. Tärkeintä on turvata maksuvalmius. Toimenpiteinä voivat olla korkotukilainojen lyhennysvapaat ja korkokulujen maksut säästyneistä korkotukivaroista sekä maksuvalmiuslainoituksen järjestäminen.

Maataloustuotteiden markkinoiden toiminnan tervehdyttämiseen ja tuottajahintojen vahvistamiseen tähtäävät toimet on saatava kiireellisessä aikataulussa etenemään. Tuottajahinnat ovat jämähtäneet paikalleen tilanteessa, jossa talous muilla aloilla kasvaa 3 % vauhdilla. Maatalouden on saatava vietyä kustannusnousu tuottajahintoihin, tuottavuuden kasvulla ei kannattavuusvajetta pystytä pelkäämään paikkaamaan. Investoinneissa on syytä muistaa, että vain kannattavaan tuotantoon investoidaan. Siksi nyt on ensin laitettava olemassa olevan tuotannon asiat kuntoon ja sen jälkeen on vasta mahdollisten investointien vuoro.

Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunnan tiedote - suomalaista lihaa, kiitos!

Lihan kulutus kasvaa tasaisesti Suomessa ja kuluttajat haluavat yhä enemmän suomalaista lihaa. Lihantuotanto on kääntynyt laskuun, erityisesti niukkuutta on nautassa ja nyt myös sianlihantuotanto alittaa kysynnän. Syinä on lihantuotannon kannattavuuden edelleen heikentyminen alhaisen tuottajahinnan, voimakkaan kustannusnousun ja heikon satovuoden seurauksena. Kohonneita kustannuksia ei ole vielä pystytty viemään tuottajahintoihin.

Jotta voimme vastata kuluttajien kysyntään on lihantuotannon kannattavuutta parannettava, se tapahtuu tässä tilanteessa vain tuottajahintoja korottamalla. Päätökset tuottajille maksettavista hinnoista tehdään teurastamoilla. Kustannusnousua vastaavat korotukset tuottajahintoihin on tehtävä nyt heti ja sen jälkeen elintarviketurvallisuuden pitää olla mahdollisuus nostaa omia myyntihintojaan.

Suomalainen laatuliha ei ole alennusmyyntitavaraa, joka kilpailee hinnalla ylijäämätuontierien kanssa. Suomalainen liha on tuotantotavoiltaan kestävä, hyvin valvottua ja sen hiilijalanjälki on tuontitavaraan nähden alhaisempi.

Jos kauppa ei halua maksaa tuotantokustannuksia vastaavaa hintaa kotimaisesta lihasta, on lihaa vietävä ulos. Kaupan ja teollisuuden tulee tehdä yhdessä työtä suomalaisen lihan menekinedistämiseksi. Ilman kannattavaa kotimaista tuotantoa ei ole suomalaista lihaa kaupassa eikä ruokapöydissä. Vastuullinen elintarviketeollisuus ja kauppa ei jätä lihaa haluavia kuluttajia tuontilihan varaan.

Vilja – Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta käsitteli seuraavia asioita kokouksessaan

Maatalouspolitiikan ja viljatilanteen ajankohtaiskatsaus

MTK:n vilja-asiamies Max Schulman korosti Viljatorin merkitystä ja sitä, miten se antaa mahdollisuuksia viljelijälle päästä viljanmyynnin ytimeen kiinni sekä mahdollisuuden nähdä, mitä markkinoilla oikeasti tapahtuu ja nähdä, mitä esimerkiksi oman maakunnan alueella tapahtuu.

Maailman viljatsetta seuraavat monet tahot, pankit, sijoittajat ja järjestöt. Viljataseen ympärillä pyörii teollisuus, maatalous ja lähes koko ruokaketju. Viljan tuotanto on kasvussa erikoisista ja vaikeista sääolosuhteista huolimatta ja sitä mukaa myös viljan kokonaiskulutus kasvaa maailmanlaajuisesti. Se, että kulutus on kovassa kasvussa, myötäilee myös hinnan muutoksia. Maailmanlaajuisesti tilanne on kuitenkin niin, että kulutus on tällä hetkellä korkeampaa kuin tuotanto eli varastoja on alettu syömään.

Tämän on syytä antaa signaali, että nyt kannattaa alkaa viljellä. Tilanne on nyt toista vuotta peräkkäin niin, että kulutus on tuotantoa suurempi.

Toivottavaa on, että kun viljatsetta seurataan, saisi mekanismiin mukaan myös laatutekijät. Näin leipäviljan kysyntää pystyisi paremmin ennakoimaan erikseen.

Maailmalla, missä elintaso on kasvussa, viljan kulutus lisääntyy merkittävästi (Aasia, Afrikka). Hinnan muutos meille tuli kuitenkin Euroopasta. Koko EU:a ravistellut kuivuus herätti hinnoittelun, kun oli selvää, että viljatase tulee jäämään jo toisena vuonna peräkkäin pieneksi.

Tuonnin ja viennin suhde on merkittävin hinnan määrittelijä.

Viljatsetta tutkittiin myös Suomen tasolla ja sitä pystyy seuraamaan VYR:n sivuilla. Alkuvarastossa oli 1.7.2018 1,1 miljardia kiloa viljaa. Vuoden 2018 sato oli 2,66 miljardia kiloa. Eli yhteensä Suomen rajojen sisäpuolella melkein 4 miljardia kiloa viljaa. Tuontia oli 165 miljoonaa tonnia ja vientiä 225 miljoonaa tonnia (mallasohra 35, kaura 190), mikä oli laskenut viime kaudesta huomattavasti.

Käytiin läpi myös varasto/kulutus -suhdetta Suomen ja maailman osalta (stock-use-ratio). Suomessa hinta on laskemassa, koska vienti on laskenut. Markkinat ovat ottaneet viennin haltuun itselleen ja, kun vähentää vientiä voi hallita kotimaan hintapolitiikkaan. Jos viennin pystyisi esimerkiksi tuottajaorganisaatiot ottamaan paremmin haltuun, pystyisi sillä vaikuttamaan Suomen varasto/kulutus -suhteeseen ja näin myös hintaan. Viennin määrä ei tarvitsisi olla kuin 20-30 % kokonaisviennistä, mihin pitäisi pystyä vaikuttamaan.

Vientiin panostamalla markkinat nostavat myös kotimaan hintatasoa, sillä varastot eivät kasva niin merkittävästi. Viljelijä pystyy vaikuttamaan vientiin tekemällä sopimuksia myllyjen tai muiden toimijoiden kanssa, joilla on selkeät sopimukset siitä, että raaka-aine kulkeutuu Suomen rajojen ulkopuolelle. Tässä viljan jäljitettävyyden on erittäin merkittävä asia. Viljan käyttölaadulla (esimerkiksi kauralla) vientiä pystytään edistämään. Vientivaltina voi olla myös jäljitettävyyden, luomu tai joku muu. Näitä pitää tutkia koko ajan.

Käytiin myös läpi vehnän, ohran, rukiin ja kauran hintakehitys, tuotanto ja varasto/kulutus -suhteita. Kaura on edellä mainituista viljoista se, jonka hintakehitykseen Suomessa pystytään eniten vaikuttamaan. Nyt oli nähtävissä se, miten myllyt ja teollisuus lähtivät kilpailemaan jopa hinnalla saadakseen kauraa itselleen, kun satoa ja varastoja ei ollut enää niin helposti saatavilla. Jopa laatukriteereitä laskettiin, että volyyymiä saatiin kasvatettua.

Kauralle on niin paljon kysyntää, että vuodelle 2019 kannattaa tehdä sopimuksia niin paljon, kuin mahdollista, sillä tarjonta lisääntyy Euroopan laajuisesti. Suomalaisella laadulla voi tuki pärjätä.

Käytiin keskustelua myös pellon vuokraamisesta ja vuokrapellon osuudesta maatilojen pelloista. Suomessa hinnat ovat Ruotsia korkeampia, vaikka Ruotsissa on paikoin kaksinkertainen satotaso Suomeen verrattuna. Keskustelussa nousi esille myös pellon hinta, sillä sen ollessa nykyhetken korkealla tasolla antaa se väärän kuvan maatalouden kannattavuudesta.

Lopuksi käytiin läpi CAP (2021-2027) -rakennuspalikoita, eli millä instrumenteilla sitä lähdetään rakentamaan, joista kolme nousi eniten esiin: varmistetaan oikeudenmukainen tulotaso, muutetaan elintarvikeketjun voima-suhteita sekä ilmastonmuutosta koskevat toimet. Ilmastonmuutokseen liittyy myös ympäristönsuojelu, joka tulee todennäköisesti perustoimenpiteisiin ilman, että siitä maksetaan erillistä korvausta.

CAP (2021-2027) tulee muuttamaan koko maataloussektorin pohjarakennetta merkittävästi. Jokainen jäsenmaa joutuu antamaan oman suunnitelman maatalousstrategiastaan. Strategiatyön pitäisi olla valmista kesällä 2019.

Viljatori

Käytiin läpi Viljatorin tilannetta. Hinnat alkavat olemaan kilpailukykyisiä sekä mahdollisimman monen tulisi kirjautua järjestelmään. Esityksessä vertailtiin Viljatorin hintoja muihin markkinoilla esillä oleviin hintoihin. Laadun ja hinnan täytyy kohdata ostajan ja myyjän välillä, että tahot pystyvät solmimaan kaupan.

Kauppa kuitenkin varmistetaan vielä erikseen, vaikka hinta kohtaisikin ostajalla ja myymällä. Järjestelmä hakee automaattisesti ostajalle ja myyjälle parhaimman hinnan. Ostotarjouksia on nyt tällä hetkellä 5 milj. kg. Viljatorissa saattaa olla nyt jopa parempia tarjouksia kuin muualla. Hankkija ja Avena ovat lähdessä myös mukaan Viljatoriin.

Löytyikö hyödyllistä byrokratiaa?

Byrokratian hyödyntäminen maatalous- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa esityksen piti valiokunnan puheenjohtaja Yrjö Ehrnrooth. Esitys oli hankkeen lopputuleman tiivistelmä. Ehrnrooth oli tyytyväinen ryhmän toimintaan ja kertoi, että se oli yhteen hiileen puhaltava. Ehrnroothin esityksessä käytiin läpi, miten suomalaiset elintarvikkeet voisivat kilpailla menestyksekkäästi ruokamarkkinoilla. Vienti on avain hintapolitiikkaan ja sitä kautta menestymiseen.

Kun pyöritään elintarvikkeiden parissa, on viljelijöillä kaksinkertainen valvonta, mutta se varmistaa korkean laadun tuotteissa ja toimintatavoissa. Byrokratia palvelee arktisen ruuan brändäystä korkeilla laatustandardeilla. Ja näillä keinoilla on lähdettävä edistämään vientiä ulkomaille.

Avoimuus, valvonta ja laatu järjestelmä ovat asioita, minkä keskiössä toimitaan. Nämä tekijät määrittelevät myös markkina-arvoa. Valvonta kuormittaa näistä eniten viljelijää. Tästä syystä, jos avoimuutta lisätään, niin valvonta kevenee ja kuormitus viljelijää kohti pienenee. Asiaa voisi edistää ulkoisella auditoinnilla.

Isot tilat pystyvät tekemään laadun teknologialla, mutta pienemmät tilat voivat todistaa sen käytännön valvontatoimenpiteillä. Järjestelmä kohtelisi siis tasapuolisesti tiloja kokoluokasta huolimatta. Hankkeessa esitelty KASVI-OIVA keräisi dataa ja esittäisi valvonnan tuloksia, esimerkiksi kuinka hyviä olemme ilmaston hyväksi.

Tieto olisi kaikkien käytettävissä ja järjestelmää pystyisi hyödyntämään kilpailuetuna kotimaisilla ja kansainvälisillä markkinoilla.

Kasvi-Oiva pystyisi ratkaisemaan kannattavuusongelmia tasapuolisesti. Esimerkkinä puhuttiin turvepelloista. Jos järjestelmän kriteereihin olisi määritelty turvepellot ympäristökuormana, antaisi se siitä huonon arvosanan. Näin ostaja, joka arvostaisi em. kriteeriä jättäisi viljan ostamatta. Lisäarvoa tuotannolle olisi näin helposti saatavilla.

Viranomaistoiminta olisi saatava valvojasta valmentajaksi. Kysymysmerkkinä on, onko meidän tuote varmasti tarpeeksi laadukasta niin, että järjestelmästä olisi markkinahyötyä. Hanketta olisi hyvä pilotoida. Luomu toimii

hyvänä esimerkkinä, on järjestelmä ja tuotantotarkastus, mikä vastaa em. järjestelmää, mutta avoimuus puuttuu molemmista. Avoimuudella pystyisi näyttämään, että tämä on todella niin hyvää, mikä luomussakin herättää kysymyksiä.

Todettiin, että valvontaa ei ole syytä keventää, sillä kansainvälisillä markkinoilla suomalaista valvontaa arvostetaan ja valvonnan arvostus tulee vielä kasvamaan. Esimerkiksi kaupassa Kiinan kanssa tämä korostuu jo voimakkaasti. Suomalaisia virkamiehiä arvostetaan ulkomailla ja suomalaiseen ei korruptoituneeseen viranomaisvalvontaan luotetaan.

Ne tiedot, mitkä ovat markkinoiden kannalta olennaisia on syytä ruveta selvittämään ja valvonta on yksi niistä. Keskustelussa nousi ilmi, että viljelijällä on suuri henkisen kasvun paikka, että valvonnasta saataisiin kaveri.

Viljatori on mukana hankkeen keskiössä, missä tarkastellaan juuri esitettyjä valvontatoimenpiteitä hyötyineen ja arvioidaan näiden merkitystä.

Maidontuotanto - Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta kokoontui vuoden aikana yhden kerran. Syksylle suunniteltiin maitoseminaria ja sen yhteyteen valiokunnan kokousta, mutta tapahtuma ajoittui samaan aikaan Itämaidon tilaisuuden kanssa, joten se päätettiin siirtää tammikuulle 2019. Myöhemmin kävi ilmi, että Itämaidon tilaisuus jouduttiin perumaan vähäisen osanoton vuoksi.

Valiokunnan kokouksessa 22.3.2018 käsitellyjä asioita

Brexit - millä tavoin Iso-Britannian lähtö vaikuttaa EU:n maitomarkkinoille? Erityisesti Irlanti vie paljon Iso-Britanniaan, mikä sisältää suuren riskin markkinahäiriöistä. Alustavasti on kuitenkin sovittu, että heti brexitin myötä rajoitteita ei tulisi, vaan olisi siirtymäaikaa. Mikäli Irlannin tuotanto tulisi kaikki EU -maihin, johtaisi se isoihin ongelmiin maitomarkkinoilla. Iso-Britannia on alituotantomaa, joka on riippuvainen tuonnista. Tämä kiinnostaa mm. Uusi-Seelantia, joka on iso viejämää. Uusi-Seelanti on halukas aloittamaan kauppaneuvottelut EU:n kanssa.

EU on tehnyt hyviä kauppasopimuksia mm. Japanin kanssa, mikä on ollut markkinoiden kannalta positiivinen asia. Myös Suomi vie Japaniin mm. juustoja.

Rasvattoman maitojauheen markkinahinta on historiallisen alhaalla ja interventioista myydään vielä tätäkin halvemmalla. Nyt on menossa tarjouskierros interventiomyyntä, jossa myynnissä on noin neljännes kaikista varastossa olevasta rasvattomasta maitojauheesta. Tällä hetkellä ei ole näköpiirissä, että interventiovarastoon otettaisiin sisään mitään. Interventiosta ostavat tahot käyttäytyvät tässä tilanteessa niin, että ne odottavat aivan viimeiseen hetkeen ostopäätöksen tekemistä. Suomessa osuusmeijerijärjestelmä on tasoittanut markkinoiden ongelmia.

Merkittävä osa isoista jäsenmaista puolustaa interventiojärjestelmän olemassaoloa, vaikka asiasta välillä käydäänkin keskustelua. Myös Euroopan tuottajajärjestön Copa Cogecan virallinen kanta on interventiojärjestelmän jatkamisen puolella.

Voitaisiinko interventiovarasto purkaa muulla tavoin kuin tuomalla siellä oleva tavara markkinoille? Tämä voisi tervehdyttää markkinoita. Tarkkaa tietoa ei ole, olisiko tämä mahdollista.

Investointitarpeita ja -intoa tuottajilla olisi, mutta rahoituksen saanti on tällä hetkellä erittäin vaikeaa. Vakuusarvojen osalta ongelmat jatkuvat erityisesti alueilla, joilla mm. pellon vakuusarvot ovat muuta maata heikompia. Tässä kohtaa on edunvalvonnassa otettava vahvemmin roolia pankkien suuntaan. Maitovaltuuskunnassa rahoituskysymykset ja investoinnit ovat olleet pääaiheina. Asia on myös MTK:n maitovaliokunnassa työn alla.

CAP-uudistuksen osalta käytiin lyhyesti läpi valmistelun nykytilanne. Erityiskysymyksiä ovat mm. EU:n budjetti ja tukijärjestelmien uudistaminen sekä yksinkertaistaminen.

Lomituspalvelulaki on menossa näillä näkymin eduskuntakäsittelyyn elokuussa 2018. Muuten asian osalta ei ole tapahtunut juuri mitään, koska STM:ssä on uudistettu asiaa käsittelevää organisaatiota (laki siirtyi vuoden 2019 puolelle).

Puutarhatuotanto – Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta aloitti toimintansa vuonna 2018. Valiokunta edustaa laajasti vihannes-, juures- ja marjakasvien sekä perunan tuotantoa. Markkinoinnin osalta sitä tehdään sekä suoraan kuluttajille että vähittäiskaupoille, mutta myös laajassa yhteistyössä muiden tuottajien kanssa sekä erilaisten yhteenliittymien kuten Tuoreverkko Oy:n kautta.

Valiokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa ja kävi laajasti läpi alaa koskettavia asioita. Niistä kooste alla.

MTK:n kasvinviljelyasiamies Mika Virtanen kertoi keskusliiton edunvalvonnan järjestämisestä. Käytiin keskustelua, millä tavoin viestiä alan tärkeistä asioista asiointa saadaan kulkemaan niin järjestöltä jäsenille kuin jäsenkunnalta järjestön tietoon ja hoidettaviksi. Tässä keskeisessä roolissa on erilaiset sähköiset välineet, mutta myös aktiivisesti toimivat alueelliset valiokunnat. Edunvalvonnallisten asioiden edistämiseksi tärkeää valtakunnan tasolla on yhteistyö alan muiden järjestöjen ja toimijoiden kanssa. MTK toimii myös aktiivisesti EU-tasolla.

MTK:n kasvinviljelyasiamies Mika Virtanen kertoi keskusliiton edunvalvonnan ajankohtaisista asioista. Esityksen yhteydessä valiokunta nosti esille mm. seuraavia asioita:

- kausityölain tuomat ongelmat tulevat pitkälti EU-lainsäädännöstä
- eri viranomaisten ovat luvanneet, että työntekijät voivat jatkossa tehdä hakemukset sähköisesti, minkä pitäisi joustavoittaa työlupajärjestelmää erityisesti työntekijöiden vaihtaessa työnantajaa
- tämä vuosi joudutaan menemään vielä paperisilla hakemuksilla, mutta vuodeksi 2019 sähköisen järjestelmän pitäisi olla toiminnassa
- myös uuden lainsäädännön kokemusten pohjalta viranomaisten kanssa katsotaan järjestelmän kehittämistarpeita.

EU:n lannoitelainsäädännön uudistukseen liittyen keskusteltiin mm. jätevesilietteen käytöstä ja, millä tavoin niitä käytetään muualla Euroopassa. Jätevesilietteenä on huomioitava myös se, että se aiheuttaa viiden vuoden karenssin vihannesviljelylle. Lannoitelainsäädännön kiristys EU-tasolla voisi mahdollistaa suomalaisille tuotteille kilpailuetua, koska Suomessa kadmiumille asetetut rajat ovat merkittävästi tiukemmat kuin monessa muussa EU-maassa.

Tukipolitiikan osalta nostettiin esille seuraavia asioita:

Uuden ohjelmakauden siirtymäaika 2020-2022 nykyisillä ehdoilla, mutta rahoitus muodostuu ongelmaksi, jos lisärahaa ei tule. Suurin rahoitusvaje on luonnonhaittakorvauksessa + lisäosassa ja ympäristökorvauksessa. Ympäristökorvauksen rahoitusvaje vaikuttaa erityisesti puutarhatuotantoon, jos peruskorvaus laskee jopa 150 euroa hehtaarilta, ellei lisärahoitusta tule.

Lohkokohtaisten toimenpiteiden osalta MMM on linjannut, että niiden rahoitusta ei leikattaisi. Todennäköisesti monimuotoisuuden ylläpito ja lisääminen sekä mm. kasvinsuojeluaineiden käytön rajoittaminen ovat jatkossakin varmaan ohjelmassa painopisteinä, myös EU-tasolla. Viljelijöiden puolelta ainakin monivuotisissa kasveissa on kiinnostusta ollut vaihtoehtoiseen kasvinsuojeluun, yksivuotisilla kasveilla tässä on ollut jonkin verran ongelmia tulkinnanvaraisuudessa.

Vuonna 2018 C-alueelle tulee sadonkorjuuvelvoite puutarhakasveille johtuen vuonna 2017 lisääntyneestä nauriin ja tarhaherneen viljelystä (tuki 350 euroa/ha johti ko. kasvien viljelyn lisäämiseen ilman aikomusta sadonkorjuusta), käytännössä tukimenekki on ollut noin miljoona euroa. Sadonkorjuuvelvoite on asetettu C-alueelle, koska ongelma on ollut siellä ja kyseessä on kansallinen tuki, johon muutosten teko on helpompaa, AB-alueella tuki on EU-tuki, jolloin vaatisi neuvottelut EU:n kanssa. EU:n uudella ohjelmakaudella tavoitteena on tukien (ja peltojen) kohdentuminen aktiiviviljelijöille ja tuottavaan toimintaan.

Kasvinsuojeluaineiden osalta kysyttiin bioruiskutteesta ja muista EU:ssa hyväksytyistä tuotteista (mm. Viro, Ruotsi), onko niiden osalta tulossa helpotusta Suomeen pääsystä. Todettiin, että asiaa on käsitelty Tukesin virkamiesten kanssa, mutta asia ei ole edennyt ja Tukesin linja on vain entisestään tiukentunut.

Suomi on niin pieni markkina, että kaupalliset toimijat eivät ole valmiita käyttämään rahaa sellaisten aineiden hyväksyttämiseen, jotka kuitenkin esimerkiksi naapurimaissa ovat käytettävissä mm. luomutuotannossa. Luomun osalta asiaa on viety Tukesin suuntaan mm. Luomuliiton ja ProLuomun kautta, mutta siinä tarvitaan MTK:n kanssa yhteistyötä. Tämä koskettaa myös tavanomaista tuotantoa, kun samoja tuotteita osaltaan käytetään molemmissa. Korvaavien aineiden osalta ongelmana on lisäksi niiden erittäin korkeat hinnat.

Kausityöluupa-asian osalta kerrottiin, että työministeriön toimenpiteiden vuoksi ulkomaisen työvoiman lupasiat ovat menneet merkittävästi työläämmäksi, kun samoja asioita kysytään moneen kertaan ja jokaisen työntekijän osalta erikseen. Lisäksi eri maista tuleville ja eri tunnisteilla oleville haetaan eri tavoilla lupia.

Vuoden kolmannessa kokouksessa keskustelussa nostettiin esille seuraavia asioita:

CAP-valmistelussa nykyistä tukijärjestelmää hyödynnetään eli täyttä remonttia ei liene tulossa. Ympäristökorvausjärjestelmä menee todennäköisesti uusiksi eikä se ole nyt ollutkaan puutarhapuolella kovin hyvin toimiva. Jatkossa maksetaan enemmän hiilen sidonnasta ja maan kasvukunnon parantamisesta. Komission esityksestä ei ole vielä sopua ja muitakin poliittisia kysymyksiä on auki. Tukikatto puhuttaa paljon, mutta ei kosketa kovin suurta joukkoa tiloja ja tähänkin varmaan löydetään vastaus, joka kelpaa kaikille.

Tärkeää on löytää toimenpiteitä, jotka sopivat nykyistä paremmin avomaan puutarhatuotantoon ja samalla vastaavat ympäristövaatimuksiin.

Todennäköisyys on varsin suuri, että turvemaille tulee rajoitteita uudella ohjelmakaudella. Ruotsi ja Suomi saavat varmaan kuitenkin poikkeuksia mm. kasvipeitteisyysvaatimuksiin. Muokkaukseen liittyvät keinot tulevat kansallisesti pohdittaviksi. Komission esityksessä on kasvipeitteisyydelle kovat vaatimukset, johon liittyy Ruotsin ja Suomen ajamat poikkeukset, koska näissä maissa olosuhteet ovat erilaiset kuin etelämmässä. Taustalla on ravinnepestä ja pintavalunton estäminen. Turve- ja multamaiden osalta tulokset voivat vaihdella eri jäsenmaissa ja se vaatii Suomen osalta aktiivisuutta, jotta ratkaisut ovat kannaltamme järkeviä. Näitä pitää myös tarkastella erikseen eikä niputtaa samaan turve- ja multamailla.

MTK:n kannattaisi ainakin julkisessa keskustelussa miettiä linjaa, millä tavoin ympäristöasioissa tullaan julki. Kannattaa miettiä sovittelevia ratkaisuja eikä aina välttämättä vastustaa ensimmäisenä.

Turvemaille satopotentiaali ja tuotantovarmuus on parempi, mikä on huomioitava. Niissä on myös varastoituneena hiiltä hyvin ja ne pidättävät hyvin ravinteita.

Kasvinsuojelun osalta kehityssuunta näyttää hankalalta ja tuholaisien osalta erityisen vaikealta. Kun jäljellä olevat aineet eivät enää tehoa, ovat hyönteisverkot ainoa vaihtoehto. Nyt yritetään tehdä yhteistyötä muun Euroopan kanssa minor use -käytöstä.

Todettiin, että samat säännöt pitää olla kaikilla EU-mailla, mutta Suomi on ollut aina muita edellä rajoituksissa. Jos EU:ssa kielletään esimerkiksi neonikotinoidit kokonaan, koskettaa se kaikkia. Muussa tapauksessa tehoaineet tulkitaan vyöhykkeittäin.

Tietyillä alueilla Suomea on välttämätöntä lisätä mm. kasvinvuorottelua, jotta erilaiset taudit ja tuholaiset saadaan pidettyä kurissa. Tässä myös kaupalla on roolia, kun se haluaa ostaa mahdollisimman paljon mahdollisimman pieneltä joukkoa toimittajia. Tästä seuraa keskittymiä. Viljelijöiden yhteistyö voisi tässä tuoda mahdollisuuksia vastata ongelmiin. On myös panostettava enemmän tutkimukseen ja koulutukseen, jotta voidaan löytää uusia ratkaisuja eteen tuleviin ongelmiin. Esimerkiksi houkutuskasvien käyttö tuholaisien torjunnassa.

Ruokaa tarvitaan joka vuosi enemmän ja enemmän, minkä myötä tuotanto on muotoutunut tiettyyn malliin. Jatkossa tarvitaan parempaa kannattavuutta, jotta voidaan vastata sekä ruoan kysyntään että tuotannon kestävyteen ja haasteisiin.

Säävaihtelut ovat pahentaneet tilannetta erityisesti tuholaisien osalta. Suomen olosuhteet alkavat lähestyä Keski-Euroopan olosuhteita, mikä lisää torjuntapaineita ja tämä pitää ottaa huomioon säädöksiä laadittaessa tehoaineiden käytöstä. Sama on huomioitava torjunta-aineiden valmistajien taholta.

Luonnonmukainen tuotanto

Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunta otti kantaa luomutuen rahoitukseen, luomusopimuksen ehtoihin ja luomuruoan käyttöön julkisissa ruokapalveluissa.

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luomuvaliokunta esittää kannanottonaan seuraavaa:

1. Tulevan ohjelmakauden rahoituskehysten valmistelussa on luomutuen rahoitus turvattava. Kasvava luomutuotteiden kysyntä lisää viljelijöiden kiinnostusta lisätä luomutuotantoa, rahoituskehysten on mahdollistettava luomutuotannon lisääminen. EU:n luomuasituksen soveltamisessa Suomeen on huomioitava pohjoinen sijaintimme sekä vältettävä byrokratian ja kustannusten lisäämistä.
2. Nykyinen mahdollisuus pitää karja tavanomaisessa tuotannossa, mutta kasvattaa karjan tarvitsema rehu luomuna, on sallittava jatkossakin. Kaikkien kotieläintilojen ei ole mahdollista saada tuotantosopimusta luomutuotteille esimerkiksi sijaintinsa vuoksi. Ilmastotavoitteita edistetään jo mahdollistamalla pelkäästään peltoviljely luomuna karjatiloilta
3. Luomuraaka-aineiden käyttöä julkisissa ruokapalveluissa voitaisiin lisätä asettamalla vähimmäiskäyttömäärä. Tästä voitaisiin ottaa oppia Ruotsista, jossa tietty prosenttiosuus oltava luomuruokaa julkisissa ruokahankinnoissa. Luomu- ja lähiruuan käytön vaikutuksia tulisi tarkastella laajemmin kuin pelkäästään tarjotun aterian hintana. Esimerkiksi Kiuruveden kaupungissa on saatu hyviä tuloksia muuttamalla toimintatapoja. Ruokahävikin vähentämisellä ja henkilöstön toimenkuvia laaja-alaistamalla on mahdollistettu parempien raaka-aineiden käyttö.

Kananmunatuotanto (Lähde: MTK:n kotieläinasiainmies Jukka Rantala)

Kananmunien tuotanto kasvoi kahdella prosentilla vuonna 2018, kokonaistuotanto oli 76 milj. kg (74,6 milj. kg). Sen sijaan kulutus kääntyi laskuun (-2,5 %) kymmenen vuotta kestäneen kasvun jälkeen. Todennäköisesti ennätyslämmin kesä vähensi kulutusta. Kananmunien kulutus oli 11,8 kg henkeä kohti vuodessa vuonna 2018, kun kulutus kymmenen vuotta aiemmin oli 9,4 kg.

Tuotannon kasvu ja kulutuksen vähentyminen johti omavaraisuuden nousuun 115 prosenttiin, kun se edellisenä vuonna oli 112 prosenttia.

Keskimääräinen tuottajahinta vahvistui 7 prosentilla vuonna 2018, etenkin virikemunien hinta oli nousussa. Kaikkien munien keskihinta vuonna 2018 oli 1,03 e/kg. Pakkaamoiden tukkuhinta pysyi vakaana koko vuoden ollen 1,52 e/kg. Kuluttajahinta oli joulukuussa 2018 keskimäärin 3,00 e/kg (alv 0 %).

Virikehäkkituotannon osuus vähenee hitaasti ja vastaavasti lattiatuotannon osuus kasvaa. Viime vuoden lopussa viriketuoannon osuus oli 59 % ja lattiatuotannon 35 %. Luomua on tuotannosta 7 prosenttia.

SOSIAALIPOLITIIKKA

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta - sijaisapumaksujen takaisinperinnät ja viljelijän muutosturva

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta haluaa tuoda esiin kaksi merkittävää ongelmaa maatilayrittämisen sosiaaliturvan toteutumisessa. Merkittävät takaisinperinnät lomitusmaksuissa sekä maatilayrittäjien muutosturvan rakenteelliset ongelmat. Asiat ovat tulleet esiin viljelijöiden yhteydenottoina ja viljelijöiden hyvinvointihankkeiden kautta tulleet viestinä.

Maatalouslomituksen sijaisapumaksuja muuttuu eräissä tapauksissa takautuvasti kokonaan viljelijän itsensä maksamaksi lomitukseksi. Maksut saattavat olla jopa useita kymmeniä tuhansia euroja, eikä viljelijällä ole juuri vaikutusmahdollisuuksia asiaan.

Tapauksiin liittyy mm. Kelan kielteinen päätös sairauspäivärahaan. Päätöksen saapuminen saattaa kestää viranomaistyönä pitkän ajan ja sijaisavusta sen takia muodostuu pitkä aika. Kielteinen päätös muuttaa takautuvasti lomituskasut kokonaan maksulliseksi. Näemme, että viljelijästä riippumaton tilanne ei ole viljelijän oikeusturvan kannalta oikea.

Osa lomahallinnon paikallisyksiköistä tekee ko. päätöksen ehdollisena, osalla ehdollisuutta ei ole, mutta kummassakin tapauksessa kokonaan maksullisuus toteutuu. Ehdollisessa päätöksessä tapahtuu usein sairaana työskentely ja tilanteen paheneminen.

Ratkaisuna näemme, että mahdolliset lomituspäätöksiä muutokset voitaisiin tehdä lomituksen paikallisyksiköissä joustavasti. Mahdollista takaisinperintää ennen tulisi huomioida esimerkiksi tuettujen maksullisten ja vuosiloman mahdollisuudet kielteisen päätöksen takia tehtävän laskutukseen. Myöhästyneet hakemukset, joihin perusteltu syy tulee käsitellä myönteisessä hengessä paikallisyksikössä. Se on osaltaan tukemassa varhaisen välittämisen toimintamallia.

Osa ongelmaa on viestinnällinen ja osaamis pohjainen. Viljelijän päivärahan perusteita ei tunneta, niihin liittyy virheellisiä kirjauksia sairaslomaperusteissa, osittaisia sairauslomia jne.

Toisena ongelmana toteamme maatalousyrittäjän elämän muutostilanteiden olevan usein hyvin monimutkaisia. Niissä tarvitaan tukea, koska yhteiskunnan nykyjärjestelmät eivät usein toimi riittävällä tavalla. Itä- ja Keski-Suomen valiokunta nostaa esille sen, että maatilayrittäjien muutostilanteisiin tarvittaisiin paremmin soveltuvia työkaluja tai ehtojen muuttamista. Esimerkiksi em. sairauspäivärahan ja opiskelun yhdistäminen on mahdotonta. Myös toimeentulotuen osalta on vaikeuksia, etenkin kun asiaa käsittelevät ihmiset ovat kaukana maatilayrittäjien arjesta.

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunnan lausunto maatalousalan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon perusteista

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta on alueensa MTK -liittojen ja metsänhoitoyhdistysten johtokuntien/hallitusten työn tukena toimiva, pysyvä asiantuntijaelin. Sen tehtävänä on käsitellä jäsenkunnan ja ammatin osaamisen sekä hyvinvoinnin kysymyksiä alue ja toimintaympäristön erityispiirteet huomioiden.

Lausuntopyyntöä pyydettiin seuraavista asioista:

1. Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyydestä.

Pidämme pyydettyjen ammattitutkintojen perusteita työelämälähtöisenä.

2. Tutkinnon osista ja muodostumisesta.

Ammattitutkintojen osat ovat monipuoliset ja ajankohtaiset.

3. Tutkinnossa vaadittavasta ammattitaidosta, ammattitaidon osoittamisesta ja hyväksytyt suorituksen kriteereistä.

Tutkinnot sisältävät riittävät ammattitaitovaatimukset ja ammattitaidon osoittaminen kussakin osaamisalassa on huomionnut sen erityispiirteitä riittävästi ja ammattitaidon osoittaminen pääosin työtehtävissä on erinomaista.

Hyväksytyt suorituksen kriteeristö on laaja ja tutkinnonosaan soveltuva. Valiokunta korosti työssäoppimista edeltävän koulutuksen tärkeyttä sekä lähtötasosta johtuvien erojen tasaamista opetuksella

Edellä mainittujen lisäksi edellytämme tutkintouudistuksen taitekohdassa panostusta tarjotun opetuksen koordinoitua ja keskustelua työnjaosta oppilaitosten välillä. Hyvä lähtökohta koulutuksen suuntaamiseen on alueen yrittäjien ja yrittäjyyden näkökulma. Pyydämme ja kannustamme kehittämään valmiuksia yhteistyöhön muiden oppilaitosten ja työelämän kanssa vapaaehtoisesti ja vahvuuspohjaisesti.

Työterveyshuoltoon liittyneet 2016-2018, Lähde: Mela.

Työterveyshuoltoon liittyneet		2016			2017			2018		
Koko maa		62053	22549	36,3 %	59184	21026	35,5 %	57038	19558	34,3 %
Asuinkunta	Maakunta	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%
Lukumäärätietoja ei ole ilmoitettu kunnissa, joissa työterveyshuoltoon liittyneitä on alle 3.										
Enonkoski	E-Savo	75	24	32,0 %	72	22	30,6 %	73	20	27,4 %
Heinävesi	E-Savo	92	31	33,7 %			1,1 %	86	10	11,6 %
Hirvensalmi	E-Savo	113	48	42,5 %	102	44	43,1 %	97	43	44,3 %
Joroinen	E-Savo	197	82	41,6 %	190	46	24,2 %	180	48	26,7 %
Juva	E-Savo	346	137	39,6 %	327	129	39,4 %	315	123	39,0 %
Kangasniemi	E-Savo	222	83	37,4 %	214	78	36,4 %	211	78	37,0 %
Mikkeli	E-Savo	623	260	41,7 %	580	235	40,5 %	559	224	40,1 %
Mäntyharju	E-Savo	166	61	36,7 %	157	55	35,0 %	146	49	33,6 %
Pertunmaa	E-Savo	104	41	39,4 %	95	45	47,4 %	87	39	44,8 %
Pieksämäki	E-Savo	297	67	22,6 %	280	58	20,7 %	264	56	21,2 %
Puumala	E-Savo	127	60	47,2 %	120	56	46,7 %	118	53	44,9 %
Rantasalmi	E-Savo	231	107	46,3 %	221	106	48,0 %	200	99	49,5 %
Savonlinna	E-Savo	452	172	38,1 %	427	159	37,2 %	411	149	36,3 %
Sulkava	E-Savo	146	49	33,6 %	136	44	32,4 %	127	40	31,5 %
Etelä-Savo		3191	1222	38,3 %	3013	1078	35,8 %	2874	1031	35,9 %
Etelä-Savon ELY-keskus		3191	1222	38,3 %	3013	1078	35,8 %	2874	1031	35,9 %

ELINKEINOPOLITIIKKA JA YRITTÄJYYS**Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta**

Valiokunta kokoontui yhdessä MTK:n elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunnan kanssa kesäkuussa Joroi-
sissa. Kokouksessa käsiteltiin alueellisen ja valtakunnallisen valiokunnan välistä tiedonvaihtoa ja rooleja, Töi-
täsuomesta.fi -palvelua, maakuntauudistusta ja 5G-huutokauppaa ja MTK:n teettämää 5G-selvitystä, joka ko-
roosti kaupungin ja maaseudun välistä symbioosia. Valiokunnat vierailivat kokouksen yhteydessä Matti Teittisen
viljatilalla ja Famifarm Oy:ssä Järvikylän kartanossa.

Valiokunta kokoontui syyskuussa Kiteellä kahden pääteeman ympärille. MTK:n verojohtaja Timo Sipilä käsit-
teli maatalousverotuksen uudistusta ja Biokymppi Oy:n toimitusjohtaja Mika Juvonen esitteli bioenergian tuo-
tanta. Valiokunta päätti tehdä MTK:n valiokunnalle kaksi aloitetta.

**Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunnan kannanotto maa- ja metsätalous-
asiakkaiden oikeusturvasta tulevassa verouudistuksessa**

MTK-Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta kantoi kokouksessaan huolta maatalous-
verotuksen uudistamisen yhteydessä joidenkin asiakkaiden verovalmisteluun käytettävän ajan lyhentämisestä
ja verohallinnon suorituskyvystä muutoksen aikana.

Valiokunta vaatii MTK:n elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokuntaa toimenpiteisiin seuraavien verotukseen liit-
tyvien asioiden edistämiseksi:

1. Paperisen ALV-ilmoituksen ja energiaveron palautushakemuksen jättöaika tulee säilyttää edelleen vanha
linjauksen mukaisena, jolloin ilmoituksen katsotaan tulleen perille, jos se on seitsemän vuorokauden ku-
luessa määräpäivästä saapunut verohallintoon. Verouudistuksessa esitetään, että paperilomakkeiden on
oltava perillä ilmoitusten viimeisenä jättöpäivänä. Verottaja työntää näin vastuun postin epävarmasta toi-
minnasta täydellisesti asiakkaille ja heikentää ilman tietokoneyhteyksiä olevien asiakkaiden oikeusturvaa.
Jättöpäivän muutoksella verottaja myös lyhentää huomattavasti verovalmisteluun käytettävää aikaa, mikä
lisää kiirettä yrityksissä, jotka tarjoavat maa- ja metsätalousasiakkaille kirjanpito palveluja.
2. Verohallinnolla tulee olla riittävä määrä neuvontahenkilökuntaa puhelinpalvelussa muutoksen aikana ke-
väällä 2019.

3. Verohallinnon tulee panostaa uudistuksesta tiedottamiseen kattavasti eri viestintävälineiden kautta huomioiden myös ne maa- ja metsätalousasiakkaat, jotka eivät käytä tietokonetta ja joilla ei ole pankkitunnuksia. Suurin osa maa- ja metsätalouden verolomakkeista palautetaan edelleen paperisina.

Aloite tilusjärjestelyjen kehittämiseen

MTK-Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta vaati toimenpiteitä tilusjärjestelyjen kehittämiseen.

Valiokunta esittää, että MTK:n elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta ryhtyy seuraaviin edunvalvontatoimenpiteisiin:

1. Varainsiirtoveron poistaminen viljelijöiden välisestä tilusvaihdosta, mikä koskisi sekä maa-alojen vaihtoa että maa-alojen vaihtoa, jossa vaihdettavien alueiden epätasaisesta arvosta johtuen osana vaihtoa olisi myös raha.
2. Kaikille ELY-keskuksille määrärahojen turvaaminen sopivien vaihtoalojen ostamiseksi, jotta tilusjärjestelyjä voidaan toteuttaa. Tilusjärjestelyjen avulla viljelijöiden matkat pelloille lyhenevät, mikä säästää sekä kuljetuskustannuksia että työaikaa. Tilusjärjestelyjen avulla viljelijät pystyvät vähentämään myös ruuan tuotannon ilmastovaikutuksia, koska kuljetuskustannukset tilatasolla pienenevät.

MAASEUTUNUORTEN TOIMINTA

Maaseutunuorten toimintaa Etelä-Savossa vuonna 2018 luotsasi maaseutunuorten valiokunta puheenjohtajanaan Hanna Lokonen Ristiinasta ja varapuheenjohtajana Jarkko Parkkinen Mikkelistä. Valiokunta kokoontui viisi kertaa. Lisäksi Itä- ja Keski-Suomen liittojen maaseutunuoret pitivät yllä tiivistä yhteistyötä. Maaseutunuorten toiminnasta vastasi ostopalveluna Hanna Lokonen sekä hänen apunaan Savonlinnan seudulla Otto Makkonen.

Etelä-Savon nuoret olivat liikkeellä heti tammikuun lopussa, kun nuoret lähtivät pienellä iskujoukolla norppien pesintää tukemaan kolaamalla pesiä. Kaksi pesää saatiin kolattua päivän aikana ja myöhempien kuuttilaskentojen perusteella molemmissa näistä pesistä syntyi kuutti.

Maaseutunuorten toiminta jatkui Mäntyharjulla 31.3., kun alueen maaseutunuoret järjestivät pääsiäistapahtuman lapsille ja lapsenmielisille Villa Auroran pihalla. Kyseessä oli maaseutunuorten tempaus, jossa oli yrityksiltä kerättyjen sponsorivarojen hankittuja polkutraktoreita, ja joita koeajettiin tapahtumassa. Traktoreita kertyi yli 20 ja ne luovutettiin Mäntyharjun päiväkotia Mustikkatassun väelle tapahtuman jälkeen. Tapahtuma keräsi osallistujia toista tuhatta. Tapahtumassa oli myös paikallisilla tiloilla mahdollisuus myydä tuotteitaan.

Kesän päätapahtumana nuoret osallistuivat St. Michel raveihin 15.7. sponsoroimalla oman ponilähdön. Samalla oli tilaisuus kummitilallisilla tavata omia kummikansanedustajiaan. Myös nuorten valiokunnan puheenjohtaja ja Etelä-Savon MTK-liiton puheenjohtaja tapasivat pääministeri Juha Sipilän vieden terveiset tuottajilta hänelle.

21.7. maaseutunuoret kokoontuivat Tero Lahikaisen tilalle Kangasniemelle. Sieltä tilavierailun kautta nuoret siirtyivät paljon ja saunan pariin unohtamatta tietenkään hyvää ruokaa.

Perinteinen maaseutunuorten Syysmyrsky -tapahtuma järjestettiin Hotelli Järvisydämessä 12.-13.10. Ohessa oli keskusliiton järjestämä somekoulutus, Itä- ja Keski-Suomen liittojen nuorten kokous ja Etelä-Savon maaseutunuorten syyskokous, jossa nuoret lanseerasivat vuoden Manuteko -palkinnon. Palkinto meni Mäntyharjulle Tiina Kohoselle ja Eveliina Mäenpälle Traktorirallin järjestämisestä pääsiäisenä.

Kauden päättivät perinteiset joulutulet, joita järjestettiin 21.12. ympäri maakuntaa.

Lisäksi maaseutunuoret osallistuivat keskusliiton tapahtumiin ja koulutuksiin. Maaseutunuorten valiokunnan puheenjohtaja osallistui myös MTK-Etelä-Savon johtokunnan kokouksiin.

Aloite maaseutunuorten asiamiestoiminnan kehittämistä

MTK Pohjois-Savo ja MTK Keski-Suomi tekivät aloitteen MTK:n valtuuskunnalle maaseutunuorten asiamiestoiminnan kehittämistä siten, että tasavertainen ja yhdensuuntainen toiminta on mahdollista kaikkien MTK-liittojen alueilla. Itä- ja Keski-Suomen Maaseutunuorten valiokunnat ovat käsitelleet asiaa omissa kokouksissaan ja ovat tuoneet alueensa MTK -liitoille viestiä maaseutunuorten asiamiestoiminnan tärkeydestä järjestötoiminnassa sekä tarpeista sen kehittämiseksi ja jatkumiseksi. Muut Itä- ja Keski-Suomen MTK-liitot tukivat Pohjois-Savon ja Keski-Suomen tekemää aloitetta.

MTK:n arvoja ovat jatkuvuus yli sukupolvien, yrittäjyyden jatkuminen ja avoimuuden lisääntyminen. Järjestön tulevaisuus on riippuvainen aktiivisista toimijoista, ja siitä, kuinka saamme nuoria jatkossa mukaan toimintaan. Maaseutunuoret ovat ensimmäisen kosketus MTK:n toimintaan. Asiamiehellä on tärkeä rooli toiminnan turvaamisessa ja aktiivisuuden lisäämisessä.

Nykytilanne maaseutunuorten toiminnassa on kirjava sekä sen toimintaresursseissa on isoja eroja alueiden välillä. Maaseutunuorten vuodesta saimme hyviä kokemuksia. Toiminta sai jättevyyttä, kun toimintaa ohjasi Keskusliiton kautta palkattu nuorten asiamies. Yhtenäinen toimintatapa tuo synergiavahvuuden maaseutunuorten toimintaan ja vahvistaa sen vetovoimaisuutta. Yhtenäisellä toimintamallilla tasataan myös liittojen välisiä eroja toiminnan resursoinnissa. Maaseutunuorten toimintaa on tarpeen tukea aktiivisemmin järjestösämme jäsenistömme ja maatalousyrittäjien lukumäärän vähetessä ja ikääntyessä.

Asiamiestoiminnan kehittämisessä selvitettäviä asioita liitoittain ovat mm maaseutunuorten asiamiesten työaika ja palkkakustannukset sekä maaseutunuorten toimintaan varatut määrärahat. Samalla tulee selvittää Keskusliiton mahdollisuudet laajentaa maaseutunuorten budjettia niin, että se kattaisi alueellisen nuorten asiamiestoiminnan. Maaseutunuorten toiminta kehittäminen voisi olla pilottina osana MTK:n järjestöuudistusta. Maaseutunuorten kehittämistoiminta voisi käynnistyä muuta järjestöremonttia nopeammalla aikataululla.

Maaseutunuorten valiokunnan tiedote - lapsista säästäminen on virhe

Länsi-Savon uutisen (12.12) otsikko "Koulut ja päiväkodit rasittavat taloutta" oli pysäyttävä. Se tiivistää karulla tavalla monen kunnan suhtautumisen niin oman kuntansa kuin koko maakunnan tulevaisuuteen. Ovatko lapset ja nuoret päättäjille ja virkamiehille pelkkä taakka ja taloudellinen rasite?

Koulujen lakkauttaminen on ollut kiivas keskustelunaihe vuosikymmenten ajan. Joka kerta niitä on perusteltu taloudellisilla syillä, tarvitaan säästöjä. Jälkikäteen voi kysyä, mihin säästöt ovat kadonneet?

Kuntatalous ei tule kouluja ja päiväkoteja lakkauttamalla kuntoon. Vai onko niin, että päättäjien vaihtuessa heille tarjotaan aina samaa vanhaa lääkettä, vaikka sen toimivuudesta ei ole todisteita? Tämä lääke alkaa olla loppu, kun kohta ei ole, mitä lakkauttaa.

MTK-Etelä-Savon maaseutunuoret ovat huolestuneita, miten lyhytnäköistä politiikkaa kunnissa näytetään tekevän. Kuntiemme ja maakuntamme talous ei kestä ikääntyvien ja eläkeläisten osuuden jatkuvaa kasvua, mikäli samaan aikaan meille ei synny lapsia ja heistä kasva uusia yrittäjiä ja palkansaajia ja sitä kautta veronmaksajia.

Etelä-Savon vähenevä väestökehitys on saatava pysähtymään. Se tarkoittaa, että täällä kannattaa asua, tänne kannattaa muuttaa ja varsinkin se tarkoittaa, että tänne kannattaa perustaa perheitä. Ja perheitä, joissa on lapsia.

Kouluja ja päiväkoteja lakkauttamalla annetaan juuri päinvastainen signaali. Vetovoiman sijaan meillä tarjotaan liikaa työntöapua.

Etelä-Savon maakunnan kehittämisen kärjiksi on yhdessä päätetty metsä, ruoka ja vesi. Tätä kehitystä viemään eteenpäin tarvitaan nuoria ja erityisesti maaseudun nuoria. MTK-Etelä-Savon maaseutunuoret edellyttävät, että maakunnan päättäjät tekevät päätöksiä, jotka tukevat tätä kehitystä.

Yhtenä ensimmäisten päätösten joukossa tulee olla koulujen lakkauttamisen sijasta panostaminen puisten julkisten rakennusten tekemiseen ja olemassa olevien ylläpitämiseen sekä paikallisen ruoan suosimiseen kaikissa hankinnoissa.

KULUTTAJATYÖ

Aloite kuluttajatyövaliokunnan valtakunnallisesta resurssoinnista

MTK-Pohjois-Savo ry teki aloitteen Itä- ja Keski-Suomen kuluttajatyövaliokunnan esityksestä MTK:n kevät-valtuuskunnan käsiteltäväksi keskusliiton kuluttajatyön organisoimiseksi omaksi valiokunnakseen ja sen toiminnan resurssioimiseksi vuoden 2019 alusta lähtien.

Keskusliiton valiokuntaa tarvitaan koordinoimaan kuluttajatyötä. Valiokuntaudistuksessa kuluttajatyön piti olla läpileikkaavana teemana jokaisessa valiokunnan työssä. Tämä ei ole toteutunut valiokuntaudistuksessa ja nyt kuluttajatyön koordinoimista ei hoida kukaan. MTK:n strategia-asiakirjassa tuodaan esille seuraavat kohdat:

- Luomme lisää kysyntää tuotteillemme sekä kotimaassa että ulkomailla.
- Käymme vuoropuhelua kuluttajien kanssa ja luomme uusia markkinointimahdollisuuksia.
- Viestimme avoimesti, asiantuntevasti, vaikuttavasti ja monikanavaisesti eri kohderyhmille.
- Takaamme riittävät resurssit toiminnan varmistamiseksi paikallisella ja maakuntatasolla.

Kuluttajatyövaliokuntaa tarvitaan keskusliitossa kuluttajatyön ja viestinnän tueksi. Valiokunta kokoaa ja valmistelee asioita keskusjärjestölle päätettäväksi ja toimii kokoavana linkkinä liittoihin ja yhdistyksiin päin. Valiokunnan tulee huolehtia yhteistyössä järjestökoulutuksen kanssa koulutuksesta kuluttaja- ja koululähteilästyöhön ja ylläpitää verkostoja. Kuluttajatyö toimii asiakasrajapinnassa, jossa kohdataan suomalainen ruoan käyttäjä. Tämä keskusteluyhteys on tärkeä, jotta suomalainen ruoan tuotanto saa kasvot. Myös kouluissa tehtävä viestintä vaatii systemaattista koordinoimista ja tukea.

MTK:n kuluttajatyön strategia on myös tarpeen tarkistaa, jotta se vastaa asetettuja tavoitteita ja edistää niiden toteutumista. Tämä strategia ei saa ole vain viestinnällinen, vaan sen tulee läpileikata kaikkien tuotekohtaisten valiokuntien toimintaa ja antaa työvälineitä menekinedistämistyölle. Samalla on myös huolehdittava riittävästä kuluttajatyön budjetoinnista järjestössä. MTK-Itä- ja Keski-Suomen kuluttajatyövaliokunta on esittänyt MTK-Itä- ja Keski-Suomen liitoille aloitteen tekemistä.

LIITON KOKOUKSET

MTK-Etelä-Savon sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Mikkelissä kongressi- ja kokoustalo Mikaelissa 11.4.2018. Kokouksen puheenjohtajana toimi Yrjö Ehrnrooth Mikkelistä. Kokous myönsi johtokunnalle ja toiminnanjohtajalle vastuuvapauden vuoden 2017 tileistä. MTK-Etelä-Savon tilinpäätös vuodelta 2017 oli ylijäämäinen 12 199,19 € ja taseen loppusumma 793 068,00 €. Kokoukseen osallistui yhteensä 35 virallista kokousedustajaa. MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti toiminnanjohtaja Antti Sahi ja professori Tiina Silvasti Jyväskylän yliopistosta.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin Savonlinnassa Ravintola Paviljongilla 3.12.2018. Kokouksen puheenjohtajana toimi Sami Heikkinen Enonkoskelta.

MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti maatalousjohtaja Johan Åberg. Syyskokoukseen osallistui 52 virallista kokousedustajaa. Liiton johtokunnassa valittiin jatkamaan vuosina 2019-2021 Anna Siiriäinen Mikkelistä, Kimmo Laamanen Punkaharjulta, Mervi Kervinen Heinävedeltä ja nuorten edustajana Taneli Pajunen Mikkelistä. MTK:n valtuuskuntaan vuosille 2019-2020 valittiin varsinaisena jäsenenä jatkamaan Otto Makkonen Savonlinnasta ja varajäsenenä Anne Nykänen Mikkelistä ja Sari Saari-Muhonen Savonlinnasta.

LIITON TALOUS

Tulot ja menot

MTK-Etelä-Savon taloudessa merkittävimmät vuosittain toistuvat kuluerät ovat liiton jäsenmaksu keskusliitolle (37 % kuluista), luottamus- ja toimihenkilöiden palkat ja palkkiot sivukuluineen (28 %) sekä luottamus- ja toimihenkilöiden matkakulut (5,2 %).

Tilinpäätöksessä huomioitavia poikkeamia budjetista oli seuraavilla tileillä.

Varsinainen toiminta, tuotot:

- 3010 Luottamushenkilökoulutus: yhdistysten kauttalaskutusta, tiliöity aiemmin eri kohtaan.
3049 Muut korvaukset: Elisan valokuitukaapelin hyvitys, MTK-metsälinjan maksamia korvauksia.
3075 Toimihenkilöpäivät: Itä- ja Keski-Suomen liittojen kauttalaskutusta.

Muut kulut:

- 4400 Yhtiövastikkeet: nousua korjaustarpeiden myötä.
4410 Luottamushenkilöiden koulutus: yhdistysten kauttalaskutusta tilille 3010.
442.. Matkakulut: toteutuma alle budjetin.
4430 Yleiset kokoukset: tarjottu ruoka liiton kokouksessa.
4437 Toimihenkilöpäivät Mikkelissä: Itä- ja Keski-Suomen liittojen kauttalaskutusta tilille 3075.
4450 Johto- ja valiokunnat: luottamushenkilöiden läksiäiskuluja.
4519 Muut huoneistokulut: uudet matot toimistolle.

Muut varsinaisen toiminnan kulut:

- 4459 Muut varsinaisen toiminnan kulut: budjetoitu maaseutunuorten kulut, mutta on nyt ja jatkossa tiliöity tilille 4451, budjetoitu yläkanttiin.

Korkotuotot ja -kulut:

- 7330/8330 Säätiöltä ja yhdistyksiltä lainattu pääoma pienentyi vuoden aikana yhteensä 52 962,11 euroa (12,4 %), mikä selittää erot budjetoituun.

Satunnaiset kulut:

- 8600 Satunnaiset kulut: päätös painattaa historiikirjaa kaikille jäsenille ylitti budjetin 17 413,08 €

Vuoden 2018 tuloslaskelma on 2 764,89 € alijäämäinen. Taseen loppusumma on 741 529,44 €, josta omaa pääomaa on 341 290,07 €. Taseen loppusumma pieneni 51 538,56 € vuodesta 2017. Oma pääoma pieneni tilikauden alijäämän verran. Sijoitus- ja rahoitustoiminnalla ei liiton tulojen kannalta ole käytännössä juuri mitään merkitystä sen kattaessa vain noin 0,7 % menoista.

Taseen loppusumman pieneneminen johtui lyhytaikaisten velkojen pienenemisestä säätiöltä ja yhdistyksiltä. Nämä velat on sijoitettu lyhentämättöminä MTK:n liittotilille ja niitä ei käytetä liiton toimintaan.

Tulopuolella merkittävin tekijä on tuottajayhdistysten jäsenmaksu liitolle, joka kattoi 83 % kuluista vuonna 2018. Loput kuluista katettiin yhteisöjäsenmaksuilla, säätiön avustuksilla ja keskusliitolta saatavilla vuokratuotoilla. Liiton jäsenmaksun määräytymisessä MTK:lle on merkille pantavaa Etelä-Savon vahva metsätalous. Verratuna liittoihin, joilla on vastaava määrä peltoalaa tai jopa enemmän, on Etelä-Savon jäsenmaksu noin 20 000 € korkeampi johtuen merkittävistä metsätalouden tuloista. Vuonna 2018 liiton jäsenmaksu keskusliitolle pysyi ennallaan ollen 137 086 euroa.

Talouteen vaikuttavat tekijät

Liiton taloutta on pystytty viime vuosina tasapainottamaan jäsenmaksujen korotusten sekä kulujen karsimisen avulla. Tämä on toisaalta tarkoittanut pienemmällä henkilöstöllä toimimista.

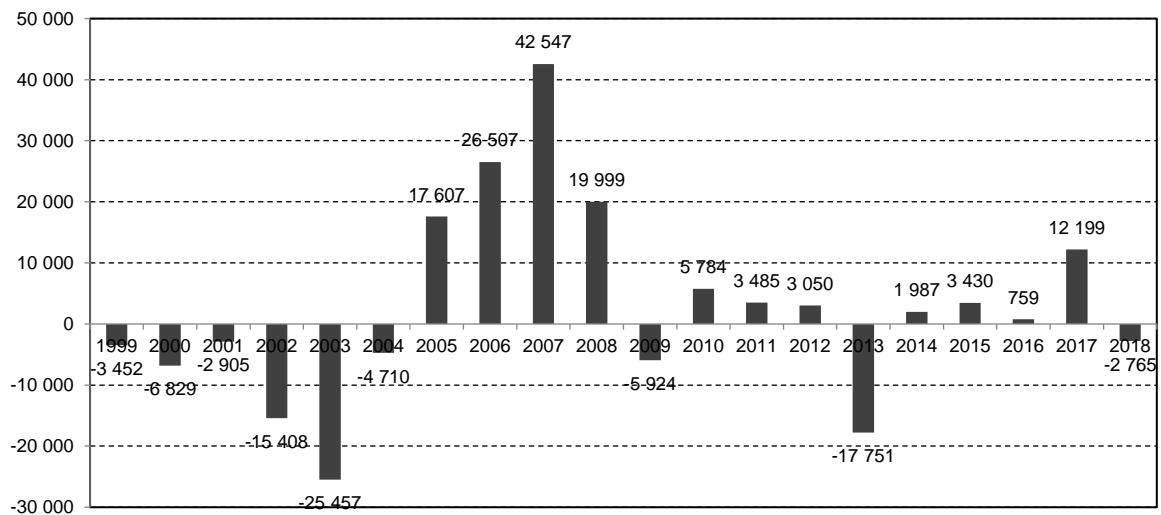
Yhdistysten taloudellisen tilanteen huomioiden jäsenmaksujen korotukset niille ovat olleet kuitenkin hyvin maltillisia tai niitä ei ole tehty lainkaan. Vuodelle 2016 korotusta tehtiin 2,23 %, mutta vuosille 2017 ja 2018 jäsenmaksuja ei korotettu. Myös vuoden 2019 jäsenmaksut säilytettiin ennallaan. Käytännössä liiton saama jäsenmaksu putoaa hieman vuonna 2019 johtuen MTK-Kangaslammin lakkauttamisesta ja sen jäsenten siirtymisestä Pohjois-Savon puolelle MTK-Leppävirran jäseniksi.

Vuonna 2018 liitolla oli käytettävissä jäsentilaa kohti 60 € ja jäsentä kohti 24 € jäsenmaksuja. Yhteensä liiton käyttöön jäävä jäsenmaksu oli 171 009 € (yhdistyksiltä kerätystä jäsenmaksusta vähennettynä keskusliitolle maksettava jäsenmaksu).

Yhdistysten tärkein maksukykyyn vaikuttava tekijä on järjestäytymisaste ja sitä kautta jäsenmaksuperusteena oleva pellon määrä rekisterissä. Vuonna 2002 tehty jäsenrekisterin päivitys toi rekisteriin lähes 12 000 hehtaaria kadoksissa ollutta peltoa. Vastaava päivitys tehtiin vuosina 2004, 2005, 2007, 2009 sekä vuosina 2012 ja 2014. Vuonna 2016 jäsenrekisterin päivitys jätettiin yhdistysten tehtäväksi suoraan kuntien yhteistoiminta-alueiden kautta. Tämän jälkeen päivityksiä on tehty yhdistysten aktiivisuudesta riippuen. Ilman jäsenrekisterin päivitystä ei sen enempää yhdistysten omaa kuin liiton rahoitus pohjaa ja sitä kautta toimintaa voida turvata.

Maatalouden lopettaminen ja peltojen siirtyminen pois viljelystä tai vuokralle aiheuttavat jatkuvaa rekisteritietojen päivitystarvetta. Maksukyvyssä on toisaalta eroja yhdistysten välillä. Vain osittain jäsenmaksunsa maksaneiden osalta on huomioita yhdistyslaki, jonka mukaan kaikkia jäseniä tulee kohdella tasapuolisesti. Tällöin kokonaan jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet ovat eriarvoisessa asemassa vain osan maksustaan maksaneisiin nähden.

MTK-Etelä-Savon tilikauden tulos vuosina 1999-2018

ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2018 tilinpäätös osoittaa, että liiton toiminnassa ei ole ylimääräisiä taloudellisia resursseja. Tämän myötä pienetkin ylimääräiset kulut näkyvät välittömästi alijäämänä. Käytännössä jokainen kulu aiheuttava päätös, riippumatta sen euromääräisestä suuruudesta, joudutaan harkitsemaan huolellisesti suhteessa sen tuottamaan hyötyyn. Liiton nykyisiä resursseja ei ole enää varaa vähentää ilman, että se vaikuttaa välittömästi sen toimintakykyyn.

Verrattaessa MTK-Etelä-Savon kulurakennetta muihin MTK-liittoihin, voidaan toimintaa pitää varsin tehokkaana. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että edunvalvonta ei voi perustua pelkästään säästämiseen ja kulujen minimointiin. Edunvalvontaa ei voida tehdä ilman taloudellisia resursseja.

Vuoden 2018 tilinpäätös ei muuta liiton taloudellista tilannetta. Edunvalvontatarpeiden lisääntyminen mm. maakuntaudistuksen myötä ja toimintakentän laajeneminen aiheuttavat taloudellisia paineita.

Erityisen suurta epävarmuutta liiton ja yhdistysten talouteen vuonna aiheuttaa edelleen MTK:n järjestöuudistus metsänhoitoyhdistysten tultua MTK:n jäseniksi vuoden 2015 alusta alkaen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että nykyiset tuottajayhdistysten jäsenet voivat hakeutua MTK:n jäseneksi myös metsänhoitoyhdistyksen kautta.

Vuoden 2018 osalta yhdistysten keräämä jäsenmaksu laski noin 10 000 euroa, mutta kertymäprosentti nousi hieman. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että jäsenmaksujen pieneneminen ei kohdennu yhdistyksiin tasaisesti, vaan se painottuu joihinkin yhdistyksiin. Kun tämän seurauksena yksittäisten yhdistysten talous ajautuu vaikeuksiin, se vaikeuttaa liiton talouden hallintaa. Liiton on jäsenmaksuja yhdistyksille päättäessään otettava huomioon yhdistysten maksukyky.

Niissä yhdistyksissä, joissa on tehty jäsenmaksujen korotuksia jäsenille on talous saatu kohtuullisen hyvin käännettyä parempaan suuntaan. Osassa yhdistyksissä ilman merkittäviä päätöksiä jäsenmaksujen osalta tullaan talouden osalta olemaan jo lähivuosina merkittävässä vaikeuksissa. Erityisen ongelmallinen tilanne on niissä yhdistyksissä, joilla on kiinteistöomaisuutta, joka ei tuota mitään.

Järjestössä saatiin vuoden 2015 aikaan liikkeelle keskustelua järjestöuudistuksen taloudellisista vaikutuksista MTK-yhdistysten ja sitä kautta liittojen talouteen. Tätä seuraamaa on asetettu MTK:n valtuuskunnan toimesta mm. Pysyvä taloustyöryhmä. Vuonna 2016 tätä työtä tukemaan keskusliitto aloitti ns. järjestöremontin valmistelun, jolla haetaan keinoja turvaamaan jäsenille tasapuolisen edunvalvonnan turvaaminen koko maassa.

Järjestöuudistuksen lähtökohtana on pidetty sitä, että nykyiset MTK-yhdistysten jäsenet jatkaisivat sekä tuotajayhdistyksen että metsänhoitoyhdistyksen jäseninä. Käytännössä puhtaiden metsätilojen osalta tämä ei kuitenkaan tule toteutumaan, vaan osa niistä valitsee pelkästään metsänhoitoyhdistysten jäsenyyden. Myös maataloutta harjoittavia tiloja on siirtynyt pelkästään mhy:n jäseniksi, mutta tätä on onneksi tapahtunut vain vähäisessä määrin.

MTK-yhdistysten talous on rakentunut vuosikymmenten aikana jäsenmaksun varaan, jota kerätään perusmaksun, peltomaksun ja metsämaksun kautta. Erityisesti Etelä-Savossa, jossa metsällä on suuri merkitys ja jäsentiloilla merkittävä metsäala, tämä on johtanut tilanteeseen, jossa metsän kautta kerättävän jäsenmaksun merkitys on suuri. Suurimmillaan yksittäisen MTK-yhdistyksen jäsenmaksuista tulee metsähehtaareista noin 40 % ja pienimmilläänkin noin 10 %. Koko liiton alueella jäsenten metsän kautta maksama jäsenmaksu yhdistyksille on noin 25 % niiden kokonaisjäsenmaksukertymästä.

Järjestöuudistuksen myötä on esitetty, että MTK-yhdistysten tulisi lopettaa jäsenmaksun kerääminen metsähehtaareilta. Tilalle on esitetty, että yhdistykset nostaisivat perusmaksua. Kuten edellä on kuvattu, metsän kautta kerättävä jäsenmaksu on erityisesti Etelä-Savossa niin suuri, että sen siirtäminen suoraan perusmaksuun ei ole mahdollista, ainakaan lyhyellä aikavälillä. Perusmaksu nousisi niin korkeaksi, että se kohtelisi tiloja epätasa-arvoisesti. Suurimmilla tiloilla, joilla jäsenmaksu on jo jäsenmaksurajoitteessa, tällä ei toisaalta olisi merkitystä.

Tilannetta hankaloittaa edelleen se, että osa metsänhoitoyhdistyksistä on asettanut erittäin alhaisen jäsenmaksutason. Joissain metsänhoitoyhdistyksissä on asetettu kiinteä jäsenmaksu, joka on vain joitain kymmeniä euroja, metsäalasta riippumatta. Metsänhoitoyhdistysten talous rakentuu suurelta osin niiden harjoittaman liiketoiminnan varaan, jolloin jäsenmaksut jäsenmaksun merkitys ei nouse kovin suureksi. Onneksi suurimassa osaa Etelä-Savoa metsänhoitoyhdistykset ovat valinneet hehtaaripohjaisen jäsenmaksun.

Jos MTK-yhdistys joutuu samaan aikaan nostamaan jäsenmaksujaan jäsenkadon myötä, pahentaa tämä epäreilui kilpailutilanne entisestään niiden taloudellista asemaa. Mitä enemmän jäseniä MTK-yhdistyksistä lähtee sitä enemmän pitää jäljelle jäävien jäsenmaksua nostaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jäljelle jäävät jäsenet maksavat metsänhoitoyhdistyksiin siirtyneiden MTK:n jäsenmaksut.

Sen lisäksi, että metsähehtaareilta kerättävän maksun siirtäminen perusmaksuun kohtelisi eri jäsentiloja eri tavalla, ei metsästä kerättävän jäsenmaksun lopettamiselle ole perusteita niin kauan, kun keskusliitto perii jäsenmaksua metsän osalta MTK-liitoilta. Tilanne ei missään olosuhteissa voi olla se, että liittona maksamme jäsenmaksua Etelä-Savon metsätuloista keskusliitolle, mutta yhdistyksemme ei saisi kerätä niistä jäsenmaksuja.

Jäsenmaksujen osalta järjestöremonttiin liittyvä sääntömuutos ei tuo suoraan muutosta liiton taloudelliseen tilanteeseen. Liiton saama jäsenmaksu perustuu jäsenyhdistyksiltä kerättävään edunvalvontamaksuun, mikä jaetaan liitoille valtuuskunnan päättämällä tavalla. Kun kehitys näyttää siltä, että maatalous siirtyy länteen ja lounaaseen ja tilamäärä alueellamme laskee, ei ilman valtuuskunnan päätöstä rahoituksen osoittamisesta muilla perusteilla tule liiton taloudellinen asema muuttumaan. Itse asiassa omat mahdollisuutemme vaikuttaa liitolle tulevaan jäsenmaksuun vähenevät, kun päätösvalta siitä siirtyy kokonaan keskusliiton valtuuskunnalle (edunvalvontamaksun taso, perusteet ja jakotapa). Yhdistyksillä säilyy edelleen päätösvalta liiton menoista ja

toiminnasta, vaikka ne eivät maksa liitolle jäsenmaksua. Tässä mielessä uudistus on liiton näkökulmasta hie-
man erikoinen.

Yhdistysten talouteen esitetty muutos voi tuoda helpotusta riippuen siitä, mille tasolle ne asettavat oman jä-
senmaksunsa ja, mikä tulee olemaan jäsenmäärän kehitys.

MTK:n suurimpia ongelmia on, että sen taloudellista tilannetta ei tarkastella kokonaisuutena. Kun taloudellinen
tilanne tarkoittaa samaa kuin kyky tehdä edunvalvontatyötä, ei järjestössä myöskään ole kyetty katsomaan
sen edunvalvontakykyä kokonaisuutena. Keskusliiton talous on erittäin vahva, erityisesti sen taseen osalta.
MTK-liittojen taloudellinen toimintakyky vaihtelee erittäin voimakkaasti. Nykyisellä mallilla jäsenet ovat epä-
tasa-arvoisessa asemassa saamiensa edunvalvontapalveluiden osalta. Järjestöremontin yhteydessä on käy-
nyt ilmi tämä sama tilanne, keskusliitto ei ota roolia koko järjestön talouden ja toiminnan turvaamisessa.

Osaltaan liiton tulevaan talouteen tulee vaikuttamaan liiton jäseninä olevien tuottajayhdistysten tulevat pää-
tökset jäsenyyden siirtymisestä naapuriliittoihin. Valtioneuvoston tekemä päätös maakuntajaosta siirtää Heinä-
veden Pohjois-Karjalan maakuntaan ja Joroisen Pohjois-Savon maakuntaan. Tämän johdosta ko. kuntien alu-
eella toimivat MTK-yhdistykset joutuvat harkitsemaan liiton vaihtoa. Lisäksi MTK-Kangaslampi lakkautti it-
sensä ja sen jäsenet siirtyivät MTK-Leppävirran jäseniksi, joka kuuluu MTK-Pohjois-Savoon. Mikäli kaikki em.
yhdistykset vaihtavat liittoa, tarkoittaa se noin 11 % pudotusta liiton saamiin jäsenmaksuihin. Nämä joudutaan
kattamaan muiden yhdistysten jäsenmaksuja korottamalla tai liiton kuluja pienentämällä. Molemmat vaihtoeh-
dot ovat vähintäänkin haasteellisia.

Vuoden 2019 talousarvio perustuu sille, ettei yhdistysten jäsenmaksuja korotettu. Vuoden 2019 talousarviossa
on varattu resurssit ns. normaalin vuotuisen toiminnan osalta.

Liiton talouteen kohdistuvat paineet tulevat jatkumaan, mikäli tuottajayhdistysten jäsenmaksukykyä ei pystytä
turvaamaan. Samanaikaisesti tapahtuva tuottajayhdistysten jäsenmäärän jatkuva väheneminen ja paineet ti-
lakohtaisten jäsenmaksujen nostamiseen edellyttävät järjestöltä toimintaa, joka koetaan maksettujen jäsen-
maksujen arvoiseksi. Myös tiedottamista toiminnasta tulee tehostaa, jotta jäsenet tietävät, mitä järjestössä
heidän hyväkseen tehdään.

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole vielä lähivuosina esteitä, mutta toimin-
nan tason ylläpitäminen sisältää suuria haasteita. Jäsenmaksujen korotuksen kautta on myös mahdollisuuksia
pieniin korjausliikkeisiin, mutta ne on tehtävä huolellisesti yhteistyössä yhdistysten kanssa, jotta niiden talou-
dellisia toimintaedellytyksiä ei murenneta.

Liiton toimistopalvelut on järjestetty siten, että MTK on palkannut MTK:n metsälinjan kenttäorganisaation pal-
velukseen toimistosihteerin, jonka työpiste on Mikkelissä. MTK-Etelä-Savo ostaa keskusliitolta toimistosihtee-
ripalveluja siten, että hänen työaikansa jakaantuu 60 % MTK:lle ja 40 % MTK-Etelä-Savolle. Tällä tavoin tur-
vataan toimistopalvelujen saatavuus sekä yhdistysten ja jäsenten saama palvelu liitolta.

KATSAUS TULEVAAN

MTK-Etelä-Savon tulevaisuuden haasteena tulee olemaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä toimintaan käy-
tettävissä olevien resurssien ja edunvalvonnan lisääntyvien tarpeiden yhteensovittaminen. MTK:n edunval-
vonta maakuntatasolla on jo pitkään ollut laaja-alaista maaseudun edunvalvontaa sisältäen niin maaseudulla
yrittämiseen kuin asumiseen liittyvät asiat. Kokonaisvaltainen maaseudun edunvalvonta on jäsentenkin kan-
nalta välttämätöntä, jotta yleiset elämisen ja yrittämisen mahdollisuudet maaseudulla voidaan turvata. Tämä
tarkoittaa usein toimintaa, johon ei ole saatavissa uusia taloudellisia tai henkilöstöresursseja vaan entistä
enemmän joudutaan miettimään toiminnan painopisteitä, mutta samalla myös ottamaan entistä enemmän irti
nykyisistä resursseista.

Maakuntaudistus toteutuessaan muuttaa edunvalvonnan kenttää merkittävästi. Maakunnallinen päätöksen-
teko siirtyy entistä enemmän vaaleilla valittavien luottamushenkilöiden käsiin siltä osin, kuin valtiolta tulevan
rahoituksen käyttö on maakuntatasolla päätettävissä. Lakisääteisiin toimiin, joihin kuuluvat valtaosin sosiaali-
ja terveydenhuollon tehtävät, pelastustoimi ja maaseudun kannalta erityisesti lomitusta- ja eläinlääkintäpalvelut

sekä maaseutuhallinto, vievät maakunnille tulevasta ns. yleiskatteellisesta rahoituksesta valtaosan, jolloin jäljelle jääviin harkinnanvaraisiin kohteisiin jäävä rahoitus tulee olemaan varsin pieni. Tärkeää on kuitenkin, millä tavoin kaikki em. palvelut järjestetään ja, millä tavoin maakunta huolehtii, että sen vastuulle siirtyvät tehtävät tulevat käytännössä toimimaan. Tässä kohtaa edunvalvonnan tekeminen muuttuu nykyisestä merkittävästi. Tällä hetkellä ns. kolmas sektori eli eri järjestöt ovat päässeet kohtuullisen hyvin mukaan maakunnallisten asioiden valmisteluun. Maakuntaudistuksen osalta tämä on vielä auki, miten järjestöjen ääni jatkossa kuuluu.

MTK-Etelä-Savon jäsenkunnan rungon muodostavat edelleen ja vielä pitkään päätoimiset maatilatalouden harjoittajat. Jäsenkunta kuitenkin muuttuu entistä moninaisemmaksi yritystoiminnan kirjon kasvaessa ja sitä kautta edunvalvontatarpeiden lisääntyessä. Perinteisen maatalouden edunvalvonnan haasteeksi nousee jäsenten väliset jopa ristiriitaiset edunvalvontatarpeet johtuen tilojen ja yrittäjien erilaisista elinkaaren vaiheista yrittäjien ikääntyessä ja riippuen siitä, onko yrityksiin jatkajaa vai ei. Myös erilaiset strategiset valinnat maatilayritysten kehittämisen suhteen voivat johtaa edunvalvontatarpeiden erilaistumiseen yritysten välillä.

Puhtaita maaseudun edunvalvojatahoja ei MTK:n ohella muita ole. Muiden toimijoiden osalta tilanne on se, että ne ovat joko valinneet kapean sektorin toiminta-alueekseen tai toimivat palveluiden myyjinä. MTK:n valtakunnallinen strateginen valinta on, että se tarjoaa jäsenilleen kaiken kattavaa edunvalvontaa. Samanaikaisesti ei kuitenkaan ole huolehdittu riittävän hyvin siihen tarvittavista voimavaroista. Mikäli tähän ei saada korjausta lähivuosina, ei järjestö pysty lunastamaan antamaansa lupausa kaiken kattavasta edunvalvontapalvelusta jäsenilleen.

Yhtenä haasteena on suurten ikäluokkien siirtyminen myös maatilataloudessa eläkkeelle. Tässä yhteydessä tuotannolliset resurssit olisi mahdollisuuksien mukaan saatava siirrettyä jatkavien yrittäjien käyttöön ja jatkavat yrittäjät liittymään ja pysymään MTK:n jäseniksi. Mikäli tässä murroksessa jäsenyys järjestöön katkeaa, tulee se näkymään liitto- ja maakuntatason edunvalvonnan merkittävänä heikkenemisenä, jopa loppumisena. Tämä yksinkertaisesti siitä syystä, että niin yhdistys- kuin liittotason toiminta on riippuvaista jäsenmaksutuloista ja ilman jäsenmaksutuloja toiminnalla ei ole taloudellista pohjaa.

Keskusliiton ja myös metsänhoitoyhdistysten osalta tilanne on erilainen, koska ne eivät ole samalla tavoin riippuvaisia jäsenmaksutuloista. Keskusliiton toiminnasta jäsenmaksutuloilla katetaan vain noin kuudesosa. Kääntäen ilmaistuna voidaan sanoa, että jäsenen sijoittamaa yhtä euroa kohti järjestö sijoittaa viisi euroa edunvalvontaan. Keskusliiton tapa hoitaa talouttaan on toisaalta ymmärrettävä, mutta onko tuloksena se, että jonkun ajan kuluttua sillä on satojen miljoonien tase, muttei yhtään jäsentä eikä paikallistason toimintaa kuin osassa maata?

Järjestön harjoittaman edunvalvonnan tulevaisuuden haasteena on sen organisaation toiminnan tehokkuus. Tämä tarkoittaa sitä, pystyykö tuottajayhdistys palvelemaan jäseniään, liitto tuottajayhdistyksiä ja keskusliitto liittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jäsen on yhdistyksen asiakas, yhdistys liiton asiakas ja liitto keskusliiton asiakas. Näiden asiakkuuksien hoitaminen niin, että asiakas on tyytyväinen, ratkaisee hyvin pitkälti järjestön tulevaisuuden. Tällä hetkellä asiakastyytyväisyys ei ole niin korkealla tasolla kuin sen tulisi olla. Tehokkuutta ei tule kuitenkaan mitata esim. henkilöstömäärällä tai puhtaasti rahassa, vaan jäsenten tyytyväisyydellä.

MTK:n toiminta koostuu kolmesta tasosta: kuntatason tuottajayhdistyksistä, maakuntatason liitoista ja valtakunnallisesta keskusliitosta. Tuottajayhdistykset toimivat pääosin yhden kunnan alueella, mutta kuntarakenteessa tapahtuvat muutokset ovat muodostaneet tilanteita, joissa yhden kunnan alueella voi toimia useampia tuottajayhdistyksiä.

MTK –liitot tekevät kokonaisvaltaista maaseudun edunvalvontaa, johon kuuluu kaikki järjestön jäsenten elämään vaikuttavien asioiden hoitaminen. Tässä on suuri ero verrattaessa MTK:n toimintaa esimerkiksi johonkin palkansaajajärjestöön. MTK:n jäsen odottaa ja myös saa palvelua lähestulkoon kaikissa hänen elämänpiiriinsä kuuluvissa kysymyksissä. Tämä ns. 360 asteen palvelulupaus jäsenille tekee järjestön työstä erittäin haasteellista.

Onko tällainen kaiken kattava toimintatapa järkevä vai pitäisikö edunvalvontaa priorisoida tai valita edunvalvonnallisia painopisteitä vaikkapa vuosittain? Edunvalvontaorganisaation ongelmana on kuitenkin, että se ei voi valita jäsenten edunvalvontatarpeita. Järjestöllä voi olla vuosittain vaihtuvia teemoja, joita nostetaan muuta toimintaa enemmän esille, mutta jäsenkunnan jokapäiväiset edunvalvontatarpeet tulee hoitaa kaikissa olosuhteissa. Muutoin jäsen tekee käänteisen priorisoinnin MTK:n jäsenmaksulle.

MTK-Etelä-Savon aloite MTK:n valtuuskunnalle - järjestöremontti tulee saattaa valmiiksi

MTK on valmistellut järjestöremontiksi nimettyä järjestön toiminnan ja jäsenmaksujen uudistamista. MTK-Etelä-Savon näkemyksen mukaan uudistus on tarpeellinen ja tulee saattaa valmiiksi niin pian kuin mahdollista.

Nykyisellään MTK:n jäsenet ovat eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä päin maata ovat jäseninä.

Nykyinen jäsenmaksujen määräytymisperuste, joka muodostuu perusmaksusta sekä pelto- ja metsähehtaareiden määrästä on johtanut siihen, että liitoittain resurssit jäsenten edunvalvontaan vaihtelevat moninkertaisesti. Eriarvoisuutta lisää myös yhteisöjäseniltä tulevat jäsenmaksut, jotka ovat sitä suurempia mitä enemmän liiton alueella on maataloustuotantoa. Jäsenten tarvitseman edunvalvonnan tarve on kuitenkin jokaisella liitolla kutakuinkin sama.

Maatilojen väheneminen laskee edelleen ja kiihtyvällä vauhdilla MTK-yhdistysten jäsenmäärää, mutta se ei vähennä edunvalvonnan tarvetta. Itä-Suomen näkökulmasta edunvalvonnan tarvetta lisää myös se, että elintarvikeketjun toimijat keskittävät toimintaansa enenevässä määrin länteen.

Edunvalvonnan määrä ei ole riippuvainen jäsentilojen tai tuotannon määrästä. Maakuntauudistus tulee vielä entisestään lisäämään edunvalvonnan tarvetta, kun nykyisenkaltainen vaikuttaminen ei todennäköisesti enää uusissa maakunnissa ole mahdollista valmistelun ja päätöksenteon siirtyessä puoluepoliittisen koneiston hoidettavaksi.

Metsänhoitoyhdistysten osalta kehitys yhden ja yhtenäisen MTK:n muodostumiseksi on kesken. Tässä taustalla on sekä historia että myös toisistaan poikkeavat näkemykset siitä, mitä MTK:n tekemä edunvalvonta on ja, mitä sen tulisi olla. Järjestöremontilla on tavoitteena saada myös tähän parannusta nykyiseen verrattuna. Maakunnallinen edunvalvonta tarvitsee koko järjestön mukanaoloa, jotta se on vaikuttavaa ja sillä on painoarvoa.

Järjestöremontissa on myös tehtävä kaikille selväksi, että kaikki järjestön jäsenet ovat MTK:n jäseniä, oli jäsenyys sitten MTK-yhdistyksen tai metsänhoitoyhdistyksen kautta. Mikäli metsänhoitoyhdistyksen jäseniä ei mielletä tai he itse eivät pidä itseään MTK:n jäseninä, ei järjestöstä voi koskaan tulla yhtä ja yhtenäistä toimijaa.

MTK-Etelä-Savon näkemyksen mukaan järjestöremontilla on yksi selkeä tavoite: toiminnallisesti ja taloudellisesti yhtenäinen ja yksi MTK. Tämän saavuttamiseksi MTK-Etelä-Savo esittää MTK:n valtuuskunnalle seuraavaa:

MTK keskusliitto osallistuu tietyn aikavälin ohjelmalla taloudellisesti järjestöremontin vaatimien toimien toteuttamiseen. Tällä tavoin esille nousevat ongelmakohdat jäsenmaksujen keräämisessä ja jakamisessa eri portaille saadaan hoidettua kaikkia tyydyttävällä tavalla ja jokaisella tasolla voidaan keskittyä MTK:n päätehtävään, edunvalvontaan.

Ohjelma laaditaan niin, että se antaa niin liitto- kuin yhdistystasolla aikaa sopeutua ja sopeuttaa toimintaansa jäsenkunnassa tapahtuviin muutoksiin sekä hakemaan rakenteellisia uudistuksia.

Yksi ja yhtenäinen MTK sisältää myös keskusliiton, niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti. Yksi ja yhtenäinen järjestö tekee päätöksiä jäsenten tarpeista, ei järjestön tai sen yksittäisen osan tarpeista. Yhdessä ja yhtenäisessä järjestössä päätökset tekevät sääntöjen mukaan valitut luottamushenkilöt jäsenten tarpeista lähtien.

MTK-Etelä-Savo korostaa myös, että MTK ei ole sijoitusyhtiö, vaan maatalousyrittäjien, metsänomistajien ja maaseutuyrittäjien etujärjestö, jossa varoja käytetään jäsenten aseman parantamiseen. Kaikkien näiden varojen perusta on jäseniltä kerätyissä jäsenmaksuissa, mikä antaa oikeutuksen ja velvollisuuden niiden käyttämiseen heidän asemansa parantamiseksi.

Itä-Suomen yhteistyö

Itä-Suomen alueella toimivat MTK-liitot ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Käytännössä tämä on tarkoittanut yhteisiä valiokuntia, toimihenkilöiden ja luottamushenkilöiden tapaamisia ja kokouksia, yhdessä laadittuja lausuntoja ja kirjelmiä sekä esityksiä mm. keskusliitolle ja ministeriöille. Yhteistyö on perustunut ja lähtenyt liikkeelle asialähtoisesti eli on hoidettu edunvalvonnallisia asioita yhdessä, kun on nähty, että yhdessä tehden on

mahdollista saada parempia tuloksia aikaiseksi. Toinen keskeinen syy on ollut päällekkäisten töiden välttäminen eli ei kannata tehdä jotakin asiaa neljää kertaa, kun sen voi tehdä yhdessä yhden kerran.

Aiemmin metsänomistajaliiton kanssa tehty yhteistyö on järjestöuudistuksen myötä tehostunut. Tätä on edesauttanut merkittävästi se, että MTK:n metsälinjan kenttätöitä tekevät henkilöt tulivat vuoden 2015 aikana samaan toimistoon MTK-Etelä-Savon kanssa. Erityisen merkittävää yhteistyö on ollut maankäyttöön ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä sekä lisäksi erilaisten maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Yhteistoimintaelimeksi on perustettu MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK:n metsälinjan yhteinen Etelä-Savon metsävaliokunta vuoden 2015 alussa.

MTK-ETELÄ-SAVON LUOTTAMUSHENKILÖT 2019

MTK-Etelä-Savon johtokunta 2019

Jouni Paunonen, Juva
puheenjohtaja
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

Hannu Auvinen, Sulkava
050 5882920
hannu.auvinen@sulkava.fi

Pasi Häkkinen, Mikkeli
050 517 4723
pasi.hakkinen@hotmail.com

Sanna Hämäläinen, Savonlinna
varapuheenjohtaja
050 410 9497
kuusikkopirrtti@gmail.com

Mervi Kervinen, Heinävesi
040 512 8659
kervisme@gmail.com

Kimmo Laamanen, Punkaharju
044 209 7959
laamanen.kimmo@gmail.com

Juha Liukkonen, Kangasniemi
0400 785 725
juha.aulis@gmail.com

Riina Pöyry, Ristiina
050 533 5041
riina.poyry8@gmail.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Virpi Valkonen, Rantasalmi
040 820 8406
v.valkonen@hotmail.fi

Taneli Pajunen, maaseutunuorten edustaja
050 370 1587
taneli.pajunen@gmail.com

Eero Taskinen, Joroinen
0400 266 988
eero.taskinen@pp.inet.fi

MTK:n valtuuskunnan jäsenet (liiton puheenjohtajan lisäksi)

Otto Makkonen, Savonlinna
0400 679 528
otto@vaahermaki.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Liiton edustajat Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteisissä valiokunnissa (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)

Työvaliokunta (liiton oma valiokunta)

Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 533 5041
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Erikoiskasvivaliokunta

Esa Aholainen, Joroinen	050 308 8571
Antti Vauhkonen, Mikkeli	050 363 7949

Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys

Pasi Häkkinen, Mikkeli	050 517 4723
Kimmo Ihalainen, Joroinen	0400 184 712
Vesa Kekkonen, veroasiantuntija	040 832 7168

Jäsenpalveluvaliokunta

Virpi Valkonen, Rantasalmi	040 820 8406
Vesa Kallio	040 527 1039

Kuluttajatyöryhmä

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi	0400 259 621
Jukka Leikkonen, MTK kuluttajatyöryhmä	0400 929 866

Lihavaliokunta

Jukka Nousiainen, Savonlinna	0440 549 252
Paavo Sävilammi, Kangasniemi	050 379 7479
Otto Makkonen, Savonlinna	0400 679 528

Luomuvaliokunta

Mervi Kervinen, Heinävesi	040 512 8659
Perttu Muhonen, Savonlinna	050 404 9855

Maaseutunuorten valiokunta (liiton oma valiokunta)

Hanna Lokonen pj, Ristiina	050 303 6508
Jarkko Parkkinen vpj., Mikkeli	040 544 5402
Tiina Kohonen, Mäntyharju	040 514 2946
Ville Korhonen, Juva	0400 635 142
Tero Lahikainen, Kangasniemi	050 372 4822
Satu Naukkarinen, Joroinen	040 734 5700
Mikko Tiainen, Savonlinna	044 330 4366
Minna Kekkonen, Mikkeli	044 327 1430
Mirjami Pitkonen, Savonlinna	050 381 1134
Jenni Vattulainen, Punkaharju	050 337 0851
Taneli Pajunen, johtokunnan edustaja	050 370 1587

Maitovaliokunta

Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Taneli Pajunen, Mikkeli	050 370 1587

Osaaminen ja hyvinvointi

Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Virpi Valkonen, Rantasalmi	040 820 8406

Peltokasvivaliokunta

Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli	0400 824 731
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta

Petri Pekonen, Mikkeli	040 358 7639
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725

Etelä-Savon metsävaliokunta

Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959
Vesa Kallio	040 527 1039

JÄSENEDET

Maaseudun elinkeinotoiminnan ja elämisen edellytysten turvaamiseksi tehtävä edunvalvonta on järjestön ensisijainen ja tärkein tehtävä. Edunvalvontaa täydentävillä jäseneduilla järjestö tarjoaa jäsenilleen merkittäviä taloudellisia etuja. Suurin osa jäseneduista on keskusliiton neuvottelemia valtakunnallisia etuja, mutta MTK-Etelä-Savolla on tarjottavanaan myös omia jäsenetuja. Jäsenetujen tärkein tehtävä on tarjota jäsenkunnalle helppo tapa hankkia tuotteita ja palveluja edulliseen hintaan ja asettaa näin painetta yleistä kustannustason nousua kohtaan. Tämä auttaa myös yksittäistä jäsentä, joka kilpailuttaa eri palveluntarjoajia.

MTK-Etelä-Savon jäsenten omat jäsenedut, www.mtk.fi/liitot/etelasavo/jasenedut

- Suonentieto
- Suur-Savon Sähkön sähkösovimus
- Woikosken kaasut ja pullot
- PK-Renkaan renkaat
- Tuovi tuotevirtakirjanpito

MTK:n valtakunnalliset jäsenedut: www.mtk.fi/jasenyys/jasenedut/.

Ainoastaan MTK-yhdistyksen jäsenkortilla saatavat jäsenedut:

LähiTapiola:

- Maatila- ja kotivakuutuksesta 10 %:n alennus. Jos huolenpitokäynti ja turvallisuuskartoitus tehty, etu 15 %.
- 15 %:n alennus maatilavakuutuksesta mahdollinen jos vähintään 10 000 € sijoitus säästöhenkivakuutuksessa.
- LähiTapiolan maatila-asiakkaalla oikeus **Kriisipalveluun**, jos 1.1.2014 jälkeen otettu yritysturva-henkivakuutus.
- Tuotevastuuvakuutus
- EU-avustajan vastuuvakuutus (tuottajayhdistysten nimeämät ja MTK- liittojen hyväksymät EU-avustajat, jotka avustavat MTK:n jäseniä)

Yhteiset jäsenedut kaikille MTK:n jäsenille

1. Rahoitus ja vakuutus:

OP Ryhmä. Vakavan sairauden turva, Kiinteistövälityspalvelut, WebWakka- ja muut ohjelmistoedut Nordea. Kone- ja laiteinvestointeihin on saatavissa leasing- ja osamaksurahoitus. Myös muita etuja on tarjolla.

2. Energiaa edullisemmin:

Neste Oil

Polttonestealennuksen saa Neste Oil Yrityskortilla. Neste Yrityskorttihakemuksen voi tehdä verkossa www.neste.fi/yrityskortti -sivuilla. Alennus asemakohtaisista vähittäismyyntihinnoista laskutuksen yhteydessä: bensiini 2,5 senttiä/litra ja diesel 2,7 senttiä/litra. Alennus ei koske Neste Oil Express-automaattiasemia. Merkitse hakemuksen jäsennumero Lisätietoja –kohtaan.

St1 jäsenedut. St1:n sopimusalennus bensasta, dieselistä, polttoöljystä ja pelletistä. Valittavissa: St1-yrityskortti: Jäsenille, joilla on Y-tunnus. Alennukset bensiinistä, dieselistä ja polttoöljystä. Laskutetaan kerran kuussa ilman laskutuspaikkia. St1-käteisalennuskortti: Alennus vaihtelee, mutta on aina vähintään 0,5 senttiä/litra. St1-Visa. MTK:n jäsenenä saat polttoöljytuotteet, polttoaineet ja kotimaista pellettiä kilpailukykyiseen hintaan. Lisätietoja käteisalennuskortin tilaamisesta ja kaikista St1:n korttituotteista www.st1.fi tai 050 386 7143. St1 Oy tarjoaa MTK:n jäsenille Shell Private Card –yksityiskortin sopimusalennuksella.

Teboil Yrityskortilla bensiinistä ja dieselistä 3,19 snt/litra alennusta. Voiteluaineet, autokemikaalit ja pesut 10 % alennuksella. Korttihakemuksen voi täyttää Teboil-huoltamolla tai osoitteessa www.teboil.fi/kortit

E85 -jäsenetu: E85-jäsenetu tarjoaa MTK-yhdistysten ja metsänhoitoyhdistysten jäsenille edullisen mahdollisuuden päivittää bensiinillä kulkeva henkilöautonsa bioetanolipohjaisella E85-polttoaineella toimivaksi.

VENI energia: auttaa MTK:n jäseniä hankkimaan sähköä mahdollisimman edulliseen hintaan nyt ja tulevaisuudessa. VENI Energia toimii sähkön puolueettomana ammattiohjainajana (ei sähkönmyyjänä). Hoidamme kaikki sähkösovimukset liittyvät asiat puolestasi. Palvelumme sopii parhaiten yli 50 000 kWh vuodessa kuluttaville asiakkaille. Hankinta- ja asiantuntijapalvelut 10 % alennuksella.

Aurinkosähkö: MTK:n jäsenenä voit valita useammasta verkkoon kytkettävän aurinkosähköjärjestelmän tarjoajasta omalle tilallesi sopivimman tai lähettää saman sisältöisen tarjouspyynnön samalla kertaa useammalle toimijalle. Alennus vaihtelee toimijasta riippuen. https://www.mtk.fi/jasenyys/jasenedut/energia_edut/fi_FI/aurinkosahko/

3. Viestintä ja yhteydet:

Jäsenverkko tarjoaa uutisia, tietoja, neuvoja, puun ja maataloustuotteiden hintatiedot, markkinakatsaukset, sopimusmallit. Jäsenverkkoon pääset jäsennumerolla/sähköpostiosoitteella jos se on tallennettu jäsenrekisteriin ja salasanalla.

Maaltavastaajat podcast: kuuntele ajankohtaiskatsauksia maatalous- ja metsäteemasta <https://soundcloud.com/maaltavastaajat>

Sähköiset jäsenkortit Metsänhoitoyhdistyksen jäsenkortin voit ladata älypuhelimien Pivo-sovelluksen avulla. Pivo on mobiililompakkosovellus, josta löytyy monia etuohjelmia ja alennuskuponkeja. **MTK-yhdistysten jäsenet** voivat tilata MTK:n sähköisen jäsenkortin jäsenverkosta.

4. Neuvonta ja lakiapu:

MTK:n veropuhelin neuvoo talvikuukausin maanantaisin klo 9-12

Jäsenetuhintaista veroneuvontaa numerosta 0600 17999. Puhelun hinta 1,18 € min + paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Työnantajapalvelut

Neuvontaa työehtosopimusten tulkinta- ja soveltamiskysymyksistä numerosta 0600 17444. Puhelun hinta on 1,19 euroa minuutilta + paikallisverkkomaksu tai matkapuhelinmaksu. Puhelimeen vastaavat Maaseudun Työnantajaliiton työmarkkina-asiiantuntijat, www.tyonantajat.fi

MTK:n lakipalvelut: MTK:n lakimiehet vastaavat kysymyksiisi puhelimitse sekä sähköpostitse. Heitä voi tavata luennoimassa myös MTK:n järjestämissä koulutuksissa. https://www.mtk.fi/jasenyys/neuvonta_laki/fi_FI/lakipalvelut/

Arviointikeskus tarjoaa jäsenetuna maksutonta pikaneuvontapalvelua. Lähetä sähköpostikysymys lakimiesvas-taa@arviointikeskus.fi tai [kiinteistöarvioijavastaa@arviointikeskus.fi](mailto:kiinteistoarvioijavastaa@arviointikeskus.fi) ja saat kahden arkipäivän kuluessa pikavastauksen tai -ohjeistuksen. MTK:n ja MHY:n jäsen saa toimeksiannoista 10 % alennuksen aikaan perustuvasta palkkiosta (lukuun ottamatta vakuutuksen tai vastapuolen korvaamia toimeksiantoja).

5. Jäsenetuja vapaa-aikaan

Sarka museo sekä Kunnanpaikka. Lisätietoja nettisivuilla

6. Muut edut:

Can-AM mönkijän, traktorimönkijän tai Lynx-moottorikelkan ostajalle etuseteli

Etusetelin (300-500 €) voi käyttää tarvikehankintoihin mönkijän tai moottorikelkan ostopaikassa. Uuden Can-Am Spyder -roadsterin ostajalle 1500 euron arvosta alkuperäisiä Cam-Am Spyder -ajo- ja lisävarusteita. Etu tulee käyttää laitteen ostopaikassa.

Hankkijan jäsenedut Uusien moottorisahojen, näiden varaosien ja tarvikkeiden sekä metsuritarvikkeista alennus 10 % myymälävalikoimissa normaalihintaisista tuotteista. Alennuksen saamiseksi ilmoita Agrimarket myymälän henkilökunnalle liittyäksesi "MTK-jäsen" –alennusrekisteriin, todista samalla jäsenyytesi. Rekisteröitymisen jälkeen jäsenetuja voi käyttää ilmoittamalla asiakasnumeron/oman nimensä ja näyttämällä jäsenkortin. Alennus lasketaan tilauksen (ostoskorin) loppusummasta.

Valtra-bonus Valtra tarjoaa vuodelle 2019 MTK-yhdistysten ja Metsänhoitoyhdistyksen jäsenille MTK-Bonusena halutun ja arvostetun monitoimityökalun **Leatherman Charge Plus TTi:n**. Bonusen saa ostamalla uuden Valtra-traktorin tai Sampo Rosenlew-puimurin vuonna 2019. Laadukas työkalu on suunniteltu ammattilaisten ja vaativien harrastajien toiveisiin. Monitoimityökalun arvo on 245 e.

Ramirent etuhinnat konevuokrauksista löytyvät Repusta.

Grolssilta työvaatteet ja varusteet

7. SPV edut:

Isku: Iskun etu maataloustuotantoa jatkaville on edelleen voimassa. Vuonna 2019 Maaseudun Tulevaisuuden Uusia yrittäjiä -palstalla sukupolvenvaihdoksesta ilmoittaneille jatkajapariskunnille annetaan peitto- & tyynysetit

(2 settiä/jatkajapariskunta). Ne **saa noutaa** mistä tahansa Isku-myymälistä (ei voimassa Kuopion eikä Vaasan ”Vep-säläinen Isku” -myymälöissä). MTK-liittojen omat alueelliset edut edellyttävät alueen MTK-yhdistyksen jäsenyyttä.

Valtra tarjoaa kaikille vuonna 2019 yritystoiminnan aloittaville MTK-yhdistyksen ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbundin (SLC) jäsenille suomalaiset laadukkaat kesätyöhaalarit.

Hankkija: Sukupolven vaihdoksen 2019 tehneelle jatkajalle on tarjolla 100 euron alennuskoodi Hankkijan verkko-kauppaan.

8. Lisäksi kumppanuusetuja liitoille ja yhdistyksille kokous- ja virkistysmatkoihin Viking Linelta, Sokos Hoteliilta sekä Holiday Clubilta www.mtk.fi/jasenedut (sivun alhaalla linkit)

Kaikkien jäsenetujen käyttäminen edellyttää jäsenyyttä metsänhoitoyhdistyksessä ja/tai MTK-yhdistyksessä. Etujen hyödyntäminen **edellyttää jäsenyyden todistamista** ja täysimääräistä jäsenmaksun maksamista. **Listassa vain osa laajoista jäseneduista.**

Jäsenedut täydellisinä www.mtk.fi/jasenedut Jäsenetuihin tulee/voi tulla muutoksia vuoden aikana.

Tuotevastuuvakuutus jäsenetuna - päivitetty ehdot voimaan 1.1.2016

Tuottaja on tuotevastuulain mukaan vastuussa vahingosta, joka aiheutuu siitä, että tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin on aihetta odottaa. Tuotevastuuvakuutus on MTK-yhdistysten jäsenille neuvoteltu jäsenetu, joka sisältyy jäsenmaksuun. Vakuutusehtojen korvaussäännösten muuttamisesta on sovittu 1.1.2016 alkaen.

MTK:n jäsenen tuotevastuuvakuutuksen tarkoituksena on korvata toiselle aiheutetut henkilö- ja esinevahingot, kun vahinko johtuu tuotteen virheellisyydestä tai puutteellisuudesta ja josta vahingosta vakuutettu on voimassa olevan oikeuden mukaan korvausvastuussa. Vakuutus ei korvaa esimerkiksi vahinkoa, joka aiheutuu vakuutetulle itselleen.

Vakuutus on voimassa kaikilla maa- ja metsätaloutta harjoittavilla tuottajayhdistysten henkilöjäsenillä. Vakuutus koskee myös maa- tai metsätilaan liittyviä maaseutuyrityksiä.

Tuotevastuuvakuutuksessa MTK:n yhteistyökumppanina on LähiTapiola. Tarkempia tietoja vakuutuksesta saa LähiTapiolan alueyhtiöiden maatilayhteyshenkilöiltä tai LähiTapiolan toimistoista, joihin myös jätetään korvaushakemukset. Lisätietoja vakuutuksesta voi kysyä myös maataloustuottajien liitoista. Tutustu vakuutuksen tuoteselosteeseen ja ehtoihin: https://www.mtk.fi/jasenyys/jasenedut/vakuutus_ja_rahoytus/fi_FI/tuotevastuuvakuutus/.